

1. Identificación da programación

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
15016000	Compostela	Santiago de Compostela	2016/2017

Ciclo formativo

Código da familia profesional	Familia profesional	Código do ciclo formativo	Ciclo formativo	Grao	Réxime
SSC	Servizos socioculturais e á comunidade	CSSSC01	Educación infantil	Ciclos formativos de grao superior	Réxime de adultos

Módulo profesional e unidades formativas de menor duración (*)

Código MP/UF	Nome	Curso	Sesións semanais	Horas anuais	Sesións anuais
MP0021	Formación e orientación laboral	2016/2017	3	107	107
MP0021_12	Prevención de riscos laborais	2016/2017	3	45	45
MP0021_22	Equipos de traballo, dereito do traballo e da seguridade social, e procura de emprego	2016/2017	3	62	62

(*) No caso de que o módulo profesional estea organizado en unidades formativas de menor duración

Profesorado responsable

Profesorado asignado ao módulo	MÓNICA VINSEIRO LÓPEZ
Outro profesorado	

Estado: Pendente de supervisión inspector

2. Concreción do currículo en relación coa súa adecuación ás características do ámbito produtivo

Esta programación realízase para o módulo de Formación e orientación Laboral, pertencente ao Ciclos Formativos de Educación Infantil, tomando como referencia o Decreto 226/2008, do 25 de setembro, polo que se establece o currículo do ciclo formativo de grao superior correspondente ao título de técnico superior en educación infantil e introducindo as adaptacións necesarias para adecuar a docencia ás características do alumnado e as características do contorno sociocultural do centro.

Para esta adecuación baseámonos ademais no perfil profesional do título.

A competencia xeral e competencias profesionais, persoais e sociais que se concretan no Decreto do Currículo como segúe: A competencia xeral deste título consiste en deseñar, pór en práctica e avaliar proxectos e programas educativos de atención á infancia no primeiro ciclo de educación infantil no ámbito formal, consonte a proposta pedagóxica elaborada por un mestre unha mestra coa especialización en educación infantil ou título de grao equivalente, e en toda a etapa no ámbito non formal, xerando contornos seguros e en colaboración con profesionais e coas familias.

Competencias profesionais, persoais e sociais. As competencias profesionais, persoais e sociais deste título son as que se relacionan a seguir:

a) Programar a intervención educativa e de atención social á infancia a partir das directrices do programa da institución e das características individuais, do grupo e do contexto.

Isto nos permitirá traballar de cara a conseguir o rol do posto de traballo propio deste ciclo formativo.

b) Organizar os recursos para o desenvolvemento da actividade respondendo ás necesidades e ás características dos nenos e das nenas.

c) Desenvolver as actividades programadas empregando as estratexias metodolóxicas e os recursos apropiados, e creando un clima de confianza.

d) Deseñar e aplicar estratexias de actuación coas familias, no marco das finalidades e os procedementos da institución, para mellorar o proceso de intervención.

e) Responder ás necesidades dos cativos e das cativas, así como das familias que requiran a participación de profesionais ou servizos, utilizando os recursos e os procedementos axeitados.

f) Actuar ante continxencias relativas ás persoas, aos recursos ou ao medio, transmitindo seguridade e confianza, e aplicando, de ser o caso, os protocolos de actuación establecidos.

g) Avaliar o proceso de intervención e os resultados obtidos, elaborar e xestionar a documentación asociada ao proceso, e transmitir a información co fin de mellorar a calidade do servizo.

h) Manter actualizados os coñecementos científicos e técnicos relativos á propia actividade profesional, utilizando os recursos existentes para a aprendizaxe ao longo da vida.

i) Actuar con autonomía e iniciativa no deseño e na realización de actividades, con respecto polas liñas pedagóxicas e de actuación da institución en que se desenvolva a actividade.

j) Manter relacións fluídas cos nenos e as nenas, coas súas familias, cos membros do seu grupo e con outro persoal profesional, amosando habilidades sociais e capacidade de xestión da diversidade cultural, e achegar solucións para os conflitos que se presenten.

k) Xerar contornos seguros, respectando a normativa e os protocolos de seguridade na planificación e no desenvolvemento das actividades.

l) Exercer os dereitos e cumprir as obrigas que deriven das relacións laborais,

m) Xestionar a propia carreira profesional, analizando oportunidades de emprego, autoemprego e aprendizaxe.

o) Participar na vida económica, social e cultural cunha actitude crítica e de responsabilidade.

3. Relación de unidades didácticas que a integran, que contribuirán ao desenvolvemento do módulo profesional, xunto coa secuencia e o tempo asignado para o desenvolvemento de cada unha

U.D.	Título	Descrición	Duración (sesións)	Peso (%)
1	Seguridade e saúde no traballo.	Traballo e saúde. Os riscos laborais: riscos xerais e riscos específicos. Análise dos riscos ligados ás condicións de seguridade. Análise dos riscos ligados ás condicións medioambientais. Análise dos riscos ligados ás condicións ergonómicas e psicosociais. Danos á saúde do traballador. Medidas de prevención e de protección.	18	17
2	Prevención de Riscos Laborais	A avaliación de riscos: Análise de riscos. Valoración de riscos. Cando se realiza a avaliación de riscos. Quen realiza a avaliación de riscos. O control e a xestión do risco. A xestión da prevención. A organización da prevención: Formas de organizar a prevención. As auditorías. O experto en prevención. A representación dos traballadores en materia preventiva. O Plan de Prevención de Riscos Laborais.	15	14
3	Primeiros auxilios.	Actuación nunha situación de emerxencia. O Plan de Autoprotección: Plan de Actuación en Emerxencias e Plan de Evacuación. Urxencia médica e primeiros auxilios: conceptos básicos. Urxencia médica. Primeiros auxilios. Secuencia de actuacións no Soporte Vital Básico. Reanimación respiratoria. Reanimación cardiopulmonar básica. Clasificación dos feridos pola súa gravidade. Técnicas de primeiros auxilios en función das lesións: Feridas. Queimaduras. Hemorrxias. Fracturas.	12	11
4	O dereito laboral e a representación dos traballadores.	O Dereito Laboral e as relacións laborais. As fontes nacionais del Dereito do Traballo. Fontes de Ámbito Internacional. Principios de aplicación do Dereito Laboral. Dereitos e deberes inherentes ás relacións laborais. A participación dos traballadores na empresa. A representación colectiva e unitaria.	6	6
5	O contrato de traballo.	O contrato de traballo e a capacidade para contratar. Forma e validez do contrato. Os elementos esenciais do contrato. O período de proba. Modalidades contractuais. Modelos de contratos indefinidos. Modelos de contratos temporais.	7	7
6	A xornada laboral.	A xornada de traballo: Duración máxima da xornada e xornada diaria. Limitacións da xornada. Horas extraordinarias. Organización especial do traballo. Descansos e festivos: Descanso semanal, entre xornadas e en xornada continuada. Festas laborais	7	7
7	Salario e nómina.	O salario: Concepto de salario. Pago de salario. O Salario Mínimo Interprofesional (S.M.I.). A Estrutura Salarial. A nómina: Encabezamento. Período de liquidación. Percepcións suxeitas á cotización. Percepcións excluídas de cotización. Deducións.	10	10
8	Modificación, suspensión e extinción da relación laboral.	A modificación das condicións de traballo. A mobilidade funcional. A mobilidade xeográfica. A suspensión do contrato de traballo. A extinción do contrato de traballo. Dereito Procesual Social. Elaboración de finiquitos	8	8
9	Seguridade Social. Prestacións.	Estrutura do sistema da Seguridade Social. Principais obrigas dos empresarios e traballadores. Acción protectora. Prestacións da Seguridade Social.	12	11
10	A procura de emprego	Opcións profesionais. A carreira profesional. O proceso de toma de decisións.	7	6
11	O traballo en equipo.	Equipos de traballo. A comunicación na empresa. Os roles grupais. O conflito. A negociación.	5	3

4. Por cada unidade didáctica

4.1.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
1	Seguridade e saúde no traballo.	18

4.1.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Recoñece os dereitos e as obrigas das persoas traballadoras e empresarias relacionados coa seguridade e a saúde laboral.	NO
RA2 - Avalia as situacións de risco derivadas da súa actividade profesional analizando as condicións de traballo e os factores de risco máis habituais do sector da educación infantil formal e non formal e no sector dos servizos sociais de atención á infancia.	NO
RA3 - Participa na elaboración dun plan de prevención de riscos e identifica as responsabilidades de todos os axentes implicados.	NO
RA4 - Determináronse as medidas de prevención e protección no contorno laboral da titulación de técnico superior en educación infantil.	NO

4.1.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.1 Relaciónáronse as condicións laborais coa saúde da persoa traballadora.
CA1.3 Apreciouse a importancia da información e da formación como medio para a eliminación ou a redución dos riscos laborais.
CA2.1 Determináronse as condicións de traballo con significación para a prevención nos contornos de traballo relacionados co perfil profesional de técnico superior en educación infantil.
CA2.2 Clasifícaronse os factores de risco na actividade e os danos derivados deles.
CA2.3 Clasifícaronse e describíronse os tipos de danos profesionais, con especial referencia a accidentes de traballo e doenzas profesionais, relacionados co perfil profesional de técnico superior en educación infantil.
CA2.4 Identifícaronse as situacións de risco máis habituais nos contornos de traballo das persoas coa titulación de técnico superior en educación infantil.
CA3.1 Valorouse a importancia dos hábitos preventivos en todos os ámbitos e en todas as actividades da empresa.
CA4.1 Definíronse as técnicas e as medidas de prevención e de protección que se deben aplicar para evitar ou diminuír os factores de risco, ou para reducir as súas consecuencias no caso de materializarse.
CA4.2 Analizouse o significado e o alcance da sinalización de seguridade de diversos tipos.
CA4.3 Seleccionáronse os equipamentos de protección individual (EPI) axeitados ás situacións de risco atopadas.

4.1.e) Contidos

Contidos
Relación entre traballo e saúde. Influencia das condicións de traballo sobre a saúde.
Conceptos básicos de seguridade e saúde laboral.
Actuación responsable no desenvolvemento do traballo para evitar as situacións de risco no seu contorno laboral.
Análise de factores de risco ligados a condicións de seguridade, ambientais, ergonómicas e psicosociais.
Determinación dos danos á saúde da persoa traballadora que se poden derivar das condicións de traballo e dos factores de risco detectados.
Riscos específicos no sector da educación infantil formal e non formal e no sector dos servizos sociais de atención á infancia en función das probables consecuencias, do tempo de exposición e dos factores de risco implicados.

Contidos
Medidas de prevención e protección individual e colectiva.

4.2.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
2	Prevención de Riscos Laborais	15

4.2.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Recoñece os dereitos e as obrigas das persoas traballadoras e empresarias relacionados coa seguridade e a saúde laboral.	NO
RA2 - Avalia as situacións de risco derivadas da súa actividade profesional analizando as condicións de traballo e os factores de risco máis habituais do sector da educación infantil formal e non formal e no sector dos servizos sociais de atención á infancia.	NO
RA3 - Participa na elaboración dun plan de prevención de riscos e identifica as responsabilidades de todos os axentes implicados.	NO

4.2.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.2 Distingúronse os principios da acción preventiva que garanten o dereito á seguridade e a saúde das persoas traballadoras.
CA1.5 Valoráronse as medidas de protección específicas de persoas traballadoras sensibles a determinados riscos, así como as de protección da maternidade e a lactación, e de menores.
CA1.6 Analizáronse os dereitos á vixilancia e protección da saúde no sector da educación infantil formal e non formal e no sector dos servizos sociais de atención á infancia.
CA1.7 Asumiuse a necesidade de cumprir as obrigas das persoas traballadoras en materia de prevención de riscos laborais.
CA2.5 Levouse a cabo a avaliación de riscos nun contorno de traballo, real ou simulado, relacionado co sector de actividade do título.
CA3.2 Clasifícanse os xeitos de organización da prevención na empresa en función dos criterios establecidos na normativa sobre prevención de riscos laborais.
CA3.3 Determináronse os xeitos de representación das persoas traballadoras na empresa en materia de prevención de riscos.
CA3.4 Identifícanse os organismos públicos relacionados coa prevención de riscos laborais.
CA3.5 Valorouse a importancia da existencia dun plan preventivo na empresa que inclúa a secuencia de actuacións para realizar en caso de emerxencia.
CA3.6 Estableceuse o ámbito dunha prevención integrada nas actividades da empresa, e determináronse as responsabilidades e as funcións de cadaquén.
CA3.7 Definiuse o contido do plan de prevención nun centro de traballo relacionado co sector profesional da titulación de técnico superior en educación infantil.

4.2.e) Contidos

Contidos
Análise dos dereitos e das obrigas das persoas traballadoras e empresarias en prevención de riscos laborais.
Protección de persoas traballadoras especialmente sensibles a determinados riscos.
Avaliación dos riscos atopados en situacións potenciais de traballo no sector da educación infantil formal e non formal e no sector dos servizos sociais de atención á infancia.
Xestión da prevención na empresa: funcións e responsabilidades.
Órganos de representación e participación das persoas traballadoras en prevención de riscos laborais.
Organismos estatais e autonómicos relacionados coa prevención de riscos.
Planificación da prevención na empresa.

Contidos
Participación na planificación e na posta en práctica dos plans de prevención.

4.3.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
3	Primeiros auxilios.	12

4.3.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Recoñece os dereitos e as obrigas das persoas traballadoras e empresarias relacionados coa seguridade e a saúde laboral.	NO
RA3 - Participa na elaboración dun plan de prevención de riscos e identifica as responsabilidades de todos os axentes implicados.	NO
RA4 - Determináronse as medidas de prevención e protección no contorno laboral da titulación de técnico superior en educación infantil.	NO

4.3.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.4 Comprendéronse as actuacións axeitadas ante situacións de emerxencia e risco laboral grave e inminente.
CA3.8 Proxectouse un plan de emerxencia e evacuación para nunha pequena ou mediana empresa do sector de actividade do título.
CA4.4 Analizáronse os protocolos de actuación en caso de emerxencia.
CA4.5 Identificáronse as técnicas de clasificación de persoas feridas en caso de emerxencia, onde existan vítimas de diversa gravidade.
CA4.6 Identificáronse as técnicas básicas de primeiros auxilios que se deben aplicar no lugar do accidente ante danos de diversos tipos, así como a composición e o uso da caixa de urxencias.

4.3.e) Contidos

Contidos
Plans de emerxencia e de evacuación en contornos de traballo.
Elaboración dun plan de emerxencia nunha empresa do sector.
Protocolo de actuación ante unha situación de emerxencia.
Aplicación das técnicas de primeiros auxilios.
Actuación responsable en situacións de emerxencias e primeiros auxilios.

4.4.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
4	O dereito laboral e a representación dos traballadores.	6

4.4.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA2 - Identifica os dereitos e as obrigas que se derivan das relacións laborais e recoñéceos en diferentes situacións de traballo.	NO

4.4.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA2.1 Identifícanse o ámbito de aplicación, as fontes e os principios de aplicación do dereito do traballo.
CA2.2 Distingúense os principais organismos que interveñen nas relacións laborais.
CA2.5 Valoráronse os dereitos e as obrigas que se recollen na normativa laboral.
CA2.10 Identifícanse os órganos de representación das persoas traballadoras na empresa.
CA2.11 Analízanse os conflitos colectivos na empresa e os procedementos de solución.

4.4.e) Contidos

Contidos
Dereito do traballo.
Representación das persoas traballadoras na empresa.
Organismos públicos (administrativos e xudiciais) que interveñen nas relacións laborais.
Dereitos e deberes derivados da relación laboral.
Sindicatos de traballadores e asociacións empresariais.

4.5.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
5	O contrato de traballo.	7

4.5.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA2 - Identifica os dereitos e as obrigas que se derivan das relacións laborais e recoñéceos en diferentes situacións de traballo.	NO

4.5.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA2.3 Identifícanse os elementos esenciais dun contrato de traballo.
CA2.4 Analízanse as principais modalidades de contratación e identifícanse as medidas de fomento da contratación para determinados colectivos.

4.5.e) Contidos

Contidos
Modalidades de contrato de traballo e medidas de fomento da contratación.

4.6.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
6	A xornada laboral.	7

4.6.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA2 - Identifica os dereitos e as obrigas que se derivan das relacións laborais e recoñéceos en diferentes situacións de traballo.	NO

4.6.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA2.6 Determináronse as condicións de traballo pactadas no convenio colectivo aplicable ou, en ausencia deste, as condicións habituais no sector profesional relacionado co título de técnico superior en educación infantil.
CA2.7 Valoráronse as medidas establecidas pola lexislación para a conciliación da vida laboral e familiar, e para a igualdade efectiva entre homes e mulleres.

4.6.e) Contidos

Contidos
Análise dun convenio colectivo aplicable ao ámbito profesional da titulación de técnico superior en educación infantil.
Análise das principais condicións de traballo: clasificación e promoción profesional, tempo de traballo, retribución, etc.

4.7.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
7	Salario e nómina.	10

4.7.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA2 - Identifica os dereitos e as obrigas que se derivan das relacións laborais e recoñéceos en diferentes situacións de traballo.	NO
RA3 - Determina a acción protectora do sistema da Seguridade Social ante as continxencias cubertas, e identifica as clases de prestacións.	NO

4.7.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA2.8 Analízase o recibo de salarios e identifícanse os principais elementos que o integran.
CA3.3 Identifícanse, nun suposto sinxelo, as bases de cotización dunha persoa traballadora e as cotas correspondentes e ela e á empresa.

4.7.e) Contidos

Contidos
Análise da relación laboral individual.
Determinación das principais obrigas das persoas empresarias e das traballadoras en materia de seguridade social.

4.8.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
8	Modificación, suspensión e extinción da relación laboral.	8

4.8.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA2 - Identifica os dereitos e as obrigas que se derivan das relacións laborais e recoñéceos en diferentes situacións de traballo.	NO

4.8.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA2.9 Identifícanse as causas e os efectos da modificación, a suspensión e a extinción da relación laboral.

4.8.e) Contidos

Contidos
Modificación, suspensión e extinción do contrato de traballo.

4.9.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
9	Seguridade Social. Prestacións.	12

4.9.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA3 - Determina a acción protectora do sistema da Seguridade Social ante as continxencias cubertas, e identifica as clases de prestacións.	NO

4.9.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA3.1 Valórase o papel da Seguridade Social como pilar esencial do estado social e para a mellora da calidade de vida da cidadanía.
CA3.2 Delimitouse o funcionamento e a estrutura do sistema da Seguridade Social.
CA3.4 Determináronse as principais prestacións contributivas da Seguridade Social, os seus requisitos e a súa duración, e realizouse o cálculo da súa contía nalgúns supostos prácticos.
CA3.5 Determináronse as posibles situacións legais de desemprego en supostos prácticos sinxelos, e realizouse o cálculo da duración e da contía dunha prestación por desemprego de nivel contributivo básico.

4.9.e) Contidos

Contidos
A Seguridade Social como pilar do estado social.
Estrutura do sistema de Seguridade Social.
Determinación das principais obrigas das persoas empresarias e das traballadoras en materia de seguridade social.
Protección por desemprego.
Prestacións contributivas da Seguridade Social.

4.10.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
10	A procura de emprego	7

4.10.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA2 - Identifica os dereitos e as obrigas que se derivan das relacións laborais e recoñéceos en diferentes situacións de traballo.	NO
RA4 - Planifica o seu itinerario profesional seleccionando alternativas de formación e oportunidades de emprego ao longo da vida.	SI

4.10.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA2.12 Identifícanse as características definitorias dos novos contornos de organización do traballo.
CA4.1 Valoráronse as propias aspiracións, motivacións, actitudes e capacidades que permitan a toma de decisións profesionais.
CA4.2 Tomouse conciencia da importancia da formación permanente como factor clave para a empregabilidade e a adaptación ás esixencias do proceso produtivo.
CA4.3 Valoráronse as oportunidades de formación e emprego noutros estados da Unión Europea.
CA4.4 Valorouse o principio de non-discriminación e de igualdade de oportunidades no acceso ao emprego e nas condicións de traballo.
CA4.5 Deseñáronse os itinerarios formativos profesionais relacionados co perfil profesional de técnico superior en educación infantil.
CA4.6 Determináronse as competencias e as capacidades requiridas para a actividade profesional relacionada co perfil do título, e seleccionouse a formación precisa para as mellorar e permitir unha axeitada inserción laboral.
CA4.7 Identifícanse as principais fontes de emprego e de inserción laboral para as persoas coa titulación de técnico superior en educación infantil.
CA4.8 Empregáronse adecuadamente as técnicas e os instrumentos de procura de emprego.
CA4.9 Prevíronse as alternativas de autoemprego nos sectores profesionais relacionados co título.

4.10.e) Contidos

Contidos
Novos contornos de organización do traballo.
Coñecemento dos propios intereses e das propias capacidades formativo-profesionais.
Importancia da formación permanente para a traxectoria laboral e profesional das persoas coa titulación de técnico superior en educación infantil.
Oportunidades de aprendizaxe e emprego en Europa.
Itinerarios formativos relacionados coa titulación de técnico superior en educación infantil.
Definición e análise do sector profesional do título de técnico superior en educación infantil.
Proceso de toma de decisións.
Proceso de procura de emprego no sector de actividade.
Técnicas e instrumentos de procura de emprego.

XUNTA DE GALICIA

CONSELLERÍA DE CULTURA, EDUCACIÓN
E ORDENACIÓN UNIVERSITARIA

ANEXO XIII
MODELO DE PROGRAMACIÓN DE MÓDULOS
PROFESIONAIS

4.11.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
11	O traballo en equipo.	5

4.11.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Participa responsablemente en equipos de traballo eficientes que contribúan á consecución dos obxectivos da organización.	SI
RA2 - Identifica os dereitos e as obrigas que se derivan das relacións laborais e recoñéceos en diferentes situacións de traballo.	NO

4.11.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.1 Identifícanse os equipos de traballo en situacións de traballo relacionadas co perfil de técnico superior en educación infantil e valoráronse as súas vantaxes sobre o traballo individual.
CA1.2 Determináronse as características do equipo de traballo eficaz fronte ás dos equipos ineficaces.
CA1.3 Adoptáronse responsablemente os papeis asignados para a eficiencia e a eficacia do equipo de traballo.
CA1.4 Emplegáronse axeitadamente as técnicas de comunicación no equipo de traballo para recibir e transmitir instrucións e coordinar as tarefas.
CA1.5 Determináronse procedementos para a resolución dos conflitos identificados no seo do equipo de traballo.
CA1.6 Aceptáronse de forma responsable as decisións adoptadas no seo do equipo de traballo.
CA1.7 Analizáronse os obxectivos alcanzados polo equipo de traballo en relación cos obxectivos establecidos, e coa participación responsable e activa dos seus membros.
CA2.11 Analizáronse os conflitos colectivos na empresa e os procedementos de solución.

4.11.e) Contidos

Contidos
Diferenciación entre grupo e equipo de traballo.
Valoración das vantaxes e os inconvenientes do traballo de equipo para a eficacia da organización.
Equipos no sector da educación infantil formal e non formal e no sector dos servizos sociais de atención á infancia segundo as funcións que desempeñen.
Dinámicas de grupo.
Equipos de traballo eficaces e eficientes.
Participación no equipo de traballo: desempeño de papeis, comunicación e responsabilidade.
Conflito: características, tipos, causas e etapas.
Técnicas para a resolución ou a superación do conflito.
Conflitos colectivos.

5. Mínimos exixibles para alcanzar a avaliación positiva e os criterios de cualificación

Os mínimos esixibles para acadar a avaliación positiva son:

- Coñecer as relacións existentes entre o traballo e a saúde.
- Identificar conceptos básicos de seguridade e saúde laboral.
- Analizar os dereitos e obrigas do traballador en materia de prevención de riscos.
- Identificar os factores de risco de distintos tipos presentes no ámbito laboral.
- Coñecer os riscos específicos do seu sector.
- Analizar as distintas formas de planificación, organización e xestión da prevención na empresa.
- Identificar as técnicas e as medidas de prevención e protección máis eficaces en cada caso.
- Elaborar unha avaliación de riscos e un plan de prevención.
- Coñecer os protocolos de actuación no caso dunha emerxencia ou evacuación nun contorno de traballo.
- Aplicar as técnicas de primeiros auxilios.
- Coñecer os equipos de traballo e as súas vantaxes.
- Participar activamente en equipos de traballo eficientes que contribúan á consecución dos obxectivos da organización.
- Identificar os elementos do conflito e as técnicas para a súa xestión.
- Coñecer os elementos esenciais do Dereito do Traballo e os organismos que interveñen nas relacións laborais.
- Distinguir os dereitos e obrigas dos empresarios e traballadores.
- Identificar os elementos esenciais dos contratos, as distintas modalidades de contratación e os efectos da modificación, suspensión e extinción do contrato.
- Interpretar e comprender un convenio colectivo.
- Analizar o funcionamento do sistema de Seguridade Social e dos dereitos e obrigas que incorpora.
- Autocoñecer os propios intereses e capacidades formativo-profesionais.
- Coñecer as principais fontes de emprego, as fases do proceso de selección de persoal e as técnicas e instrumentos de procura de emprego.
- Respetar a saúde persoal e colectiva.
- Valorar positivamente o cumprimento da normativa laboral e de Seguridade Social.
- Valorar a importancia da formación continua e permanente.
- Calcular prestacións da Seguridade Social e prestacións de desemprego.

Ao longo de todo o módulo levarase a cabo un proceso de avaliación continua e integral do alumno que proporcionará información sobre a marcha da aprendizaxe, este seguimento farase diariamente tanto de xeito individualizado como nas relacións interpersoais e traballo en grupo segundo os criterios de avaliación contidos nas distintas unidades didácticas, tendo en conta os seguintes criterios:

Realizaremos probas escritas e/ou orais que, en función da materia a avaliar poderán ser de diverso tipo. test, preguntas breves, casos prácticos..., e todos aqueles aspectos conceptuais recollidos nos criterios de avaliación do módulo. No caso de ter varias probas será a media aritmética das notas obtidas a que nos dará a cualificación final neste apartado, facendose media a partir de 5. No caso de ter unha cualificación inferior nalgunha das probas, daráselle ó alumno a oportunidade de recuperar os criterios de avaliación non acadados ó final de cada avaliación.

Valorarase tamén a realización dos traballos na aula e o interese e participación mostrados durante as clases, así como a puntualidade, unha actitude de respecto tanto de cara ao profesorado coma os compañeiros/as, receptividade, ademais do traballo en equipo dos alumnos/as e todos aqueles aspectos actitudinais recollidos nos criterios de avaliación do módulo.

A cualificación en cada avaliación estará determinada por una cifra numérica do 1-10, que se ponderará da seguinte maneira:

- As probas escritas de contidos suporán o 85% da nota.
- Os traballos en clase, tanto individuais como en grupo, así como a participación activa na clase será un 15%.

Para aprobar cada avaliación hai que ter una nota de 5 puntos. A nota final será a media das notas acadadas nas avaliacións, facendose media a partir de 5. No caso de ter unha cualificación inferior nalguna das avaliacións, daráselle ó alumno a oportunidade de recuperar os criterios de avaliación non acadados a final de curso.

O alumnado que perda o dereito a avaliación continua polas faltas de asistencia a clase, terá dereito a un exame final de toda a materia no mes de xuño, e se o desexa poderá entregar as tarefas realizadas na clase e asistir ás mesmas, sen que estas se computen a efectos da súa cualificación.

6. Procedemento para a recuperación das partes non superadas

6.a) Procedemento para definir as actividades de recuperación

As probas de recuperación levaranse a cabo con aquel alumnado que non acade os mínimos esixibles. Esta recuperación farase ó longo do curso por medio de probas, similares ás anteriormente explicadas, e/ou a presentación de traballos sobre os contidos da materia. Realizarase unha proba de recuperación por cada trimestre.

O alumnado que obtivese unha cualificación inferior a 5 en calquera das avaliacións terá dereito a unha proba escrita de recuperación final que se celebrará no mes de xuño para a súa cualificación na avaliación final. Esta proba considerárase superada cando o alumno/a obteña unha puntuación igual ou superior a 5.

No suposto de que se pase de curso con este módulo pendente, o alumnado será informado das actividades programadas para a súa recuperación, así como do período da súa realización, temporalización e data en que serán avaliados.

O alumnado de segundo curso que non poida acceder á FCT no período ordinario por ter este módulo pendente poderá recuperalo neste mesmo período. Para este fin, seránlle asignadas unha serie de actividades de recuperación, con indicación expresa da data final en que serán avaliados. Realizarase un informe de avaliación individualizado.

6.b) Procedemento para definir a proba de avaliación extraordinaria para o alumnado con perda de dereito a avaliación continua

O sistema extraordinario de avaliación para o alumnado que teña perda do dereito á avaliación continua consistirá nunha proba teórico-conceptual con supostos prácticos de todo o módulo, na que o alumno deberá de acadar unha nota mínima de 5 para aprobar.

O alumnado que perda o dereito a avaliación continua, dende ese momento, aínda que poderá entregar as tarefas realizadas na clase e asistir ás mesmas, non terá a opción de que estas se cualifiquen e que dita cualificación se compute a efectos da nota final, de xeito que só pode ser avaliado nunha proba final extraordinaria previa á avaliación final de módulos correspondente.

No caso de que se produza a perda do dereito á avaliación continua, na secretaría do centro deberá quedar constancia do apercibimento e da comunicación da perda do dereito á avaliación continua.

Para o alumnado matriculado logo de iniciadas as actividades lectivas, non se terán en consideración as sesións previas á formalización da

matrícula.

O alumnado que perdesse o dereito á avaliación continua nun determinado módulo non terá dereito a realizar para ese módulo as correspondentes actividades de recuperación a que se refiren os artigos 29.3, 31.4 e 34.3 da Orde do 12 de xullo de 2011, e no caso do segundo curso do réxime ordinario procederase a aplicar a normativa vixente.

7. Procedemento sobre o seguimento da programación e a avaliación da propia práctica docente

A orde de avaliación no seu artigo 23.5 sinala que cada departamento de familia profesional realizará cunha frecuencia mínima mensual o seguimento das programacións de cada módulo, indicando grado de cumprimento e xustificación razoada no caso de desviacións, ademais a programación será revisada ao inicio de curso e se entregará unha memoria final de curso.

A nivel de seguimentos de programacións, empregarase a aplicación informática de elaboración de seguimento de programacións, e se entregará copia á xefatura de departamento da familia profesional correspondente para que conste nas actas do mesmo.

8. Medidas de atención á diversidade

8.a) Procedemento para a realización da avaliación inicial

O comezo do curso faremos unha avaliación inicial consistente en acadar algunha información individualizada do nivel de coñecementos, motivacións, etc., adquiridos polos alumnado nas etapas anteriores. É importante que teñan un mínimo vocabulario técnico-xurídico, que sexan capaces de relacionar conceptos, organizar os feitos, que teñan un método de traballo e de estudo.

Os primeiros días de clase mediante a observación diaria e casos prácticos de situacións reais ou simuladas, observarase a súa capacidade de traballo individual e en grupo.

Estes instrumentos teñen como finalidade observar as capacidades na comprensión e redacción do alumnado e detectar algunha deficiencia na aprendizaxe anterior. Os resultados desta avaliación inicial serán postos en común co resto do equipo docente na sesión de avaliación inicial por se fosen necesarias actuacións concretas con algún alumno/a.

8.b) Medidas de reforzo educativo para o alumnado que non responda globalmente aos obxectivos programados

A profesora intentará adaptarse na medida do posible ás necesidades individuais de cada alumno/a.

Para o alumnado que presente dificultades para acadar os resultados de aprendizaxe establécense lecturas e exercicios prácticos de reforzo que deben realizar na clase e na casa para asentir os coñecementos.

No suposto de detectar, na avaliación inicial, algún caso no que fora necesario tomar medidas especializadas, traballaremos co Departamento de Orientación para elaborar a proposta adecuada cara ao alumnado con necesidades educativas específicas.

9. Aspectos transversais

9.a) Programación da educación en valores

É importante sinalar que ao longo do módulo se traballará coa educación en valores non só a través do traballo con actitudes recollidas no currículo do módulo, senón a través de distintos contidos inherentes ao noso traballo de aula-taller-obradoiro, para este módulo podemos destacar:

- Educación para a igualdade: Estará sempre presente, xa que logo, en ningún momento se fará diferenza entre o noso alumnado por causa do seu sexo, raza, crenzas ou calquera outra característica de diferenciación entre as persoas.
- Educación ambiental: É fundamental fomentar o respecto ao medio ambiente e mesmo fomentar o correcto emprego dos medios de que se dispón sen desperdiciar papel, consumo de auga, electricidade, etc., insistir na reciclaxe e na conservación.
- Educación para a saúde: É importante adquirir bos hábitos posturais no traballo, así como uns adecuados hábitos de saúde e limpeza ou unha adecuada hixiene ocular ou visual nun sistema educativo e laboral onde os ordenadores toman cada día un papel máis importante, sen esquecer que a nivel profesional (tendo en conta nas situacións en que exercerán o seu traballo) deben ter en conta a súa saúde persoal e a do usuario como elementos cotiás do seu emprego.
- Educación para a convivencia: Procurarase a resolución de conflitos fomentando o diálogo baseado no respecto, e, procurando atopar solucións de consenso de xeito democrático. Por exemplo: achegas de propostas ou ideas á hora de fixar condicións de entrega de traballos, datas de probas, etc.
- Educación do consumidor: Fomentando entre os alumnos un consumo responsable, tanto dos seus propios materiais como os do centro e o ciclo (aula, material informático, talleres,...)
- Interculturalidade: Traballando dende o principio de respecto as distintas culturas e xeitos de entender o mundo; entendendo isto como un enriquecemento; sinalar a este respecto, a cada vez máis frecuente presenza nas nosas aulas de alumnos de outras culturas que nos axudan a interpretar que non todas as realidades son iguais.
- Consideraremos tamén de xeito transversal e como valor importante na Formación Profesional a orientación profesional polo carácter teórico-práctico que posúe o módulo e o ciclo, impregnando de funcionalidade cada unha das actividades que realicemos e contextualizándoas, sempre que sexa posible, no noso contorno socioeconómico.

9.b) Actividades complementarias e extraescolares

As actividades complementarias e extraescolares que se tentará realizar, son basicamente:

- Charla sobre primeiros auxilios.
- Conferencia sobre búsqueda de emprego.

1. Identificación da programación

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
15016000	Compostela	Santiago de Compostela	2016/2017

Ciclo formativo

Código da familia profesional	Familia profesional	Código do ciclo formativo	Ciclo formativo	Grao	Réxime
SSC	Servizos socioculturais e á comunidade	CSSSC01	Educación infantil	Ciclos formativos de grao superior	Réxime de adultos

Módulo profesional e unidades formativas de menor duración (*)

Código MP/UF	Nome	Curso	Sesións semanais	Horas anuais	Sesións anuais
MP0015	Desenvolvemento cognitivo e motor	2016/2017	7	213	213

(*) No caso de que o módulo profesional estea organizado en unidades formativas de menor duración

Profesorado responsable

Profesorado asignado ao módulo	ESTRELLA MARÍA GARCÍA GARCÍA
Outro profesorado	

Estado: Pendente de supervisión inspector

2. Concreción do currículo en relación coa súa adecuación ás características do ámbito produtivo

Esta programación realízase para o módulo DESENVOLVEMENTO COGNITIVO E MOTOR, pertencente ao Ciclo Superior de Educación Infantil; tomando como referencia o Decreto 226/2008 polo que se establece o currículo de Técnico Superior en Educación Infantil e o Decreto 38/2010 que introduce modificacións o anterior decreto, e introducindo as adaptacións necesarias para adecuar a docencia ás características do alumnado e as características do contorno sociocultural do centro.

Baseándonos para esta adecuación, ademais no perfil profesional do título, Competencia xeral e Competencias profesionais, persoais e sociais e que se concretan no Decreto do Currículo como segue:

Perfil profesional do título:

O perfil profesional do título de técnico superior en educación infantil determinase pola súa competencia xeral, polas súas copetencias profesionais, persoais e sociais, así como pola relación de cualificacións e de ser o caso Unidades de Competencia do Catálogo nacional de Cualificacións profesionais incluídas no título.

Competencia xeral:

A competencia xeral deste título consiste en deseñar, por en práctica e avaliar proxectos e programas educativos de atención á infancia no primeiro ciclo de educación infantil no ámbito formal consonte a proposta pedagóxica elaborada por un mestre ou unha mestra coa especialización en educación infantil ou título de grao equivalente, e en toda a etapa no ámbito non formal, xerando contornos seguros e en colaboración con profesionais e coas familias.

Competencias profesionais, persoais e sociais:

As competencias profesionais, persoais e sociais deste título son as que se relacionan a seguir:

- a) Programar a intervención educativa e de atención social á infancia a partir das directrices do programa da institución e das características individuais, do grupo e do contexto.
- b) Organizar os recursos para o desenvolvemento da actividade respondendo ás necesidades e ás características dos nenos e das nenas.
- c) Desenvolver as actividades programadas empregando as estratexias metodolóxicas e os recursos apropiados, e creando un clima de confianza.
- d) Deseñar e aplicar estratexias de actuación coas familias, no marco das finalidades e os procedementos da institución, para mellorar o proceso de intervención.
- e) Responder ás necesidades dos cativos e das cativas, así como das familias que requiran a participación de profesionais ou servizos, utilizando os recursos e os procedementos axeitados.
- f) Actuar ante continxencias relativas ás persoas, aos recursos ou ao medio, transmitindo seguridade e confianza, e aplicando, de ser o caso, os protocolos de actuación establecidos.
- g) Avaliar o proceso de intervención e os resultados obtidos, elaborar e xestionar a documentación asociada ao proceso, e transmitir a información co fin de mellorar a calidade do servizo.
- h) Manter actualizados os coñecementos científicos e técnicos relativos á propia actividade profesional, utilizando os recursos existentes para a aprendizaxe ao longo da vida.
- i) Actuar con autonomía e iniciativa no deseño e na realización de actividades, con respecto polas liñas pedagóxicas e de actuación da institución en que se desenvolva a actividade.
- j) Manter relacións fluídas cos nenos e as nenas, coas súas familias, cos membros do seu grupo e con outro persoal profesional, amosando habilidades sociais e capacidade de xestión da diversidade cultural, e achegar solucións para os conflitos que se presenten.
- k) Xerar contornos seguros, respectando a normativa e os protocolos de seguridade na planificación e no desenvolvemento das actividades.
- l) Exercer os dereitos e cumprir as obrigas que deriven das relacións laborais, consonte o establecido na lexislación.
- m) Xestionar a propia carreira profesional, analizando oportunidades de emprego, autoemprego e aprendizaxe.
- n) Crear e xestionar unha pequena empresa, realizando o estudo da viabilidade de produtos, de planificación da produción e de comercialización.
- o) Participar na vida económica, social e cultural cunha actitude crítica e de responsabilidade.

Este módulo está asociado á unidade de competencia:

UC1033_3: definir, secuenciar e avaliar aprendizaxes, interpretadas no contexto do desenvolvemento infantil de cero a seis anos

Isto nos permitirá traballar de cara a conseguir o rol do posto de traballo propio de este ciclo formativo que se traducirá en actividades específicas con resultados concretos, na adaptación en función das variacións que se dan na práctica do traballo e nos procesos productivos, actuar correctamente ante anomalías, dirixir o conxunto do traballo e acadar os obxectivos da organización, así como establecer prioridades e actuar en coordinación con outros departamentos.

3. Relación de unidades didácticas que a integran, que contribuirán ao desenvolvemento do módulo profesional, xunto coa secuencia e o tempo asignado para o desenvolvemento de cada unha

U.D.	Título	Descrición	Duración (sesións)	Peso (%)
1	O desenvolvemento humano	Bloque adicado ao coñecemento dos principais conceptos e teorías psicolóxicas relacionadas co desenvolvemento	30	10
2	O desenvolvemento sensorial d@ nen@	Bloque adicado ao coñecemento do desenvolvemento sensorial d@s nen@s de 0 a 6 anos	12	10
3	Intervención e alteracións no desenvolvemento sensorial	Bloque adicado ao coñecemento das intervencións e alteracións do desenvolvemento sensorial d@s nen@s de 0 a 6 anos	31	12
4	O desenvolvemento motor d@ nen@	Bloque adicado ao coñecemento do desenvolvemento motor @os nen@s de 0 a 6 anos	30	10
5	Intervención e alteracións no desenvolvemento motor	Bloque adicado ao coñecemento das intervencións e alteracións do desenvolvemento motor d@s nen@s de 0 a 6 anos	26	12
6	O desenvolvemento cognitivo d@ nen@	Bloque adicado ao coñecemento do desenvolvemento cognitivo d@s nen@s de 0 a 6 anos	25	10
7	Intervención e alteracións no desenvolvemento cognitivo	Bloque adicado ao coñecemento das intervencións e alteracións do desenvolvemento cognitivo d@s nen@s de 0 a 6 anos	30	12
8	A psicomotricidade e a evolución psicomotriz de 0 a 6 anos.	Bloque adicado ao coñecemento da educación psicomotriz d@s nen@s de 0 a 6 anos	12	12
9	A intervención psicomotriz. Alteracións no ámbito psicomotor	Bloque adicado a práctica psicomotriz	17	12

4. Por cada unidade didáctica

4.1.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
1	O desenvolvemento humano	30

4.1.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Planifica estratexias, actividades e recursos de intervención no ámbito sensorial, analizando as teorías explicativas e as características específicas do grupo a que vai dirixido.	NO
RA3 - Planifica estratexias, actividades e recursos de intervención no ámbito cognitivo en relación coas teorías do desenvolvemento cognitivo e das características individuais e do grupo a que se dirixe.	NO

4.1.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.1 Identifícanse as teorías explicativas do ámbito sensorial.
CA3.1 Identifícanse as teorías explicativas do desenvolvemento cognitivo.

4.1.e) Contidos

Contidos
Principais teorías explicativas do desenvolvemento sensorial.
Factores que determinan o desenvolvemento motor.
Identificación das bases neurofisiolóxicas do desenvolvemento motor.
Principais teorías explicativas do desenvolvemento cognitivo: teoría de Piaget.

4.2.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
2	O desenvolvemento sensorial d@ nen@	12

4.2.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Planifica estratexias, actividades e recursos de intervención no ámbito sensorial, analizando as teorías explicativas e as características específicas do grupo a que vai dirixido.	NO

4.2.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.1 Identifícanse as teorías explicativas do ámbito sensorial.
CA1.2 Identifícanse as características evolutivas no ámbito sensorial das persoas destinatarias en función da súa idade.

4.2.e) Contidos

Contidos
Sensacións: clasificación; bases psicolóxicas e fisiolóxicas.
Percepción.
Principais teorías explicativas do desenvolvemento sensorial.
Sentidos: características evolutivas do seu desenvolvemento

4.3.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
3	Intervención e alteracións no desenvolvemento sensorial	31

4.3.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Planifica estratexias, actividades e recursos de intervención no ámbito sensorial, analizando as teorías explicativas e as características específicas do grupo a que vai dirixido.	NO
RA5 - Pon en práctica actividades de intervención no ámbito sensorial, motor, cognitivo e psicomotor en relación cos obxectivos previstos e coas características dos cativos e das cativas.	SI
RA6 - Avalía o proceso e o resultado da intervención realizada no ámbito sensorial, motor, cognitivo e psicomotor, argumenta as variables salientables no proceso e xustifica a súa elección.	SI

4.3.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.3 Identifícaronse as principais alteracións e os trastornos do desenvolvemento sensorial.
CA1.4 Formuláronse obxectivos, propuxéronse actividades, seleccionáronse recursos e organizáronse os espazos adecuados ás características evolutivas no ámbito sensorial das persoas destinatarias en función da súa idade.
CA1.5 Estableceuse unha distribución temporal das actividades para se adaptaren ás características evolutivas no ámbito sensorial das persoas destinatarias, en función da súa idade.
CA1.6 Realizáronse propostas creativas e innovadoras na planificación da intervención.
CA1.7 Valorouse a importancia da intervención no ámbito sensorial como medio para favorecer a exploración do contorno por parte do cativo e da cativa.
CA5.1 Descríbense as principais dificultades que poidan xurdir na realización das actividades.
CA5.2 Organizáronse os espazos en función da actividade e das características do grupo.
CA5.3 Preparáronse os recursos materiais propios da actividade.
CA5.4 Realizáronse as actividades consonte a planificación temporal.
CA5.5 Respectáronse os ritmos e as necesidades individuais no desenvolvemento da actividade.
CA5.6 Seleccionáronse estratexias de intervención promotoras dun clima de afecto e confianza.
CA5.7 Valorouse a coherencia da implantación das actividades coa planificación.
CA5.8 Respondeuse ante as continxencias.
CA5.9 Xeráronse contornos de intervención seguros.
CA6.1 Seleccionáronse os indicadores de avaliación.
CA6.2 Seleccionouse o instrumento de avaliación apropiado para as características individuais e para a idade do neno ou da nena.
CA6.3 Aplicouse o instrumento de avaliación seguindo o procedemento correcto.
CA6.4 Rexistráronse no soporte establecido os datos extraídos do proceso de avaliación.

Criterios de avaliación
CA6.5 Interpretouse a información recollida do proceso de avaliación da intervención.
CA6.6 Identificáronse as situacións en que cumpra a colaboración doutro persoal profesional.
CA6.7 Identificáronse as causas dunha intervención non adecuada.
CA6.8 Adecuouse á pauta prevista a actuación e a actitude da persoa profesional.

4.3.e) Contidos

Contidos
Identificación das principais alteracións no desenvolvemento sensorial.
Identificación do tratamento educativo das alteracións no desenvolvemento sensorial.
Obxectivos da educación sensorial.
Valoración da importancia da exploración no desenvolvemento sensorial.
Actividades dirixidas a favorecer o desenvolvemento cognitivo, sensorial, motor e psicomotor.
Organización do espazo para a realización de actividades favorecedoras do desenvolvemento sensorial, motor, cognitivo e psicomotor.
Selección de materiais e recursos.
Respecto polos ritmos evolutivos dos pequenos e das pequenas.
Creación de situacións afectivas e de confianza.
Técnicas e instrumentos para a avaliación da intervención e do desenvolvemento sensorial, motor, cognitivo e psicomotor infantil.
Valoración da avaliación como recurso para a mellora da intervención.

4.4.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
4	O desenvolvemento motor d@ nen@	30

4.4.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA2 - Planifica estratexias, actividades e recursos de intervención no ámbito motor en relación coas características individuais e do grupo a que se dirixe.	NO

4.4.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA2.1 Identifícanse as características motrices das persoas destinatarias en función da súa idade.
CA2.5 Valorouse a importancia do desenvolvemento motor na adquisición da autonomía persoal.

4.4.e) Contidos

Contidos
Factores que determinan o desenvolvemento motor.
Identificación das bases neurofisiolóxicas do desenvolvemento motor.
Leis do desenvolvemento.
Órganos do movemento: actividade muscular.
Evolución da motricidade na idade infantil.
Desenvolvemento dos automatismos e da postura corporal nos nenos e nas nenas.

4.5.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
5	Intervención e alteracións no desenvolvemento motor	26

4.5.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA2 - Planifica estratexias, actividades e recursos de intervención no ámbito motor en relación coas características individuais e do grupo a que se dirixe.	SI
RA5 - Pon en práctica actividades de intervención no ámbito sensorial, motor, cognitivo e psicomotor en relación cos obxectivos previstos e coas características dos cativos e das cativas.	SI
RA6 - Avalía o proceso e o resultado da intervención realizada no ámbito sensorial, motor, cognitivo e psicomotor, argumenta as variables salientables no proceso e xustifica a súa elección.	SI

4.5.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA2.1 Identifícanse as características motrices das persoas destinatarias en función da súa idade.
CA2.2 Formúlanse obxectivos, propúxense actividades, selecciónanse recursos e organízanse os espazos adaptados ás características motrices das persoas destinatarias en función da súa idade.
CA2.3 Estableceuse unha distribución temporal das actividades para se adaptaren ás características motrices das persoas destinatarias en función da súa idade.
CA2.4 Selecciónanse as axudas técnicas que cumpra empregar.
CA2.5 Valorouse a importancia do desenvolvemento motor na adquisición da autonomía persoal.
CA5.1 Descríbense as principais dificultades que poidan xurdir na realización das actividades.
CA5.2 Organízanse os espazos en función da actividade e das características do grupo.
CA5.3 Preparáronse os recursos materiais propios da actividade.
CA5.4 Realízanse as actividades consonte a planificación temporal.
CA5.5 Respectáronse os ritmos e as necesidades individuais no desenvolvemento da actividade.
CA5.6 Selecciónanse estratexias de intervención promotoras dun clima de afecto e confianza.
CA5.7 Valorouse a coherencia da implantación das actividades coa planificación.
CA5.8 Respondeuse ante as continxencias.
CA5.9 Xeráronse contornos de intervención seguros.
CA6.1 Selecciónanse os indicadores de avaliación.
CA6.2 Selecciónouse o instrumento de avaliación apropiado para as características individuais e para a idade do neno ou da nena.
CA6.3 Aplicouse o instrumento de avaliación seguindo o procedemento correcto.
CA6.4 Rexistráronse no soporte establecido os datos extraídos do proceso de avaliación.

Criterios de avaliación
CA6.5 Interpretouse a información recollida do proceso de avaliación da intervención.
CA6.6 Identificáronse as situacións en que cumpra a colaboración doutro persoal profesional.
CA6.7 Identificáronse as causas dunha intervención non adecuada.
CA6.8 Adecuouse á pauta prevista a actuación e a actitude da persoa profesional.

4.5.e) Contidos

Contidos
Obxectivos da educación da motricidade.
Valoración dos espazos seguros para favorecer a mobilidade dos cativos e das cativas.
Identificación das principais alteracións no desenvolvemento motor.
Identificación do tratamento educativo das alteracións no desenvolvemento motor.
Utilización de axudas técnicas.
Actividades dirixidas a favorecer o desenvolvemento cognitivo, sensorial, motor e psicomotor.
Organización do espazo para a realización de actividades favorecedoras do desenvolvemento sensorial, motor, cognitivo e psicomotor.
Selección de materiais e recursos.
Respecto polos ritmos evolutivos dos pequenos e das pequenas.
Creación de situacións afectivas e de confianza.
Técnicas e instrumentos para a avaliación da intervención e do desenvolvemento sensorial, motor, cognitivo e psicomotor infantil.
Valoración da avaliación como recurso para a mellora da intervención.

4.6.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
6	O desenvolvemento cognitivo d@ nen@	25

4.6.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA3 - Planifica estratexias, actividades e recursos de intervención no ámbito cognitivo en relación coas teorías do desenvolvemento cognitivo e das características individuais e do grupo a que se dirixe.	NO

4.6.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA3.1 Identifícanse as teorías explicativas do desenvolvemento cognitivo.
CA3.2 Identifícanse as características evolutivas no ámbito cognitivo das persoas destinatarias en función das súas idades.

4.6.e) Contidos

Contidos
Proceso cognitivo: intelixencia, atención e memoria, creatividade, reflexión e razoamento.
Principais teorías explicativas do desenvolvemento cognitivo: teoría de Piaget.
Relación entre o desenvolvemento sensomotor e o cognitivo na infancia.
Principais fitos evolutivos no desenvolvemento cognitivo.

4.7.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
7	Intervención e alteracións no desenvolvemento cognitivo	30

4.7.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA3 - Planifica estratexias, actividades e recursos de intervención no ámbito cognitivo en relación coas teorías do desenvolvemento cognitivo e das características individuais e do grupo a que se dirixe.	NO
RA5 - Pon en práctica actividades de intervención no ámbito sensorial, motor, cognitivo e psicomotor en relación cos obxectivos previstos e coas características dos cativos e das cativas.	SI
RA6 - Avalía o proceso e o resultado da intervención realizada no ámbito sensorial, motor, cognitivo e psicomotor, argumenta as variables salientables no proceso e xustifica a súa elección.	SI

4.7.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA3.2 Identifícanse as características evolutivas no ámbito cognitivo das persoas destinatarias en función das súas idades.
CA3.3 Identifícanse os principais trastornos e as alteracións no desenvolvemento cognitivo.
CA3.4 Formúlanse obxectivos, propúxense actividades, selecciónanse recursos e defínense os espazos acordes ás características evolutivas no ámbito cognitivo dos nenos e das nenas.
CA3.5 Estableceuse unha distribución temporal das actividades para se adaptaren ás características evolutivas dos pequenos e das pequenas.
CA3.6 Fíxéronse propostas creativas e innovadoras.
CA5.1 Descríbense as principais dificultades que poidan xurdir na realización das actividades.
CA5.2 Organizáronse os espazos en función da actividade e das características do grupo.
CA5.3 Preparáronse os recursos materiais propios da actividade.
CA5.4 Realizáronse as actividades consonte a planificación temporal.
CA5.5 Respectáronse os ritmos e as necesidades individuais no desenvolvemento da actividade.
CA5.6 Selecciónáronse estratexias de intervención promotoras dun clima de afecto e confianza.
CA5.7 Valorouse a coherencia da implantación das actividades coa planificación.
CA5.8 Respondeuse ante as continxencias.
CA5.9 Xeráronse contornos de intervención seguros.
CA6.1 Selecciónáronse os indicadores de avaliación.
CA6.2 Selecciónouse o instrumento de avaliación apropiado para as características individuais e para a idade do neno ou da nena.
CA6.3 Aplicouse o instrumento de avaliación seguindo o procedemento correcto.
CA6.4 Rexistráronse no soporte establecido os datos extraídos do proceso de avaliación.

Criterios de avaliación
CA6.5 Interpretouse a información recollida do proceso de avaliación da intervención.
CA6.6 Identificáronse as situacións en que cumpra a colaboración doutro persoal profesional.
CA6.7 Identificáronse as causas dunha intervención non adecuada.
CA6.8 Adecuouse á pauta prevista a actuación e a actitude da persoa profesional.

4.7.e) Contidos

Contidos
Principais alteracións do desenvolvemento cognitivo e o seu tratamento educativo.
Obxectivos da intervención educativa no desenvolvemento cognitivo.
Valoración do uso das TIC como recurso para o desenvolvemento cognitivo infantil.
Actividades dirixidas a favorecer o desenvolvemento cognitivo, sensorial, motor e psicomotor.
Organización do espazo para a realización de actividades favorecedoras do desenvolvemento sensorial, motor, cognitivo e psicomotor.
Selección de materiais e recursos.
Respecto polos ritmos evolutivos dos pequenos e das pequenas.
Creación de situacións afectivas e de confianza.
Técnicas e instrumentos para a avaliación da intervención e do desenvolvemento sensorial, motor, cognitivo e psicomotor infantil.
Valoración da avaliación como recurso para a mellora da intervención.

4.8.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
8	A psicomotricidade e a evolución psicomotriz de 0 a 6 anos.	12

4.8.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA4 - Planifica estratexias, actividades e recursos psicomotores en relación cos principios da educación psicomotriz e as características individuais e do grupo a que se dirixe.	NO

4.8.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA4.1 Identifícanse os principios da educación psicomotriz.
CA4.2 Identifícanse as características psicomotrices das persoas destinatarias en función da súa idade.
CA4.6 Valorouse a importancia da psicomotricidade na educación infantil.

4.8.e) Contidos

Contidos
Psicomotricidade: características e evolución. 0Coordinación psicomotriz. Práctica psicomotriz: obxectivos. Valoración da función globalizadora da psicomotricidade e o seu desenvolvemento cognitivo, afectivo e motor. Análise e evolución do esquema corporal. Análise e evolución da motricidade gráfica. Control tónico. Control postural. Estruturación espazo-temporal. Lateralidade. Respiración.

4.9.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
9	A intervención psicomotriz. Alteracións no ámbito psicomotor	17

4.9.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA4 - Planifica estratexias, actividades e recursos psicomotores en relación cos principios da educación psicomotriz e as características individuais e do grupo a que se dirixe.	SI
RA5 - Pon en práctica actividades de intervención no ámbito sensorial, motor, cognitivo e psicomotor en relación cos obxectivos previstos e coas características dos cativos e das cativas.	SI
RA6 - Avalía o proceso e o resultado da intervención realizada no ámbito sensorial, motor, cognitivo e psicomotor, argumenta as variables salientables no proceso e xustifica a súa elección.	SI

4.9.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA4.1 Identifícanse os principios da educación psicomotriz.
CA4.2 Identifícanse as características psicomotrices das persoas destinatarias en función da súa idade.
CA4.3 Formúlanse obxectivos, propúxense actividades, selecciónanse recursos e defínense os espazos acordes ás características psicomotrices das persoas destinatarias en función da súa idade.
CA4.4 Estableceuse unha distribución temporal das actividades para se adaptaren ás características psicomotrices das persoas destinatarias en función da súa idade.
CA4.5 Identifícanse os principios e os ámbitos de actuación da educación psicomotriz.
CA4.6 Valorouse a importancia da psicomotricidade na educación infantil.
CA5.1 Descríbense as principais dificultades que poidan xurdir na realización das actividades.
CA5.2 Organízanse os espazos en función da actividade e das características do grupo.
CA5.3 Preparáronse os recursos materiais propios da actividade.
CA5.4 Realízanse as actividades consonte a planificación temporal.
CA5.5 Respectáronse os ritmos e as necesidades individuais no desenvolvemento da actividade.
CA5.6 Selecciónanse estratexias de intervención promotoras dun clima de afecto e confianza.
CA5.7 Valorouse a coherencia da implantación das actividades coa planificación.
CA5.8 Respondeuse ante as continxencias.
CA5.9 Xeráronse contornos de intervención seguros.
CA6.1 Selecciónanse os indicadores de avaliación.
CA6.2 Selecciónouse o instrumento de avaliación apropiado para as características individuais e para a idade do neno ou da nena.
CA6.3 Aplicouse o instrumento de avaliación seguindo o procedemento correcto.

Criterios de avaliación
CA6.4 Rexistráronse no soporte establecido os datos extraídos do proceso de avaliación.
CA6.5 Interpretouse a información recollida do proceso de avaliación da intervención.
CA6.6 Identificáronse as situacións en que cumpra a colaboración doutro persoal profesional.
CA6.7 Identificáronse as causas dunha intervención non adecuada.
CA6.8 Adecuouse á pauta prevista a actuación e a actitude da persoa profesional.

4.9.e) Contidos

Contidos
Psicomotricidade: características e evolución. 0Coordinación psicomotriz. Práctica psicomotriz: obxectivos. Valoración da función globalizadora da psicomotricidade e o seu desenvolvemento cognitivo, afectivo e motor. Análise e evolución do esquema corporal. Análise e evolución da motricidade gráfica. Control tónico. Control postural. Estruturación espazo-temporal. Lateralidade. Respiración. Actividades dirixidas a favorecer o desenvolvemento cognitivo, sensorial, motor e psicomotor. Organización do espazo para a realización de actividades favorecedoras do desenvolvemento sensorial, motor, cognitivo e psicomotor. Selección de materiais e recursos. Respecto polos ritmos evolutivos dos pequenos e das pequenas. Creación de situacións afectivas e de confianza. Técnicas e instrumentos para a avaliación da intervención e do desenvolvemento sensorial, motor, cognitivo e psicomotor infantil. Valoración da avaliación como recurso para a mellora da intervención.

5. Mínimos exixibles para alcanzar a avaliación positiva e os criterios de cualificación

Os mínimos esixibles para acadar a avaliación positiva do módulo serán os recollidos en cada unidade

Os CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN que se van a ter en conta serán os seguintes:

Os criterios de avaliación incluídos nos propios resultados de aprendizaxe figuran en cada unidade didáctica, aspecto do que será informado ó alumnado ao comezo do curso, así como do contido desta programación e de todo o referente o proceso de ensinanza-aprendizaxe, e que terá como referente obrigado os resultados de aprendizaxe do módulo, establecidos no Decreto do Currículo.

No módulo de Desenvolvemento Cognitivo e Motor levarase a cabo un proceso de avaliación continua e integral do alumno ou alumna que proporcionará información sobre a marcha da aprendizaxe.

-Para os contidos conceptuais: realizarase a través de probas escritas e/ou orais que, en función da materia a avaliar poderán ser de diverso tipo: de elección, de resposta curta e/ou de desenvolvemento; así como test, casos prácticos... nos que os/as alumnos/as reflectirán tanto os seus coñecementos de tipo teórico coma práctico. No caso de ter varias probas será a media aritmética das cualificacións obtidas a que nos dará a cualificación final. En todo caso a cualificación deberá ser igual ou superior a 5, excepcionalmente se terá en conta unha cualificación inferior a 5 (e nunca igual ou inferior a 3, o que suporía unha cualificación negativa nese trimestre), se a cualificación obtida nos contidos procedimentais e actitudinais é igual ou superior a 5 e se a media aritmética entre as cualificacións de conceptos procedemento e actitudes é igual ou superior a 5. Así, terase en conta a claridade e exactitude das respostas, capacidade de análise e síntese, emprego axeitado dos contidos, resolución de todos os apartados solicitados a nivel de expresión escrita (ou oral) e manexo de distinta documentación. Suporán un 40% da cualificación final.

-Para os contidos procedimentais: as actividades, traballos, casos prácticos e exercicios individuais e/ou en grupo, de ser o caso; traballos individuais e de grupo nos que se valora a estrutura e dominio de contidos, dinámica de traballo, exposición (se é o caso) e utilización de recursos, habilidades e destrezas, e todos aqueles aspectos procedimentais recollidos nos criterios de avaliación do módulo.

Así, serán avaliados como segue: 1 punto a presentación, 1 punto entrega en prazo (sendo aceptada unha demora máxima de 2 días o que, supón, a non obtención do punto por entrega), 5 puntos o contido, 1,5 puntos a exposición (de non ter exposición esta puntuación formará parte do contido) e 1,5 puntos a busca e uso axeitado e pertinente de materiais, documentación e novas tecnoloxías.

Suporán un 40 % da cualificación do módulo; no caso de ter varias probas, farase a media aritmética das puntuacións obtidas; de non ter a unidade actividades destas características este 40% será tido en conta no apartado anterior (probas escritas e/ou orais). Aqueles traballos/actividades non entregados obterán unha cualificación de 0 puntos e fará media para a cualificación final.

Na entrega das actividades/traballos, polo tanto, terase en conta: coherencia dos elementos do traballo, comprensión dos contidos desenvolto, aplicación dos contidos teóricos, elaboración de todos os apartados solicitados, elección correcta dos materiais, viabilidade da proposta (de ser o caso), entrega no prazo acordado, orixinalidade e creatividade, calidade na presentación, nivel de exposición (de ser o caso) e bibliografía/webgrafía consultada.

En calquera dos casos queda a criterio do docente cualificar aos distintos membros do grupo cunha cualificación diferente se estima que a súa implicación e aproveitamento foi insuficiente; nalgún caso: ausencias continuas e sen xustificación, incumprimento das directrices aportadas polo docente, non participación de xeito inxustificable na defensa (de ser o caso), non participación na proposta final do traballo poderán supoñer unha cualificación diferente, coa posibilidade de cualificación negativa e/ou a entrega dunha actividade individual.

-Para os contidos actitudinais: formarán parte da cualificación actitudinal ademais a presentación e o interese/traballo en equipo, a puntualidade, á asistencia ás clases (tal e como establece a norma), unha actitude de respecto tanto de cara ao profesorado coma os compañeiros/as, receptividade, así como a iniciativa, o interese, a presentación axeitada dos distintos materiais solicitados, a participación e o traballo en equipo dos alumnos/as e todos aqueles aspectos actitudinais recollidos nos criterios de avaliación do módulo. Suporán un 20% da cualificación final.

Para a valoración de actitudes terase en conta os seguintes criterios de avaliación:

- Actuouse mantendo actitudes e comportamentos axeitados de cara á participación, interese e responsabilidade na realización das distintas actividades do módulo.
- Actuouse mantendo actitudes e comportamentos axeitados de cara ao uso axeito dos distintos espazos, materiais, TICs e tempos.
- Actuouse mantendo actitudes e comportamentos axeitados de cara a todos os membros da comunidade educativa.

Empregarase para a súa avaliación a seguinte ficha de actitudes:

FICHA DE AVALIACIÓN DE ACTITUDES

ALUMNO/A:

Puntuación:

Actuouse mantendo actitudes e comportamentos axeitados de cara á participación, interese e responsabilidade na realización das distintas actividades do módulo.

1. Aproveita o tempo estipulado, na aula, para cada actividade.
2. Aporta propostas, suxestións e preguntas pertinentes no desenvolvemento do módulo.

Actuouse mantendo actitudes e comportamentos axeitados de cara ao uso axeito dos distintos espazos, materiais, TICs e tempos.

3. Mostra respecto e coidado polo material de aula (funxible e inventariable).
4. Fai un uso axeitado e académico dos tempos destinados á utilización do computador (buscas, elaboracións de presentacións, traballos, consulta da aula virtual,...)

5. Uso axeitado do móbil na aula: só excepción por urxencia debidamente comunicada e permiso para uso académico (busca de documentación,... de ser o caso e de non contar con outra alternativa).

Actuouse mantendo actitudes e comportamentos axeitados de cara a todos os membros da comunidade educativa.

6. Toma decisións e colabora coas outras persoas do equipo de traballo na realización das tarefas e actividades.
7. Presenta actitude positiva e construtiva ante a diversidade de grupos nos que poida traballar/colaborar (independentemente das súas preferencias persoais).
8. É respectuoso/a coas diferentes maneiras de pensar doutras persoas, mostrando un trato non discriminatorio con todos/as os seus compañeiros/as, docentes, poñentes, PAS,...

Cualificación total:

OBSERVACIÓNS

Notas:

A puntuación total de actitudes é un 10; o que suporá un 20% da avaliación do módulo.

Cada ítem terá unha puntuación máxima de 1,25 sobre 10; sendo o sistema de cualificación:

Sempre 1,25

Habitualmente 0,8

As veces 0,4

Nunca 0

A asistencia e puntualidade será tida en conta tal e como establece o NOF.

SERÁ NECESARIO PARA SUPERAR O MÓDULO UNHA PUNTUACIÓN MÍNIMA DE 5, TANTO NA PARTE CONCEPTUAL COMO NA PROCEDIMENTAL OU NA ACTITUDINAL.

Polo tanto, para aprobar o módulo é imprescindible ter cada unha das avaliacións aprobadas e a nota final acadada en cada avaliación calcularase sumando as notas resultantes da:

- avaliación de conceptos (40%).
- procedementos (40%).

- actitudes (20%).

Para aquel alumnado que teña avaliacións parciais pendentes na terceira avaliación, e antes de poñer a cualificación da mesma, realizarase unha proba teórico-práctica sobre aquelas partes non superadas, na que o alumno/a se deberá amosar ter adquiridos ditos contidos. No caso de non superar as avaliacións parciais, o alumno/a terá que examinarse da materia pendente na Convocatoria Ordinaria de Xuño.

6. Procedemento para a recuperación das partes non superadas

6.a) Procedemento para definir as actividades de recuperación

No suposto de que se pase de curso con este módulo pendente, o alumnado será informado das actividades programadas para a súa recuperación, así como do período da súa realización, temporalización e data en que serán avaliados, que coincidirá coa sesión de avaliación parcial previa á realización da FCT en período ordinario.

O alumnado de segundo curso que non poida acceder á FCT no período ordinario por ter este módulo pendente poderá recuperalo neste mesmo período. Para este fin, seránlle asignadas unha serie de actividades de recuperación, con indicación expresa da data final en que serán avaliados. En ambos casos realizarase un informe de avaliación individualizado.

6.b) Procedemento para definir a proba de avaliación extraordinaria para o alumnado con perda de dereito a avaliación continua

O sistema extraordinario de avaliación para o alumnado que teña perda do dereito á avaliación continua consistirá:

Proba teórico-práctica sobre os contidos conceptuais do módulo e sobre as actividades prácticas realizadas ao longo do curso na aula/taller/obradoiro.

Terá o carácter de proba final extraordinaria previa á avaliación final de módulos, (de acordo co establecido no artigo 25.5 da Orde do 12 de xullo de 2011). A devandita proba, se terá que aprobar cunha nota mínima de 5.

A cualificación obtida na devandita proba consignarase na avaliación final de módulos do curso correspondente.

Para aprobar o módulo é condición imprescindible obter como mínimo un 5 tanto na parte práctica como na parte teórica.

Sinalar que para o alumnado con perda do dereito á avaliación continua, terase en conta tal e como establece o artigo 25.3 da Orde do 12 de xullo de 2011: "O número de faltas que implica a perda do dereito á avaliación continua nun determinado módulo será do 10 % respecto da súa duración total. Para os efectos de determinación da perda do dereito á avaliación continua, o profesorado valorará as circunstancias persoais e laborais do alumno ou alumna na xustificación desas faltas". Atendendo as circunstancias anteriormente mencionadas, e para acadar un criterio claro e homoxéneo á hora de proceder, estableceuse para todos os módulos un máximo dun 10% para faltas sen xustificación, ampliando dita porcentaxe un máximo de 5% con xustificación. En todo caso un alumno ou alumna para cada módulo que curse non poderá ter máis do 10% de faltas sen xustificar e un 5% xustificadas, podendo chegar cos dous conceptos ata o 15% no curso académico.

A este respecto e para informar ao alumnado o centro enviará un apercibimento ao alumno ou á alumna cando as faltas de asistencia nun determinado módulo superen o 6% respecto da súa duración total. Nel indicase que perderá o dereito á avaliación continua no módulo se acumúlase un 10% de non asistencias con respecto á súa duración total. Cando as faltas de asistencia alcancen a citada porcentaxe, comunicase a perda do dereito á avaliación continua.

Na secretaría do centro deberá quedar constancia do apercibimento e da comunicación da perda do dereito á avaliación continua.

O apercibimento enviarase superado o 6% da duración do módulo: 13 faltas

A perda do dereito a asistencia a clases enviarase superado o 10% da duración do módulo: 22 faltas

O alumnado que perda o dereito á avaliación continua, poderá continuar asistindo a maioría das actividades formativas que as súas circunstancias persoais llo permitan.

Tamén poderá completar os traballos que se lle encomenden para ir cumprindo cos RAs do currículo e tamén se poderá presentar ás probas

escritas que se vaian realizando durante o curso académico. Para todas as demais actividades nas que non fose avaliado durante o curso, o alumnado tendrá que realizar un exame da parte que non foi avaliado.

7. Procedemento sobre o seguimento da programación e a avaliación da propia práctica docente

A orde de avaliación no seu artigo 23.5 sinala que cada departamento de familia profesional realizará cunha frecuencia mínima mensual o seguimento das programacións de cada módulo, indicando grado de cumprimento e xustificación razoada no caso de desviacións, ademais a programación será revisada ao inicio de curso e se entregará unha memoria final de curso.

A nivel de seguimento de programacións, empregarase a aplicación informática de elaboración e seguimento de programacións, e á Xefatura de Departamento contará cunha copia para que conste nas actas correspondentes.

Para a memoria final utilizaremos o modelo proporcionado pola Xefatura de Estudos ao final de curso: MD.75.PRO.04 do procedemento de Programación PR.75.PRO.01

8. Medidas de atención á diversidade

8.a) Procedemento para a realización da avaliación inicial

Tal e como se establece na lexislación vixente, Orde do 12 de xullo de 2011, no seu artigo 28: Ao comezo das actividades do curso académico, o equipo docente realizará unha sesión de avaliación inicial do alumnado, que terá por obxecto coñecer as características e a formación previa de cada alumno e de cada alumna, así como as súas capacidades. Así mesmo, deberá servir para orientar e situar o alumnado en relación co perfil profesional correspondente.

ENQUISTA DE AVALIACIÓN INICIAL:

MÓDULO: DESENVOLVEMENTO COGNITIVO MOTOR

CUESTIONARIO DE AVALIACIÓN INICIAL

Nome e apelidos do/da alumno/a:

1.- Que expectativas profesionais e persoais ten vostede para cando remate a formación deste ciclo formativo?

2.- Que espera do módulo de DESENVOLVEMENTO COGNITIVO E MOTOR?

3.- Como cree vostede que contribúe a formación relativa o DESENVOLVEMENTO COGNITIVO E MOTOR cara o desempeño da actividade profesional asociada a este ciclo formativo?

4.- Que entende por sensación e percepción?

5.- Como cree que chegan as sensacións o noso cerebro?

6.- Que entende por hipoacusia?

7.- Describa, a nivel motriz, os pasos evolutivos que segue un/unha neno/a dende o nacemento ata manterse erguido.

8.- Sinale algunha das principais alteracións motrices que vostede coñeza.

9.- Que entende por pensamento creativo?

10.- Cando cree que se empeza a recordar? Cal cree que foi o seu primeiro recordo?

11.- Ten algunha experiencia con nenos/as con discapacidade sensorial, motora e/ou cognitiva?

8.b) Medidas de reforzo educativo para o alumnado que non responda globalmente aos obxectivos programados

O carácter continuo da avaliación debe permitir, a detección precoz das posibles dificultades na adquisición dos contidos por parte do alumnado e, en consecuencia, promover a identificación dos aspectos do proceso que provocan estas dificultades e a adopción das medidas oportunas. Cando a análise da marcha dun estudante determine dificultades para o seguimento, darase un apoio educativo personalizado determinando aqueles

contidos nos que ten máis dificultades propoñendo traballos e actividades de reforzo que lle permitan acadar as capacidades terminais asociados aos contidos mínimos propostos nesta programación didáctica.

No caso en que non sexa posible que garantir a consecución efectiva os resultados da aprendizaxe, o equipo docente poderá propoñer a través do departamento de Orientación, a solicitude de flexibilidade horaria, tal e como establece a Orde do 12 de xullo de 2011 no seu artigo 15. De acordo co artigo 61 do Decreto 114/2010, do 1 de xullo, o alumnado con necesidades educativas especiais, consonte o establecido no artigo 73 da Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación, poderá ser autorizado, cando as necesidades de apoio específico así o xustifiquen, para cursar os ciclos formativos en réxime ordinario de xeito fragmentado por módulos, cunha temporalización distinta á establecida con carácter xeral.

9. Aspectos transversais

9.a) Programación da educación en valores

É importante sinalar que ao longo do módulo se traballará coa educación en valores non só a través do traballo con actitudes recollidas no currículo do módulo, senón a través de distintos contidos inherentes ao noso traballo de aula-taller-obradoiro, para este módulo podemos destacar:

1. Educación para a igualdade: Estará sempre presente, xa que logo, en ningún momento se fará diferenza entre o noso alumnado por causa do seu sexo, raza, crenzas ou calquera outra característica de diferenciación entre as persoas.
2. Educación ambiental: É fundamental fomentar o respecto ao medio ambiente e mesmo fomentar o correcto emprego dos medios de que se dispón sen desperdiciar papel, consumo de auga, electricidade, etc., insistir na reciclaxe e na conservación.
3. Educación para a saúde: É importante adquirir bos hábitos posturais no traballo, así como uns adecuados hábitos de saúde e limpeza ou unha adecuada hixiene ocular ou visual nun sistema educativo e laboral onde os ordenadores toman cada día un papel máis importante, sen esquecer que a nivel profesional (tendo en conta nas situacións en que exercerán o seu traballo) deben ter en conta a súa saúde persoal e a do usuario como elementos cotiás do seu emprego.
4. Educación para a convivencia: Procurarase a resolución de conflitos fomentando o diálogo baseado no respecto, e, procurando atopar solucións de consenso de xeito democrático. Por exemplo: achegas de propostas ou ideas á hora de fixar condicións de entrega de traballos, datas de probas, etc.
5. Educación do consumidor: Fomentando entre os alumnos un consumo responsable, tanto dos seus propios materiais como os do centro e o ciclo (aula, material informático, talleres,...)
6. Interculturalidade: Traballando dende o principio de respecto as distintas culturas e xeitos de entender o mundo; entendendo isto como un enriquecemento; sinalar a este respecto, a cada vez máis frecuente presenza nas nosas aulas de alumnos de outras culturas que nos axudan a interpretar que non todas as realidades son iguais.

Consideraremos tamén de xeito transversal e como valor importante na Formación Profesional a orientación profesional polo carácter teórico e práctico que posúe o módulo e o ciclo, impregnando de funcionalidade cada unha das actividades que realicemos e contextualizándoas, sempre que sexa posible, no noso contorno socioeconómico.

9.b) Actividades complementarias e extraescolares

VISITAS:

A escolas infantís, ludotecas e outros centros de atención a infancia.

Visita a centros e espazos de atención a persoas con diversidade funcional.

Charlas, coloquios de distintos profesionais, colectivos, asociacións e persoas.

Obradoiros de iniciación o masaxe e relaxación.

Colaboracións en distintas actividades promovidas polo centro.

Este módulo, así mesmo, contemplará todas as visitas e colaboracións que poidan xurdir no desenvolvemento do mesmo e que poidan ser interesantes para a formación dos nosos alumnos/as.

Ademais das actividades complementarias e extraordinarias propostas, o grupo de alumnos participará activamente nas actividades que terán lugar

no centro con motivo da celebración do Magosto, Nadal e Entroido, así como calquera outra que poida xurdir ao longo do curso e que poida ser considerada de interese para o alumnado, previa consulta e aprobación polo Departamento.

10. Outros apartados

10.1) Material de referencia

Relación de bibliografía e webgrafía que se propón como axuda no desenvolvemento das actividades de ensinanza-aprendizaxe do módulo:

Desarrollo Cognitivo y motor da editorial McGrawn hill

Desarrollo cognitivo y motor de Evaristo Pons e Dolors Roquet-Jalmar
Ed. Altamar

Todo un mundo de sensaciones de Elizabeth Fodor e outros
Ed. Pirámide

Todo un mundo por descubrir de Elizabeth Fodor e Montserrat Morán
Ed. Pirámide

Todo un mundo de sonrisas de Elizabeth Fodor e Montserrat Morán
Ed. Pirámide

Material sensorial (0-3) de Berta Vila e Cristina Cardo
Ed. Graó

Ciencia 0-3 de Silvia Vega
Ed. Graó

Ciencia 3-6 de Silvia Vega
Ed. Graó

Psicomotricidad y vida cotidiana (0-3) de Mercè Bonastre e Susanna Fusté
Ed. Graó

Páxinas web de interese:

- www.once.es

- www.faxpg.es

- www.downcompostela.org

- www.zurdoteca.cl

- www.waece.org/enciclopedia/index.php

10.2) Sesións teóricas

Estas sesións (que aparecen cunha duración final determinada nas distintas unidades) non sempre se darán de xeito continuado senón que serán intercaladas entre as distintas actividades e sempre se terá en conta as dúbidas, aportacións e comentarios do alumnado (susceptible de debate ou aclaracións).

10.3) Outras consideracións

É necesario precisar que ao tratarse dun módulo que conleva unha posta en práctica do currículo de xeito global, con avaliación continua e de gran importancia para o Ciclo Superior de Educación Infantil, moitas das súas actividades engloban distintos C.A. asociados a distintos R.A., isto fai que moitas das actividades, especialmente aquelas que precisan de planificación e deseño da práctica (casos prácticos, visionado de distinto material, confección de actividades educativas, programas,...) aparezan asociados a distintos instrumentos de avaliación (pola asociación que fai a plataforma: instrumento - criterio de aprendizaxe); pode comprobarse que, na maioría dos casos, se limita a dous instrumentos que se repiten, sendo na meirande parte das actividades un deles proba escrita.

10.4) Plataforma educativa

Como espazo soporte utilizarase a plataforma educativa EDMODO; ferramenta que será usada como elemento de comunicación, onde se colgarán documentos xerais de importancia para o módulo de Desenvolvemento Cognitivo e Motor (Programación, ficha de avaliación de actitudes, normas de entrega de traballos, cómo citar bibliografía e webgrafía,...), así como para avisos de importancia.

O seu obxectivo fundamental, sen embargo, é a organización da distinta documentación das UD's e a entrega de actividades; xerando, así, estudo-aprendizaxe en varios formatos, axudando a construír unha visión xeral e completa da materia e facilitando o manexo e revisión de toda a información incorporada na aula.

Será, polo tanto, utilizada como ferramenta didáctica na que será necesario cumprir coas normas establecidas polo docente en canto a: prazos, formatos de entrega de actividades, especificacións das tarefas, tipo de intercambio de información aceptada nos foros (só aceptada información académica),...

Non utilizo a Aula virtual porque nos está a dar moitos problemas e paraliza o traballo do alumnado e noso.

1. Identificación da programación

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
15016000	Compostela	Santiago de Compostela	2016/2017

Ciclo formativo

Código da familia profesional	Familia profesional	Código do ciclo formativo	Ciclo formativo	Grao	Réxime
SSC	Servizos socioculturais e á comunidade	CSSSC01	Educación infantil	Ciclos formativos de grao superior	Réxime de adultos

Módulo profesional e unidades formativas de menor duración (*)

Código MP/UF	Nome	Curso	Sesións semanais	Horas anuais	Sesións anuais
MP0015	Desenvolvemento cognitivo e motor	2016/2017	7	213	213

(*) No caso de que o módulo profesional estea organizado en unidades formativas de menor duración

Profesorado responsable

Profesorado asignado ao módulo	ESTRELLA MARÍA GARCÍA GARCÍA
Outro profesorado	

Estado: Pendente de supervisión inspector

2. Concreción do currículo en relación coa súa adecuación ás características do ámbito produtivo

Esta programación realízase para o módulo DESENVOLVEMENTO COGNITIVO E MOTOR, pertencente ao Ciclo Superior de Educación Infantil; tomando como referencia o Decreto 226/2008 polo que se establece o currículo de Técnico Superior en Educación Infantil e o Decreto 38/2010 que introduce modificacións o anterior decreto, e introducindo as adaptacións necesarias para adecuar a docencia ás características do alumnado e as características do contorno sociocultural do centro.

Baseándonos para esta adecuación, ademais no perfil profesional do título, Competencia xeral e Competencias profesionais, persoais e sociais e que se concretan no Decreto do Currículo como segue:

Perfil profesional do título:

O perfil profesional do título de técnico superior en educación infantil determinase pola súa competencia xeral, polas súas copetencias profesionais, persoais e sociais, así como pola relación de cualificacións e de ser o caso Unidades de Competencia do Catálogo nacional de Cualificacións profesionais incluídas no título.

Competencia xeral:

A competencia xeral deste título consiste en deseñar, por en práctica e avaliar proxectos e programas educativos de atención á infancia no primeiro ciclo de educación infantil no ámbito formal consonte a proposta pedagóxica elaborada por un mestre ou unha mestra coa especialización en educación infantil ou título de grao equivalente, e en toda a etapa no ámbito non formal, xerando contornos seguros e en colaboración con profesionais e coas familias.

Competencias profesionais, persoais e sociais:

As competencias profesionais, persoais e sociais deste título son as que se relacionan a seguir:

- a) Programar a intervención educativa e de atención social á infancia a partir das directrices do programa da institución e das características individuais, do grupo e do contexto.
- b) Organizar os recursos para o desenvolvemento da actividade respondendo ás necesidades e ás características dos nenos e das nenas.
- c) Desenvolver as actividades programadas empregando as estratexias metodolóxicas e os recursos apropiados, e creando un clima de confianza.
- d) Deseñar e aplicar estratexias de actuación coas familias, no marco das finalidades e os procedementos da institución, para mellorar o proceso de intervención.
- e) Responder ás necesidades dos cativos e das cativas, así como das familias que requiran a participación de profesionais ou servizos, utilizando os recursos e os procedementos axeitados.
- f) Actuar ante continxencias relativas ás persoas, aos recursos ou ao medio, transmitindo seguridade e confianza, e aplicando, de ser o caso, os protocolos de actuación establecidos.
- g) Avaliar o proceso de intervención e os resultados obtidos, elaborar e xestionar a documentación asociada ao proceso, e transmitir a información co fin de mellorar a calidade do servizo.
- h) Manter actualizados os coñecementos científicos e técnicos relativos á propia actividade profesional, utilizando os recursos existentes para a aprendizaxe ao longo da vida.
- i) Actuar con autonomía e iniciativa no deseño e na realización de actividades, con respecto polas liñas pedagóxicas e de actuación da institución en que se desenvolva a actividade.
- j) Manter relacións fluídas cos nenos e as nenas, coas súas familias, cos membros do seu grupo e con outro persoal profesional, amosando habilidades sociais e capacidade de xestión da diversidade cultural, e achegar solucións para os conflitos que se presenten.
- k) Xerar contornos seguros, respectando a normativa e os protocolos de seguridade na planificación e no desenvolvemento das actividades.
- l) Exercer os dereitos e cumprir as obrigas que deriven das relacións laborais, consonte o establecido na lexislación.
- m) Xestionar a propia carreira profesional, analizando oportunidades de emprego, autoemprego e aprendizaxe.
- n) Crear e xestionar unha pequena empresa, realizando o estudo da viabilidade de produtos, de planificación da produción e de comercialización.
- o) Participar na vida económica, social e cultural cunha actitude crítica e de responsabilidade.

Este módulo está asociado á unidade de competencia:

UC1033_3: definir, secuenciar e avaliar aprendizaxes, interpretadas no contexto do desenvolvemento infantil de cero a seis anos

Isto nos permitirá traballar de cara a conseguir o rol do posto de traballo propio de este ciclo formativo que se traducirá en actividades específicas con resultados concretos, na adaptación en función das variacións que se dan na práctica do traballo e nos procesos productivos, actuar correctamente ante anomalías, dirixir o conxunto do traballo e acadar os obxectivos da organización, así como establecer prioridades e actuar en coordinación con outros departamentos.

3. Relación de unidades didácticas que a integran, que contribuirán ao desenvolvemento do módulo profesional, xunto coa secuencia e o tempo asignado para o desenvolvemento de cada unha

U.D.	Título	Descrición	Duración (sesións)	Peso (%)
1	O desenvolvemento humano	Bloque adicado ao coñecemento dos principais conceptos e teorías psicolóxicas relacionadas co desenvolvemento	30	10
2	O desenvolvemento sensorial d@ nen@	Bloque adicado ao coñecemento do desenvolvemento sensorial d@s nen@s de 0 a 6 anos	12	10
3	Intervención e alteracións no desenvolvemento sensorial	Bloque adicado ao coñecemento das intervencións e alteracións do desenvolvemento sensorial d@s nen@s de 0 a 6 anos	31	12
4	O desenvolvemento motor d@ nen@	Bloque adicado ao coñecemento do desenvolvemento motor @os nen@s de 0 a 6 anos	30	10
5	Intervención e alteracións no desenvolvemento motor	Bloque adicado ao coñecemento das intervencións e alteracións do desenvolvemento motor d@s nen@s de 0 a 6 anos	26	12
6	O desenvolvemento cognitivo d@ nen@	Bloque adicado ao coñecemento do desenvolvemento cognitivo d@s nen@s de 0 a 6 anos	25	10
7	Intervención e alteracións no desenvolvemento cognitivo	Bloque adicado ao coñecemento das intervencións e alteracións do desenvolvemento cognitivo d@s nen@s de 0 a 6 anos	30	12
8	A psicomotricidade e a evolución psicomotriz de 0 a 6 anos.	Bloque adicado ao coñecemento da educación psicomotriz d@s nen@s de 0 a 6 anos	12	12
9	A intervención psicomotriz. Alteracións no ámbito psicomotor	Bloque adicado a práctica psicomotriz	17	12

4. Por cada unidade didáctica

4.1.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
1	O desenvolvemento humano	30

4.1.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Planifica estratexias, actividades e recursos de intervención no ámbito sensorial, analizando as teorías explicativas e as características específicas do grupo a que vai dirixido.	NO
RA3 - Planifica estratexias, actividades e recursos de intervención no ámbito cognitivo en relación coas teorías do desenvolvemento cognitivo e das características individuais e do grupo a que se dirixe.	NO

4.1.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.1 Identifícanse as teorías explicativas do ámbito sensorial.
CA3.1 Identifícanse as teorías explicativas do desenvolvemento cognitivo.

4.1.e) Contidos

Contidos
Principais teorías explicativas do desenvolvemento sensorial.
Factores que determinan o desenvolvemento motor.
Identificación das bases neurofisiolóxicas do desenvolvemento motor.
Principais teorías explicativas do desenvolvemento cognitivo: teoría de Piaget.

4.2.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
2	O desenvolvemento sensorial d@ nen@	12

4.2.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Planifica estratexias, actividades e recursos de intervención no ámbito sensorial, analizando as teorías explicativas e as características específicas do grupo a que vai dirixido.	NO

4.2.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.1 Identifícanse as teorías explicativas do ámbito sensorial.
CA1.2 Identifícanse as características evolutivas no ámbito sensorial das persoas destinatarias en función da súa idade.

4.2.e) Contidos

Contidos
Sensacións: clasificación; bases psicolóxicas e fisiolóxicas.
Percepción.
Principais teorías explicativas do desenvolvemento sensorial.
Sentidos: características evolutivas do seu desenvolvemento

4.3.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
3	Intervención e alteracións no desenvolvemento sensorial	31

4.3.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Planifica estratexias, actividades e recursos de intervención no ámbito sensorial, analizando as teorías explicativas e as características específicas do grupo a que vai dirixido.	NO
RA5 - Pon en práctica actividades de intervención no ámbito sensorial, motor, cognitivo e psicomotor en relación cos obxectivos previstos e coas características dos cativos e das cativas.	SI
RA6 - Avalía o proceso e o resultado da intervención realizada no ámbito sensorial, motor, cognitivo e psicomotor, argumenta as variables salientables no proceso e xustifica a súa elección.	SI

4.3.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.3 Identifícanse as principais alteracións e os trastornos do desenvolvemento sensorial.
CA1.4 Formúlanse obxectivos, propúxense actividades, selecciónanse recursos e organízanse os espazos adecuados ás características evolutivas no ámbito sensorial das persoas destinatarias en función da súa idade.
CA1.5 Estableceuse unha distribución temporal das actividades para se adaptaren ás características evolutivas no ámbito sensorial das persoas destinatarias, en función da súa idade.
CA1.6 Realízanse propostas creativas e innovadoras na planificación da intervención.
CA1.7 Valorouse a importancia da intervención no ámbito sensorial como medio para favorecer a exploración do contorno por parte do cativo e da cativa.
CA5.1 Descríbense as principais dificultades que poidan xurdir na realización das actividades.
CA5.2 Organízanse os espazos en función da actividade e das características do grupo.
CA5.3 Preparáronse os recursos materiais propios da actividade.
CA5.4 Realízanse as actividades consonte a planificación temporal.
CA5.5 Respectáronse os ritmos e as necesidades individuais no desenvolvemento da actividade.
CA5.6 Selecciónanse estratexias de intervención promotoras dun clima de afecto e confianza.
CA5.7 Valorouse a coherencia da implantación das actividades coa planificación.
CA5.8 Respondeuse ante as continxencias.
CA5.9 Xeráronse contornos de intervención seguros.
CA6.1 Selecciónanse os indicadores de avaliación.
CA6.2 Selecciónouse o instrumento de avaliación apropiado para as características individuais e para a idade do neno ou da nena.
CA6.3 Aplicouse o instrumento de avaliación seguindo o procedemento correcto.
CA6.4 Rexistráronse no soporte establecido os datos extraídos do proceso de avaliación.

Criterios de avaliación
CA6.5 Interpretouse a información recollida do proceso de avaliación da intervención.
CA6.6 Identificáronse as situacións en que cumpra a colaboración doutro persoal profesional.
CA6.7 Identificáronse as causas dunha intervención non adecuada.
CA6.8 Adecuouse á pauta prevista a actuación e a actitude da persoa profesional.

4.3.e) Contidos

Contidos
Identificación das principais alteracións no desenvolvemento sensorial.
Identificación do tratamento educativo das alteracións no desenvolvemento sensorial.
Obxectivos da educación sensorial.
Valoración da importancia da exploración no desenvolvemento sensorial.
Actividades dirixidas a favorecer o desenvolvemento cognitivo, sensorial, motor e psicomotor.
Organización do espazo para a realización de actividades favorecedoras do desenvolvemento sensorial, motor, cognitivo e psicomotor.
Selección de materiais e recursos.
Respecto polos ritmos evolutivos dos pequenos e das pequenas.
Creación de situacións afectivas e de confianza.
Técnicas e instrumentos para a avaliación da intervención e do desenvolvemento sensorial, motor, cognitivo e psicomotor infantil.
Valoración da avaliación como recurso para a mellora da intervención.

4.4.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
4	O desenvolvemento motor d@ nen@	30

4.4.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA2 - Planifica estratexias, actividades e recursos de intervención no ámbito motor en relación coas características individuais e do grupo a que se dirixe.	NO

4.4.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA2.1 Identifícanse as características motrices das persoas destinatarias en función da súa idade.
CA2.5 Valorouse a importancia do desenvolvemento motor na adquisición da autonomía persoal.

4.4.e) Contidos

Contidos
Factores que determinan o desenvolvemento motor.
Identificación das bases neurofisiolóxicas do desenvolvemento motor.
Leis do desenvolvemento.
Órganos do movemento: actividade muscular.
Evolución da motricidade na idade infantil.
Desenvolvemento dos automatismos e da postura corporal nos nenos e nas nenas.

4.5.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
5	Intervención e alteracións no desenvolvemento motor	26

4.5.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA2 - Planifica estratexias, actividades e recursos de intervención no ámbito motor en relación coas características individuais e do grupo a que se dirixe.	SI
RA5 - Pon en práctica actividades de intervención no ámbito sensorial, motor, cognitivo e psicomotor en relación cos obxectivos previstos e coas características dos cativos e das cativas.	SI
RA6 - Avalía o proceso e o resultado da intervención realizada no ámbito sensorial, motor, cognitivo e psicomotor, argumenta as variables salientables no proceso e xustifica a súa elección.	SI

4.5.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA2.1 Identifícanse as características motrices das persoas destinatarias en función da súa idade.
CA2.2 Formúlanse obxectivos, propúxense actividades, selecciónanse recursos e organízanse os espazos adaptados ás características motrices das persoas destinatarias en función da súa idade.
CA2.3 Estableceuse unha distribución temporal das actividades para se adaptaren ás características motrices das persoas destinatarias en función da súa idade.
CA2.4 Selecciónanse as axudas técnicas que cumpra empregar.
CA2.5 Valorouse a importancia do desenvolvemento motor na adquisición da autonomía persoal.
CA5.1 Descríbense as principais dificultades que poidan xurdir na realización das actividades.
CA5.2 Organízanse os espazos en función da actividade e das características do grupo.
CA5.3 Preparáronse os recursos materiais propios da actividade.
CA5.4 Realízanse as actividades consonte a planificación temporal.
CA5.5 Respectáronse os ritmos e as necesidades individuais no desenvolvemento da actividade.
CA5.6 Selecciónanse estratexias de intervención promotoras dun clima de afecto e confianza.
CA5.7 Valorouse a coherencia da implantación das actividades coa planificación.
CA5.8 Respondeuse ante as continxencias.
CA5.9 Xeráronse contornos de intervención seguros.
CA6.1 Selecciónanse os indicadores de avaliación.
CA6.2 Selecciónouse o instrumento de avaliación apropiado para as características individuais e para a idade do neno ou da nena.
CA6.3 Aplícase o instrumento de avaliación seguindo o procedemento correcto.
CA6.4 Rexístranse no soporte establecido os datos extraídos do proceso de avaliación.

Criterios de avaliación
CA6.5 Interpretouse a información recollida do proceso de avaliación da intervención.
CA6.6 Identificáronse as situacións en que cumpra a colaboración doutro persoal profesional.
CA6.7 Identificáronse as causas dunha intervención non adecuada.
CA6.8 Adecuouse á pauta prevista a actuación e a actitude da persoa profesional.

4.5.e) Contidos

Contidos
Obxectivos da educación da motricidade.
Valoración dos espazos seguros para favorecer a mobilidade dos cativos e das cativas.
Identificación das principais alteracións no desenvolvemento motor.
Identificación do tratamento educativo das alteracións no desenvolvemento motor.
Utilización de axudas técnicas.
Actividades dirixidas a favorecer o desenvolvemento cognitivo, sensorial, motor e psicomotor.
Organización do espazo para a realización de actividades favorecedoras do desenvolvemento sensorial, motor, cognitivo e psicomotor.
Selección de materiais e recursos.
Respecto polos ritmos evolutivos dos pequenos e das pequenas.
Creación de situacións afectivas e de confianza.
Técnicas e instrumentos para a avaliación da intervención e do desenvolvemento sensorial, motor, cognitivo e psicomotor infantil.
Valoración da avaliación como recurso para a mellora da intervención.

4.6.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
6	O desenvolvemento cognitivo d@ nen@	25

4.6.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA3 - Planifica estratexias, actividades e recursos de intervención no ámbito cognitivo en relación coas teorías do desenvolvemento cognitivo e das características individuais e do grupo a que se dirixe.	NO

4.6.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA3.1 Identifícanse as teorías explicativas do desenvolvemento cognitivo.
CA3.2 Identifícanse as características evolutivas no ámbito cognitivo das persoas destinatarias en función das súas idades.

4.6.e) Contidos

Contidos
Proceso cognitivo: intelixencia, atención e memoria, creatividade, reflexión e razoamento.
Principais teorías explicativas do desenvolvemento cognitivo: teoría de Piaget.
Relación entre o desenvolvemento sensomotor e o cognitivo na infancia.
Principais fitos evolutivos no desenvolvemento cognitivo.

4.7.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
7	Intervención e alteracións no desenvolvemento cognitivo	30

4.7.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA3 - Planifica estratexias, actividades e recursos de intervención no ámbito cognitivo en relación coas teorías do desenvolvemento cognitivo e das características individuais e do grupo a que se dirixe.	NO
RA5 - Pon en práctica actividades de intervención no ámbito sensorial, motor, cognitivo e psicomotor en relación cos obxectivos previstos e coas características dos cativos e das cativas.	SI
RA6 - Avalía o proceso e o resultado da intervención realizada no ámbito sensorial, motor, cognitivo e psicomotor, argumenta as variables salientables no proceso e xustifica a súa elección.	SI

4.7.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA3.2 Identifícanse as características evolutivas no ámbito cognitivo das persoas destinatarias en función das súas idades.
CA3.3 Identifícanse os principais trastornos e as alteracións no desenvolvemento cognitivo.
CA3.4 Formúlanse obxectivos, propúxense actividades, selecciónanse recursos e defínense os espazos acordes ás características evolutivas no ámbito cognitivo dos nenos e das nenas.
CA3.5 Estableceuse unha distribución temporal das actividades para se adaptaren ás características evolutivas dos pequenos e das pequenas.
CA3.6 Fíxéronse propostas creativas e innovadoras.
CA5.1 Descríbense as principais dificultades que poidan xurdir na realización das actividades.
CA5.2 Organizáronse os espazos en función da actividade e das características do grupo.
CA5.3 Preparáronse os recursos materiais propios da actividade.
CA5.4 Realizáronse as actividades consonte a planificación temporal.
CA5.5 Respectáronse os ritmos e as necesidades individuais no desenvolvemento da actividade.
CA5.6 Selecciónáronse estratexias de intervención promotoras dun clima de afecto e confianza.
CA5.7 Valorouse a coherencia da implantación das actividades coa planificación.
CA5.8 Respondeuse ante as continxencias.
CA5.9 Xeráronse contornos de intervención seguros.
CA6.1 Selecciónáronse os indicadores de avaliación.
CA6.2 Selecciónouse o instrumento de avaliación apropiado para as características individuais e para a idade do neno ou da nena.
CA6.3 Aplicouse o instrumento de avaliación seguindo o procedemento correcto.
CA6.4 Rexistráronse no soporte establecido os datos extraídos do proceso de avaliación.

Criterios de avaliación
CA6.5 Interpretouse a información recollida do proceso de avaliación da intervención.
CA6.6 Identificáronse as situacións en que cumpra a colaboración doutro persoal profesional.
CA6.7 Identificáronse as causas dunha intervención non adecuada.
CA6.8 Adecuouse á pauta prevista a actuación e a actitude da persoa profesional.

4.7.e) Contidos

Contidos
Principais alteracións do desenvolvemento cognitivo e o seu tratamento educativo.
Obxectivos da intervención educativa no desenvolvemento cognitivo.
Valoración do uso das TIC como recurso para o desenvolvemento cognitivo infantil.
Actividades dirixidas a favorecer o desenvolvemento cognitivo, sensorial, motor e psicomotor.
Organización do espazo para a realización de actividades favorecedoras do desenvolvemento sensorial, motor, cognitivo e psicomotor.
Selección de materiais e recursos.
Respecto polos ritmos evolutivos dos pequenos e das pequenas.
Creación de situacións afectivas e de confianza.
Técnicas e instrumentos para a avaliación da intervención e do desenvolvemento sensorial, motor, cognitivo e psicomotor infantil.
Valoración da avaliación como recurso para a mellora da intervención.

4.8.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
8	A psicomotricidade e a evolución psicomotriz de 0 a 6 anos.	12

4.8.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA4 - Planifica estratexias, actividades e recursos psicomotores en relación cos principios da educación psicomotriz e as características individuais e do grupo a que se dirixe.	NO

4.8.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA4.1 Identifícanse os principios da educación psicomotriz.
CA4.2 Identifícanse as características psicomotrices das persoas destinatarias en función da súa idade.
CA4.6 Valórase a importancia da psicomotricidade na educación infantil.

4.8.e) Contidos

Contidos
Psicomotricidade: características e evolución. 0Coordinación psicomotriz. Práctica psicomotriz: obxectivos. Valoración da función globalizadora da psicomotricidade e o seu desenvolvemento cognitivo, afectivo e motor. Análise e evolución do esquema corporal. Análise e evolución da motricidade gráfica. Control tónico. Control postural. Estruturación espazo-temporal. Lateralidade. Respiración.

4.9.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
9	A intervención psicomotriz. Alteracións no ámbito psicomotor	17

4.9.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA4 - Planifica estratexias, actividades e recursos psicomotores en relación cos principios da educación psicomotriz e as características individuais e do grupo a que se dirixe.	SI
RA5 - Pon en práctica actividades de intervención no ámbito sensorial, motor, cognitivo e psicomotor en relación cos obxectivos previstos e coas características dos cativos e das cativas.	SI
RA6 - Avalía o proceso e o resultado da intervención realizada no ámbito sensorial, motor, cognitivo e psicomotor, argumenta as variables salientables no proceso e xustifica a súa elección.	SI

4.9.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA4.1 Identifícaronse os principios da educación psicomotriz.
CA4.2 Identifícaronse as características psicomotrices das persoas destinatarias en función da súa idade.
CA4.3 Formuláronse obxectivos, propuxéronse actividades, seleccionáronse recursos e definíronse os espazos acordes ás características psicomotrices das persoas destinatarias en función da súa idade.
CA4.4 Estableceuse unha distribución temporal das actividades para se adaptaren ás características psicomotrices das persoas destinatarias en función da súa idade.
CA4.5 Identifícaronse os principios e os ámbitos de actuación da educación psicomotriz.
CA4.6 Valorouse a importancia da psicomotricidade na educación infantil.
CA5.1 Descríbense as principais dificultades que poidan xurdir na realización das actividades.
CA5.2 Organizáronse os espazos en función da actividade e das características do grupo.
CA5.3 Preparáronse os recursos materiais propios da actividade.
CA5.4 Realizáronse as actividades consonte a planificación temporal.
CA5.5 Respectáronse os ritmos e as necesidades individuais no desenvolvemento da actividade.
CA5.6 Seleccionáronse estratexias de intervención promotoras dun clima de afecto e confianza.
CA5.7 Valorouse a coherencia da implantación das actividades coa planificación.
CA5.8 Respondeuse ante as continxencias.
CA5.9 Xeráronse contornos de intervención seguros.
CA6.1 Seleccionáronse os indicadores de avaliación.
CA6.2 Seleccionouse o instrumento de avaliación apropiado para as características individuais e para a idade do neno ou da nena.
CA6.3 Aplicouse o instrumento de avaliación seguindo o procedemento correcto.

Criterios de avaliación
CA6.4 Rexistráronse no soporte establecido os datos extraídos do proceso de avaliación.
CA6.5 Interpretouse a información recollida do proceso de avaliación da intervención.
CA6.6 Identificáronse as situacións en que cumpra a colaboración doutro persoal profesional.
CA6.7 Identificáronse as causas dunha intervención non adecuada.
CA6.8 Adecuouse á pauta prevista a actuación e a actitude da persoa profesional.

4.9.e) Contidos

Contidos
Psicomotricidade: características e evolución. 0Coordinación psicomotriz. Práctica psicomotriz: obxectivos. Valoración da función globalizadora da psicomotricidade e o seu desenvolvemento cognitivo, afectivo e motor. Análise e evolución do esquema corporal. Análise e evolución da motricidade gráfica. Control tónico. Control postural. Estruturación espazo-temporal. Lateralidade. Respiración. Actividades dirixidas a favorecer o desenvolvemento cognitivo, sensorial, motor e psicomotor. Organización do espazo para a realización de actividades favorecedoras do desenvolvemento sensorial, motor, cognitivo e psicomotor. Selección de materiais e recursos. Respecto polos ritmos evolutivos dos pequenos e das pequenas. Creación de situacións afectivas e de confianza. Técnicas e instrumentos para a avaliación da intervención e do desenvolvemento sensorial, motor, cognitivo e psicomotor infantil. Valoración da avaliación como recurso para a mellora da intervención.

5. Mínimos exigibles para alcanzar a avaliación positiva e os criterios de cualificación

Os mínimos esixibles para acadar a avaliación positiva do módulo serán os recollidos en cada unidade

Os CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN que se van a ter en conta serán os seguintes:

Os criterios de avaliación incluídos nos propios resultados de aprendizaxe figuran en cada unidade didáctica, aspecto do que será informado ó alumnado ao comezo do curso, así como do contido desta programación e de todo o referente o proceso de ensinanza-aprendizaxe, e que terá como referente obrigado os resultados de aprendizaxe do módulo, establecidos no Decreto do Currículo.

No módulo de Desenvolvemento Cognitivo e Motor levarase a cabo un proceso de avaliación continua e integral do alumno ou alumna que proporcionará información sobre a marcha da aprendizaxe.

-Para os contidos conceptuais: realizarase a través de probas escritas e/ou orais que, en función da materia a avaliar poderán ser de diverso tipo: de elección, de resposta curta e/ou de desenvolvemento; así como test, casos prácticos... nos que os/as alumnos/as reflectirán tanto os seus coñecementos de tipo teórico coma práctico. No caso de ter varias probas será a media aritmética das cualificacións obtidas a que nos dará a cualificación final. En todo caso a cualificación deberá ser igual ou superior a 5, excepcionalmente se terá en conta unha cualificación inferior a 5 (e nunca igual ou inferior a 3, o que suporía unha cualificación negativa nese trimestre), se a cualificación obtida nos contidos procedimentais e actitudinais é igual ou superior a 5 e se a media aritmética entre as cualificacións de conceptos procedemento e actitudes é igual ou superior a 5. Así, terase en conta a claridade e exactitude das respostas, capacidade de análise e síntese, emprego axeitado dos contidos, resolución de todos os apartados solicitados a nivel de expresión escrita (ou oral) e manexo de distinta documentación. Suporán un 40% da cualificación final.

-Para os contidos procedimentais: as actividades, traballos, casos prácticos e exercicios individuais e/ou en grupo, de ser o caso; traballos individuais e de grupo nos que se valora a estrutura e dominio de contidos, dinámica de traballo, exposición (se é o caso) e utilización de recursos, habilidades e destrezas, e todos aqueles aspectos procedimentais recollidos nos criterios de avaliación do módulo.

Así, serán avaliados como segue: 1 punto a presentación, 1 punto entrega en prazo (sendo aceptada unha demora máxima de 2 días o que, supón, a non obtención do punto por entrega), 5 puntos o contido, 1,5 puntos a exposición (de non ter exposición esta puntuación formará parte do contido) e 1,5 puntos a busca e uso axeitado e pertinente de materiais, documentación e novas tecnoloxías.

Suporán un 40 % da cualificación do módulo; no caso de ter varias probas, farase a media aritmética das puntuacións obtidas; de non ter a unidade actividades destas características este 40% será tido en conta no apartado anterior (probas escritas e/ou orais). Aqueles traballos/actividades non entregados obterán unha cualificación de 0 puntos e fará media para a cualificación final.

Na entrega das actividades/traballos, polo tanto, terase en conta: coherencia dos elementos do traballo, comprensión dos contidos desenvolto, aplicación dos contidos teóricos, elaboración de todos os apartados solicitados, elección correcta dos materiais, viabilidade da proposta (de ser o caso), entrega no prazo acordado, orixinalidade e creatividade, calidade na presentación, nivel de exposición (de ser o caso) e bibliografía/webgrafía consultada.

En calquera dos casos queda a criterio do docente cualificar aos distintos membros do grupo cunha cualificación diferente se estima que a súa implicación e aproveitamento foi insuficiente; nalgún caso: ausencias continuas e sen xustificación, incumprimento das directrices aportadas polo docente, non participación de xeito inxustificado na defensa (de ser o caso), non participación na proposta final do traballo poderán supoñer unha cualificación diferente, coa posibilidade de cualificación negativa e/ou a entrega dunha actividade individual.

-Para os contidos actitudinais: formarán parte da cualificación actitudinal ademais a presentación e o interese/traballo en equipo, a puntualidade, á asistencia ás clases (tal e como establece a norma), unha actitude de respecto tanto de cara ao profesorado coma os compañeiros/as, receptividade, así como a iniciativa, o interese, a presentación axeitada dos distintos materiais solicitados, a participación e o traballo en equipo dos alumnos/as e todos aqueles aspectos actitudinais recollidos nos criterios de avaliación do módulo. Suporán un 20% da cualificación final.

Para a valoración de actitudes terase en conta os seguintes criterios de avaliación:

- Actuouse mantendo actitudes e comportamentos axeitados de cara á participación, interese e responsabilidade na realización das distintas actividades do módulo.
- Actuouse mantendo actitudes e comportamentos axeitados de cara ao uso axeito dos distintos espazos, materiais, TICs e tempos.
- Actuouse mantendo actitudes e comportamentos axeitados de cara a todos os membros da comunidade educativa.

Empregarase para a súa avaliación a seguinte ficha de actitudes:

FICHA DE AVALIACIÓN DE ACTITUDES

ALUMNO/A:

Puntuación:

Actuouse mantendo actitudes e comportamentos axeitados de cara á participación, interese e responsabilidade na realización das distintas actividades do módulo.

1. Aproveita o tempo estipulado, na aula, para cada actividade.
2. Aporta propostas, suxestións e preguntas pertinentes no desenvolvemento do módulo.

Actuouse mantendo actitudes e comportamentos axeitados de cara ao uso axeito dos distintos espazos, materiais, TICs e tempos.

3. Mostra respecto e coidado polo material de aula (funxible e inventariable).
4. Fai un uso axeitado e académico dos tempos destinados á utilización do computador (buscas, elaboracións de presentacións, traballos, consulta da aula virtual,...)

5. Uso axeitado do móbil na aula: só excepción por urxencia debidamente comunicada e permiso para uso académico (busca de documentación,... de ser o caso e de non contar con outra alternativa).

Actuouse mantendo actitudes e comportamentos axeitados de cara a todos os membros da comunidade educativa.

6. Toma decisións e colabora coas outras persoas do equipo de traballo na realización das tarefas e actividades.
7. Presenta actitude positiva e construtiva ante a diversidade de grupos nos que poida traballar/colaborar (independentemente das súas preferencias persoais).
8. É respectuoso/a coas diferentes maneiras de pensar doutras persoas, mostrando un trato non discriminatorio con todos/as os seus compañeiros/as, docentes, poñentes, PAS,...

Cualificación total:

OBSERVACIÓNS

Notas:

A puntuación total de actitudes é un 10; o que suporá un 20% da avaliación do módulo.

Cada ítem terá unha puntuación máxima de 1,25 sobre 10; sendo o sistema de cualificación:

Sempre 1,25

Habitualmente 0,8

As veces 0,4

Nunca 0

A asistencia e puntualidade será tida en conta tal e como establece o NOF.

SERÁ NECESARIO PARA SUPERAR O MÓDULO UNHA PUNTUACIÓN MÍNIMA DE 5, TANTO NA PARTE CONCEPTUAL COMO NA PROCEDIMENTAL OU NA ACTITUDINAL.

Polo tanto, para aprobar o módulo é imprescindible ter cada unha das avaliacións aprobadas e a nota final acadada en cada avaliación calcularase sumando as notas resultantes da:

- avaliación de conceptos (40%).
- procedementos (40%).

- actitudes (20%).

Para aquel alumnado que teña avaliacións parciais pendentes na terceira avaliación, e antes de poñer a cualificación da mesma, realizarase unha proba teórico-práctica sobre aquelas partes non superadas, na que o alumno/a se deberá amosar ter adquiridos ditos contidos. No caso de non superar as avaliacións parciais, o alumno/a terá que examinarse da materia pendente na Convocatoria Ordinaria de Xuño.

6. Procedemento para a recuperación das partes non superadas

6.a) Procedemento para definir as actividades de recuperación

No suposto de que se pase de curso con este módulo pendente, o alumnado será informado das actividades programadas para a súa recuperación, así como do período da súa realización, temporalización e data en que serán avaliados, que coincidirá coa sesión de avaliación parcial previa á realización da FCT en período ordinario.

O alumnado de segundo curso que non poida acceder á FCT no período ordinario por ter este módulo pendente poderá recuperalo neste mesmo período. Para este fin, seránlle asignadas unha serie de actividades de recuperación, con indicación expresa da data final en que serán avaliados. En ambos casos realizarase un informe de avaliación individualizado.

6.b) Procedemento para definir a proba de avaliación extraordinaria para o alumnado con perda de dereito a avaliación continua

O sistema extraordinario de avaliación para o alumnado que teña perda do dereito á avaliación continua consistirá:

Proba teórico-práctica sobre os contidos conceptuais do módulo e sobre as actividades prácticas realizadas ao longo do curso na aula/taller/obradoiro.

Terá o carácter de proba final extraordinaria previa á avaliación final de módulos, (de acordo co establecido no artigo 25.5 da Orde do 12 de xullo de 2011). A devandita proba, se terá que aprobar cunha nota mínima de 5.

A cualificación obtida na devandita proba consignarase na avaliación final de módulos do curso correspondente.

Para aprobar o módulo é condición imprescindible obter como mínimo un 5 tanto na parte práctica como na parte teórica.

Sinalar que para o alumnado con perda do dereito á avaliación continua, terase en conta tal e como establece o artigo 25.3 da Orde do 12 de xullo de 2011: "O número de faltas que implica a perda do dereito á avaliación continua nun determinado módulo será do 10 % respecto da súa duración total. Para os efectos de determinación da perda do dereito á avaliación continua, o profesorado valorará as circunstancias persoais e laborais do alumno ou alumna na xustificación desas faltas". Atendendo as circunstancias anteriormente mencionadas, e para acadar un criterio claro e homoxéneo á hora de proceder, estableceuse para todos os módulos un máximo dun 10% para faltas sen xustificación, ampliando dita porcentaxe un máximo de 5% con xustificación. En todo caso un alumno ou alumna para cada módulo que curse non poderá ter máis do 10% de faltas sen xustificar e un 5% xustificadas, podendo chegar cos dous conceptos ata o 15% no curso académico.

A este respecto e para informar ao alumnado o centro enviará un apercibimento ao alumno ou á alumna cando as faltas de asistencia nun determinado módulo superen o 6% respecto da súa duración total. Nel indicase que perderá o dereito á avaliación continua no módulo se acumúlase un 10% de non asistencias con respecto á súa duración total. Cando as faltas de asistencia alcancen a citada porcentaxe, comunicase a perda do dereito á avaliación continua.

Na secretaría do centro deberá quedar constancia do apercibimento e da comunicación da perda do dereito á avaliación continua.

O apercibimento enviarase superado o 6% da duración do módulo: 13 faltas

A perda do dereito a asistencia a clases enviarase superado o 10% da duración do módulo: 22 faltas

O alumnado que perda o dereito á avaliación continua, poderá continuar asistindo a maioría das actividades formativas que as súas circunstancias persoais llo permitan.

Tamén poderá completar os traballos que se lle encomenden para ir cumprindo cos RAs do currículo e tamén se poderá presentar ás probas

escritas que se vaian realizando durante o curso académico. Para todas as demais actividades nas que non fose avaliado durante o curso, o alumnado tendrá que realizar un exame da parte que non foi avaliado.

7. Procedemento sobre o seguimento da programación e a avaliación da propia práctica docente

A orde de avaliación no seu artigo 23.5 sinala que cada departamento de familia profesional realizará cunha frecuencia mínima mensual o seguimento das programacións de cada módulo, indicando grado de cumprimento e xustificación razoada no caso de desviacións, ademais a programación será revisada ao inicio de curso e se entregará unha memoria final de curso.

A nivel de seguimento de programacións, empregarase a aplicación informática de elaboración e seguimento de programacións, e á Xefatura de Departamento contará cunha copia para que conste nas actas correspondentes.

Para a memoria final utilizaremos o modelo proporcionado pola Xefatura de Estudos ao final de curso: MD.75.PRO.04 do procedemento de Programación PR.75.PRO.01

8. Medidas de atención á diversidade

8.a) Procedemento para a realización da avaliación inicial

Tal e como se establece na lexislación vixente, Orde do 12 de xullo de 2011, no seu artigo 28: Ao comezo das actividades do curso académico, o equipo docente realizará unha sesión de avaliación inicial do alumnado, que terá por obxecto coñecer as características e a formación previa de cada alumno e de cada alumna, así como as súas capacidades. Así mesmo, deberá servir para orientar e situar o alumnado en relación co perfil profesional correspondente.

ENQUISTA DE AVALIACIÓN INICIAL:

MÓDULO: DESENVOLVEMENTO COGNITIVO MOTOR

CUESTIONARIO DE AVALIACIÓN INICIAL

Nome e apelidos do/da alumno/a:

1.- Que expectativas profesionais e persoais ten vostede para cando remate a formación deste ciclo formativo?

2.- Que espera do módulo de DESENVOLVEMENTO COGNITIVO E MOTOR?

3.- Como cree vostede que contribúe a formación relativa o DESENVOLVEMENTO COGNITIVO E MOTOR cara o desempeño da actividade profesional asociada a este ciclo formativo?

4.- Que entende por sensación e percepción?

5.- Como cree que chegan as sensacións o noso cerebro?

6.- Que entende por hipoacusia?

7.- Describa, a nivel motriz, os pasos evolutivos que segue un/unha neno/a dende o nacemento ata manterse erguido.

8.- Sinale algunha das principais alteracións motrices que vostede coñeza.

9.- Que entende por pensamento creativo?

10.- Cando cree que se empeza a recordar? Cal cree que foi o seu primeiro recordo?

11.- Ten algunha experiencia con nenos/as con discapacidade sensorial, motora e/ou cognitiva?

8.b) Medidas de reforzo educativo para o alumnado que non responda globalmente aos obxectivos programados

O carácter continuo da avaliación debe permitir, a detección precoz das posibles dificultades na adquisición dos contidos por parte do alumnado e, en consecuencia, promover a identificación dos aspectos do proceso que provocan estas dificultades e a adopción das medidas oportunas. Cando a análise da marcha dun estudante determine dificultades para o seguimento, darase un apoio educativo personalizado determinando aqueles

contidos nos que ten máis dificultades propoñendo traballos e actividades de reforzo que lle permitan acadar as capacidades terminais asociados aos contidos mínimos propostos nesta programación didáctica.

No caso en que non sexa posible que garantir a consecución efectiva os resultados da aprendizaxe, o equipo docente poderá propoñer a través do departamento de Orientación, a solicitude de flexibilidade horaria, tal e como establece a Orde do 12 de xullo de 2011 no seu artigo 15. De acordo co artigo 61 do Decreto 114/2010, do 1 de xullo, o alumnado con necesidades educativas especiais, consonte o establecido no artigo 73 da Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación, poderá ser autorizado, cando as necesidades de apoio específico así o xustifiquen, para cursar os ciclos formativos en réxime ordinario de xeito fragmentado por módulos, cunha temporalización distinta á establecida con carácter xeral.

9. Aspectos transversais

9.a) Programación da educación en valores

É importante sinalar que ao longo do módulo se traballará coa educación en valores non só a través do traballo con actitudes recollidas no currículo do módulo, senón a través de distintos contidos inherentes ao noso traballo de aula-taller-obradoiro, para este módulo podemos destacar:

1. Educación para a igualdade: Estará sempre presente, xa que logo, en ningún momento se fará diferenza entre o noso alumnado por causa do seu sexo, raza, crenzas ou calquera outra característica de diferenciación entre as persoas.
2. Educación ambiental: É fundamental fomentar o respecto ao medio ambiente e mesmo fomentar o correcto emprego dos medios de que se dispón sen desperdiciar papel, consumo de auga, electricidade, etc., insistir na reciclaxe e na conservación.
3. Educación para a saúde: É importante adquirir bos hábitos posturais no traballo, así como uns adecuados hábitos de saúde e limpeza ou unha adecuada hixiene ocular ou visual nun sistema educativo e laboral onde os ordenadores toman cada día un papel máis importante, sen esquecer que a nivel profesional (tendo en conta nas situacións en que exercerán o seu traballo) deben ter en conta a súa saúde persoal e a do usuario como elementos cotiás do seu emprego.
4. Educación para a convivencia: Procurarase a resolución de conflitos fomentando o diálogo baseado no respecto, e, procurando atopar solucións de consenso de xeito democrático. Por exemplo: achegas de propostas ou ideas á hora de fixar condicións de entrega de traballos, datas de probas, etc.
5. Educación do consumidor: Fomentando entre os alumnos un consumo responsable, tanto dos seus propios materiais como os do centro e o ciclo (aula, material informático, talleres,...)
6. Interculturalidade: Traballando dende o principio de respecto as distintas culturas e xeitos de entender o mundo; entendendo isto como un enriquecemento; sinalar a este respecto, a cada vez máis frecuente presenza nas nosas aulas de alumnos de outras culturas que nos axudan a interpretar que non todas as realidades son iguais.

Consideraremos tamén de xeito transversal e como valor importante na Formación Profesional a orientación profesional polo carácter teórico e práctico que posúe o módulo e o ciclo, impregnando de funcionalidade cada unha das actividades que realicemos e contextualizándoas, sempre que sexa posible, no noso contorno socioeconómico.

9.b) Actividades complementarias e extraescolares

VISITAS:

A escolas infantís, ludotecas e outros centros de atención a infancia.

Visita a centros e espazos de atención a persoas con diversidade funcional.

Charlas, coloquios de distintos profesionais, colectivos, asociacións e persoas.

Obradoiros de iniciación o masaxe e relaxación.

Colaboracións en distintas actividades promovidas polo centro.

Este módulo, así mesmo, contemplará todas as visitas e colaboracións que poidan xurdir no desenvolvemento do mesmo e que poidan ser interesantes para a formación dos nosos alumnos/as.

Ademais das actividades complementarias e extraordinarias propostas, o grupo de alumnos participará activamente nas actividades que terán lugar

no centro con motivo da celebración do Magosto, Nadal e Entroido, así como calquera outra que poida xurdir ao longo do curso e que poida ser considerada de interese para o alumnado, previa consulta e aprobación polo Departamento.

10.Outros apartados

10.1) Material de referencia

Relación de bibliografía e webgrafía que se propón como axuda no desenvolvemento das actividades de ensinanza-aprendizaxe do módulo:

Desarrollo Cognitivo y motor da editorial McGrawn hill

Desarrollo cognitivo y motor de Evaristo Pons e Dolors Roquet-Jalmar
Ed.Altamar

Todo un mundo de sensaciones de Elizabeth Fodor e outros
Ed. Pirámide

Todo un mundo por descubrir de Elizabeth Fodor e Montserrat Morán
Ed. Pirámide

Todo un mundo de sonrisas de Elizabeth Fodor e Montserrat Morán
Ed. Pirámide

Material sensorial (0-3) de Berta Vila e Cristina Cardo
Ed. Graó

Ciencia 0-3 de Silvia Vega
Ed. Graó

Ciencia 3-6 de Silvia Vega
Ed. Graó

Psicomotricidad y vida cotidiana (0-3) de Mercè Bonastre e Susanna Fusté
Ed. Graó

Páxinas web de interese:

- www.once.es

- www.faxpg.es

- www.downcompostela.org

- www.zurdoteca.cl

- www.waece.org/enciclopedia/index.php

10.2) Sesións teóricas

Estas sesións (que aparecen cunha duración final determinada nas distintas unidades) non sempre se darán de xeito continuado senón que serán intercaladas entre as distintas actividades e sempre se terá en conta as dúbidas, aportacións e comentarios do alumnado (susceptible de debate ou aclaracións).

10.3) Outras consideracións

É necesario precisar que ao tratarse dun módulo que conleva unha posta en práctica do currículo de xeito global, con avaliación continua e de gran importancia para o Ciclo Superior de Educación Infantil, moitas das súas actividades engloban distintos C.A. asociados a distintos R.A., isto fai que moitas das actividades, especialmente aquelas que precisan de planificación e deseño da práctica (casos prácticos, visionado de distinto material, confección de actividades educativas, programas,...) aparezan asociados a distintos instrumentos de avaliación (pola asociación que fai a plataforma: instrumento - criterio de aprendizaxe); pode comprobarse que, na maioría dos casos, se limita a dous instrumentos que se repiten, sendo na meirande parte das actividades un deles proba escrita.

10.4) Plataforma educativa

Como espazo soporte utilizarase a plataforma educativa EDMODO; ferramenta que será usada como elemento de comunicación, onde se colgarán documentos xerais de importancia para o módulo de Desenvolvemento Cognitivo e Motor (Programación, ficha de avaliación de actitudes, normas de entrega de traballos, cómo citar bibliografía e webgrafía,...), así como para avisos de importancia.

O seu obxectivo fundamental, sen embargo, é a organización da distinta documentación das UD's e a entrega de actividades; xerando, así, estudo-aprendizaxe en varios formatos, axudando a construír unha visión xeral e completa da materia e facilitando o manexo e revisión de toda a información incorporada na aula.

Será, polo tanto, utilizada como ferramenta didáctica na que será necesario cumprir coas normas establecidas polo docente en canto a: prazos, formatos de entrega de actividades, especificacións das tarefas, tipo de intercambio de información aceptada nos foros (só aceptada información académica),...

Non utilizo a Aula virtual porque nos está a dar moitos problemas e paraliza o traballo do alumnado e noso.

1. Identificación da programación

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
15016000	Compostela	Santiago de Compostela	2016/2017

Ciclo formativo

Código da familia profesional	Familia profesional	Código do ciclo formativo	Ciclo formativo	Grao	Réxime
SSC	Servizos socioculturais e á comunidade	CSSSC01	Educación infantil	Ciclos formativos de grao superior	Réxime de adultos

Módulo profesional e unidades formativas de menor duración (*)

Código MP/UF	Nome	Curso	Sesións semanais	Horas anuais	Sesións anuais
MP0013	O xogo infantil e a súa metodoloxía	2016/2017	6	187	187

(*) No caso de que o módulo profesional estea organizado en unidades formativas de menor duración

Profesorado responsable

Profesorado asignado ao módulo	EDUARDO QUINTELA CASAL
Outro profesorado	

Estado: Pendente de supervisión inspector

2. Concreción do currículo en relación coa súa adecuación ás características do ámbito produtivo

Esta programación realízase para o módulo O XOGO INFANTIL E A SÚA METODOLOXÍA pertencente ao Ciclo formativo de grao superior de Educación Infantil; tomado como referencia o Decreto 226/200 polo que se establece o título de Técnico Superior en Educación Infantil. Nel introdúcense as adaptacións necesarias para adecuar a docencia ás características do alumnado e as características do contorno sociocultural do centro.

Baseádonos para esta adecuación, ademais no perfil profesional do título, Competencia xeral e Competencias profesionais, persoais e sociais e que se concretan no Decreto do Currículo como segue:

Perfil profesional do título: O perfil profesional do título de técnico superior en educación infantil determínase pola súa competencia xeral, polas súas competencias profesionais, persoais e sociais, así como pola relación de cualificacións e, de ser o caso, unidades de Competencia do Catálogo Nacional de Cualificacións Profesionais incluídas no título.

Competencia xeral: A competencia xeral deste título consiste en deseñar, pór en práctica e avaliar proxectos e programas educativos de atención á infancia no primeiro ciclo de educación infantil no ámbito formal, consonte a proposta pedagóxica elaborada por un mestre ou unha mestra coa especialización en educación infantil ou título de grao equivalente, e en toda a etapa no ámbito non formal, xerando contornos seguros en colaboración con profesionais e coas familias.

Competencias profesionais, persoais e sociais: As competencias profesionais, persoais e sociais deste título son as que se relacionan deseguido:

- a) Programar a intervención educativa e de atención social á infancia a partir das directrices do programa da institución e das características individuais, do grupo e do contexto.
- b) Organizar os recursos para o desenvolvemento da actividade respondendo ás necesidades e ás características dos nenos e das nenas.
- c) Desenvolver as actividades programadas empregando as estratexias metodolóxicas e os recursos apropiados, e creando un clima de confianza.
- d) Deseñar e aplicar estratexias de actuación coas familias, no marco das finalidades e os procedementos da institución, para mellorar o proceso de intervención.
- e) Responder ás necesidades dos cativos e das cativas, así como das familias que requiran a participación de profesionais ou servizos, utilizando os recursos e os procedementos axeitados.
- f) Actuar ante continxencias relativas ás persoas, aos recursos ou ao medio, transmitindo seguridade e confianza, e aplicando, de ser o caso, os protocolos de actuación establecidos.
- g) Avaliar o proceso de intervención e os resultados obtidos, elaborar e xestionar a documentación asociada ao proceso, e transmitir a información co fin de mellorar a calidade do servizo.
- h) Manter actualizados os coñecementos científicos e técnicos relativos á propia actividade profesional, utilizando os recursos existentes para a aprendizaxe ao longo da vida.
- i) Actuar con autonomía e iniciativa no deseño e na realización de actividades, con respecto polas liñas pedagóxicas e de actuación da institución en que se desenvolva a actividade.
- j) Manter relacións fluídas cos nenos e as nenas, coas súas familias, cos membros do seu grupo e con outro persoal profesional, amosando habilidades sociais e capacidade de xestión da diversidade cultural, e achegar solucións para os conflitos que se presenten.
- k) Xerar contornos seguros, respectando a normativa e os protocolos de seguridade na planificación e no desenvolvemento das actividades.
- l) Exercer os dereitos e cumprir as obrigas que se deriven das relacións laborais, consonte o establecido na lexislación.
- m) Xestionar a propia carreira profesional, analizando oportunidades de emprego, autoemprego e aprendizaxe.
- n) Crear e xestionar unha pequena empresa, realizando o estudo da viabilidade de produtos, de planificación da produción e de comercialización.
- o) Participar na vida económica, social e cultural cunha actitude crítica e de responsabilidade.

Asociado á unidade de competencia:

UC1027_3: Establecer e manter relacións fluídas coa comunidade educativa e coordinarse coas familias, co equipo educativo e con outros profesionais.

UC1028_3: Programar, organizar, realizar e avaliar procesos de intervención educativa de centro e de grupo de cativos e cativas.

UC1029_3: Desenvolver programas de adquisición e adestramento en hábitos de autonomía e saúde, e programas de intervención en situacións de risco.

UC1030_3: Promover e pór en práctica situacións de xogo como eixe da actividade e do desenvolvemento infantil.

UC1031_3: Desenvolver os recursos expresivos e comunicativos do neno e da nena como medio de crecemento persoal e social.

UC1032_3: Desenvolver accións para favorecer a exploración do contorno a través do contacto cos obxectos, e as relacións do cativo e da cativa cos seus iguais e coas persoas adultas.

UC1033_3: Definir, secuenciar e avaliar aprendizaxes, interpretadas no contexto do desenvolvemento infantil de cero a seis anos.

Isto nos permitirá traballar de cara a conseguir o rol do posto de traballo propio de este ciclo formativo que se traducirá en actividades específicas con resultados concretos, na adaptación en función das variacións que se dan na práctica do traballo e nos procesos produtivos, actuar correctamente ante anomalías, dirixir o conxunto do traballo e acadar os obxectivos da organización, así como establecer prioridades e actuar en coordinación con outros departamentos.

3. Relación de unidades didácticas que a integran, que contribuirán ao desenvolvemento do módulo profesional, xunto coa secuencia e o tempo asignado para o desenvolvemento de cada unha

U.D.	Título	Descrición	Duración (sesións)	Peso (%)
1	Determinación do modelo lúdico na intervención educativa	Análise do modelo lúdico na intervención educativa	20	10
2	Determinación de recursos lúdicos: os xoguetes	Características dos xoguetes	20	15
3	Planificación de actividades lúdicas	Planificación e análise das actividades lúdicas	24	15
4	Posta en práctica de actividades lúdicas	Análise dos recursos lúdicos	24	10
5	Planificación de proxectos lúdicos	Deseño de diversos programas lúdicos	24	15
6	Avaliación de actividades lúdicas	Características dos instrumentos de avaliación	25	10
7	Xogo e integración social: diversidade.	Adaptación de xogos e xoguetes	25	10
8	O xogo no contexto da educación non formal	Planificación de actividades lúdicas en contexto da Educación non formal	25	15

4. Por cada unidade didáctica

4.1.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
1	Determinación do modelo lúdico na intervención educativa	20

4.1.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Contextualiza o modelo lúdico na intervención educativa e valóralo tendo en conta as teorías sobre o xogo, a súa evolución, a súa importancia no desenvolvemento infantil e o seu papel como eixe metodolóxico.	SI

4.1.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.1 Identifícanse as características do xogo nos nenos e nas nenas.
CA1.2 Analízase a evolución e a importancia do xogo durante o desenvolvemento infantil.
CA1.3 Valorase a importancia de incorporar aspectos lúdicos no proceso de ensino e aprendizaxe.
CA1.4 Establecéronse similitudes e diferenzas entre as teorías do xogo.
CA1.5 Relacionase o xogo coas dimensións do desenvolvemento infantil.
CA1.6 Recoñeceuse a importancia do xogo como factor de integración, adaptación social, igualdade e convivencia.
CA1.7 Analízanse as técnicas e os recursos do xogo: cesto dos tesouros e xogo heurístico.
CA1.8 Analízanse proxectos que utilicen o xogo como eixe de intervención, no ámbito formal e non formal.
CA1.9 Incorporáronse elementos lúdicos na intervención educativa.
CA1.10 Valorase a importancia do xogo no desenvolvemento infantil e como eixe metodolóxico da intervención educativa.

4.1.e) Contidos

Contidos
Xogo e desenvolvemento infantil.
Xogo e dimensións afectiva, social, cognitiva, sensorial e motora.
Teorías do xogo: tipos e clases.
Xogo e aprendizaxe escolar.
Xogo e integración social: diversidade.
Modelo lúdico: características.
Análise das técnicas e dos recursos do modelo lúdico. O cesto dos tesouros e o xogo heurístico.
Toma de conciencia da importancia do xogo no desenvolvemento infantil.
Valoración do xogo na intervención educativa.

4.2.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
2	Determinación de recursos lúdicos: os xoguetes	20

4.2.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA4 - Selecciona xoguetes para actividades lúdicas e relaciona as súas características coas etapas do desenvolvemento infantil.	SI

4.2.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA4.1 Analizáronse tipos de xoguetes, as súas características, a súa función e as capacidades que contribúen a desenvolver o proceso evolutivo dos nenos e das nenas.
CA4.2 Valoráronse as novas tecnoloxías como fonte de información.
CA4.3 Elaborouse un catálogo de xoguetes infantís acaídos para a idade.
CA4.4 Compiláronse xoguetes tradicionais en relación coa idade.
CA4.5 Identifícanse xoguetes para espazos pechados e abertos adecuados á idade.
CA4.6 Enumeráronse e clasificáronse xoguetes atendendo a criterios de idade, espazo de realización, papel do persoal educador, número de participantes, capacidades que desenvolven, relacións que se establecen e materiais necesarios.
CA4.7 Analizouse a necesidade das adaptacións nos recursos lúdicos coa aplicación de axudas técnicas.
CA4.8 Establecéronse criterios para a disposición, a utilización e a conservación de materiais lúdicos.
CA4.9 Analizouse a lexislación en materia de uso e seguridade de xoguetes.
CA4.10 Recoñeceuse a necesidade da adecuación ás condicións de seguridade dos xoguetes infantís.

4.2.e) Contidos

Contidos
Funcións do xoguete.
Influencia dos papeis sociais nos xoguetes.
Lexislación sobre xoguetes: identificación e interpretación de normas de seguridade e calidade.
Clasificación dos xoguetes: criterios
Creatividade e xoguetes.
Selección de xoguetes para diversos espazos.
Disposición, utilización e conservación dos materiais e dos xoguetes.
Organización dos recursos e dos materiais.
Adaptacións nos recursos lúdicos coa aplicación de axudas técnicas
Recurso lúdico: xeración e renovación.

Contidos
Influencia dos medios de comunicación e das novas tecnoloxías nos xoguetes infantís.

4.3.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
3	Planificación de actividades lúdicas	24

4.3.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA3 - Deseña actividades lúdicas en relación coas teorías do xogo e co momento evolutivo en que se ache o cativo ou a cativa.	SI

4.3.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA3.1 Tívoise en conta o momento evolutivo no deseño das actividades lúdicas.
CA3.2 Enumeráronse e clasificáronse actividades lúdicas atendendo a criterios como as idades, os espazos, o papel do persoal técnico, o número de participantes, as capacidades que desenvolven, as relacións que se establecen e os materiais necesarios.
CA3.3 Tivéronse en conta as características e o nivel de desenvolvemento dos pequenos e das pequenas para a programación de actividades lúdico-recreativas.
CA3.4 Compiláronse xogos tradicionais relacionados coa idade.
CA3.5 Analizáronse os elementos da planificación de actividades lúdicas.
CA3.6 Relacionouse o significado dos xogos máis frecuentes na etapa infantil coas capacidades que desenvolven.
CA3.7 Valoráronse as novas tecnoloxías como fonte de información.
CA3.8 Valorouse a actitude do persoal profesional con respecto ao tipo de intervención.

4.3.e) Contidos

Contidos
Valoración do xogo na intervención educativa.
Xustificación do xogo como recurso educativo.
Proceso de análise de persoas destinatarias.
Elementos da planificación de actividades lúdicas.
Materiais e recursos lúdicos utilizados nos xogos escolares e extraescolares.
Clasificación dos xogos: tipos e finalidade.
Compilación de xogos tradicionais e actuais da comunidade.
Selección de xogos para espazos pechados e abertos.
Influencia dos medios de comunicación e das novas tecnoloxías nos xogos e nos xoguetes infantís.
Influencia dos papeis sociais nos xogos.

4.4.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
4	Posta en práctica de actividades lúdicas	24

4.4.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA5 - Pon en práctica actividades lúdicas en relación cos obxectivos establecidos e os recursos necesarios.	SI

4.4.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA5.1 Tívoise en conta a adecuación das actividades para os obxectivos establecidos na súa posta en práctica.
CA5.2 Xustifícouse a necesidade de diversidade no desenvolvemento de actividades lúdicas.
CA5.3 Organizáronse os espazos, os recursos e os materiais tendo en conta as características evolutivas das persoas destinatarias, en función das súas idades e consonte os obxectivos previstos.
CA5.4 Estableceuse unha distribución temporal das actividades en función da idade das persoas destinatarias.
CA5.5 Identificáronse os trastornos máis comúns e as alternativas de intervención.
CA5.6 Realizáronse xoguetes con materiais adecuados á etapa.
CA5.7 Realizáronse as actividades lúdico-recreativa axustándose á planificación temporal.
CA5.8 Valorouse a importancia de xerar contornos seguros.

4.4.e) Contidos

Contidos
Análise das técnicas e dos recursos do modelo lúdico. O cesto dos tesouros e o xogo heurístico.
Actividades lúdicas extraescolares, de lecer e tempo libre, e de animación infantil.
Aplicación da programación ás actividades lúdicas.
Materiais lúdicos e xoguetes: elaboración.
Preparación e desenvolvemento de festas infantís, saídas extraescolares, campamentos, obradoiros, e proxectos lúdicos e recreativos.
Aspectos organizativos e lexislativos.
Intervención do persoal profesional da educación infantil no xogo dos nenos e das nenas.
Análise de estratexias para favorecer situacións lúdicas.
Promoción de igualdade a partir do xogo.
Valoración do xogo como recurso para a integración e a convivencia.

4.5.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
5	Planificación de proxectos lúdicos	24

4.5.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA2 - Deseña proxectos de intervención lúdicos en relación co contexto, co equipamento e co servizo en que se desenvolva, así como cos principios da animación infantil.	SI

4.5.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA2.1 Descríbense os principios, os obxectivos e as modalidades da animación infantil.
CA2.2 Identifícanse os tipos de centros que ofrecen actividades de xogo infantil.
CA2.3 Analízase a lexislación, as características, os requisitos mínimos de funcionamento, as funcións e o persoal.
CA2.4 Identifícanse as características e as prestacións do servizo ou do equipamento lúdico.
CA2.5 Aplícanse os elementos da programación no deseño do proxecto lúdico.
CA2.6 Establecéronse espazos de xogo tendo en conta o tipo de institución, os obxectivos previstos, as características dos cativos e das cativas, os materiais de que se dispoña, o orzamento e o tipo de actividade para realizar neles.
CA2.7 Valoráronse as novas tecnoloxías como fonte de información na planificación de proxectos lúdico-recreativos.
CA2.8 Definíronse os criterios de selección dos materiais e das actividades para realizar, de organización e recollida de materiais, das técnicas de avaliación e dos elementos de seguridade nos lugares de xogos.
CA2.9 Tívoise en conta a xestión e a organización de recursos humanos e materiais no deseño do proxecto lúdico.
CA2.10 Adaptouse un proxecto tipo de intervención lúdico-recreativa para un programa, para un centro ou para unha institución concretos.
CA2.11 Valorouse a importancia de xerar contornos seguros.

4.5.e) Contidos

Contidos
Animación como actividade socioeducativa na infancia.
Identificación e selección de técnicas e recursos lúdicos.
Planificación, deseño e organización de recunchos e zonas de xogo interiores e exteriores.
Adaptacións nos recursos e nas axudas técnicas referidas ao xogo.
Uso das novas tecnoloxías na planificación de proxectos lúdico-recreativos.
Obxectivos e modalidades da animación infantil.
Elementos da planificación de proxectos lúdicos.
Espazos lúdicos interiores e exteriores. Necesidades infantís.
Análise dos espazos lúdicos e recreativos das zonas urbanas e rurais.

Contidos
Sectores produtivos de oferta lúdica. Ludotecas. Outros servizos lúdicos: espazos de xogos en grandes almacéns, aeroportos, hoteis, centros hospitalarios, etc. Medidas de seguridade nos espazos lúdicos e recreativos.

4.6.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
6	Avaliación de actividades lúdicas	25

4.6.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA6 - Avalía proxectos e actividades de intervención lúdica, e xustifica as técnicas e os instrumentos de observación seleccionados.	SI

4.6.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA6.1 Identifícanse as condicións e os métodos necesarios para realizar unha avaliación da actividade lúdica.
CA6.2 Seleccionáronse os indicadores de avaliación.
CA6.3 Aplicáronse técnicas e instrumentos de avaliación a distintas situacións lúdicas, tendo en conta criterios de fiabilidade, validez, utilidade e pragmatismo para as persoas usuarias da información.
CA6.4 Elíxiuse e aplicouse a técnica acaída segundo a finalidade do rexistro.
CA6.5 Extraéronse as conclusións e explicáronse as consecuencias derivadas, para o axuste ou para a modificación do proxecto.
CA6.6 Valorouse o uso das novas tecnoloxías como fonte de información.
CA6.7 Identifícanse as adaptacións requiridas polo xogo nun suposto práctico de observación de actividade lúdica.

4.6.e) Contidos

Contidos
Observación no xogo: instrumentos de observación.
Valoración da importancia da observación do xogo na etapa infantil.
Identificación dos requisitos para realizar a observación nun contexto lúdico-recreativo.
Elección e elaboración dos instrumentos de observación segundo o tipo de observación e os aspectos relacionados co xogo en calquera contexto.
Novas tecnoloxías como fonte de información.
Predisposición á autoavaliación.

4.7.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
7	Xogo e integración social: diversidade.	25

4.7.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA2 - Deseña proxectos de intervención lúdicos en relación co contexto, co equipamento e co servizo en que se desenvolva, así como cos principios da animación infantil.	NO
RA4 - Selecciona xoguetes para actividades lúdicas e relaciona as súas características coas etapas do desenvolvemento infantil.	NO
RA5 - Pon en práctica actividades lúdicas en relación cos obxectivos establecidos e os recursos necesarios.	NO
RA6 - Avalía proxectos e actividades de intervención lúdica, e xustifica as técnicas e os instrumentos de observación seleccionados.	NO

4.7.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA2.7 Valoráronse as novas tecnoloxías como fonte de información na planificación de proxectos lúdico-recreativos.
CA2.10 Adaptouse un proxecto tipo de intervención lúdico-recreativa para un programa, para un centro ou para unha institución concretos.
CA4.6 Enumeráronse e clasificáronse xoguetes atendendo a criterios de idade, espazo de realización, papel do persoal educador, número de participantes, capacidades que desenvolven, relacións que se establecen e materiais necesarios.
CA4.7 Analizouse a necesidade das adaptacións nos recursos lúdicos coa aplicación de axudas técnicas.
CA4.10 Recoñeceu a necesidade da adecuación ás condicións de seguridade dos xoguetes infantís.
CA5.8 Valorouse a importancia de xerar contornos seguros.
CA6.7 Identificáronse as adaptacións requiridas polo xogo nun suposto práctico de observación de actividade lúdica.

4.7.e) Contidos

Contidos
Xogo e integración social: diversidade.
Adaptacións nos recursos e nas axudas técnicas referidas ao xogo.
Espazos lúdicos interiores e exteriores. Necesidades infantís.
Adaptacións nos recursos lúdicos coa aplicación de axudas técnicas
Promoción de igualdade a partir do xogo.
Valoración do xogo como recurso para a integración e a convivencia.
Novas tecnoloxías como fonte de información.

4.8.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
8	O xogo no contexto da educación non formal	25

4.8.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA2 - Deseña proxectos de intervención lúdicos en relación co contexto, co equipamento e co servizo en que se desenvolva, así como cos principios da animación infantil.	NO

4.8.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA2.1 Descríbense os principios, os obxectivos e as modalidades da animación infantil.
CA2.2 Identifícanse os tipos de centros que ofrecen actividades de xogo infantil.
CA2.3 Analízase a lexislación, as características, os requisitos mínimos de funcionamento, as funcións e o persoal.
CA2.4 Identifícanse as características e as prestacións do servizo ou do equipamento lúdico.
CA2.5 Aplícanse os elementos da programación no deseño do proxecto lúdico.
CA2.10 Adaptoase un proxecto tipo de intervención lúdico-recreativa para un programa, para un centro ou para unha institución concretos.

4.8.e) Contidos

Contidos
Animación como actividade socioeducativa na infancia.
Obxectivos e modalidades da animación infantil.
Elementos da planificación de proxectos lúdicos.
Espazos lúdicos interiores e exteriores. Necesidades infantís.
Sectores produtivos de oferta lúdica.
Ludotecas.
Outros servizos lúdicos: espazos de xogos en grandes almacéns, aeroportos, hoteis, centros hospitalarios, etc.

5. Mínimos exixibles para alcanzar a avaliación positiva e os criterios de cualificación

CRITERIOS MÍNIMOS DE AVALIACIÓN:

Táboa comparativa das teorías do xogo

Características e funcións do xogo

Analizar diferentes xogos (vídeos, xogos tradicionais) en función dos valores e capacidades que transmiten e desenvolven.

Deseñar e poñer en práctica distintos actividades de xogos que desenvolvan os ámbitos cognitivo, motor, afectivo e social.

Elaborar unha guía informativa para familias sobre os beneficios dos xoguets

Analizar a lexislación sobre seguridade dos xoguets e ludotecas

Recopilar e en Internet e clasificar información sobre recursos produtivos da educación non formal

Realizar un resumo da lexislación que regula as actividades lúdicas non formais

Buscar na rede diferentes centros de ocio e tempo libre para e analizar a oferta lúdica dos mesmos

Buscar na rede de diferentes centros de ocio e tempo libre para persoas con discapacidade, e analizar a oferta lúdica dos mesmos

Analizar diferentes xoguets atendendo a diversos criterios

Deseñar un recanto de xogo, tendo en conta os criterios pertinentes.

Deseño da distribución dun patio escolar en zonas de xogo

Programación de actividades de xogo, recolléndolas con imaxes ou pictogramas

Deseñar e elaborar un programa para unha ludoteca.

Clasificar xoguets segundo o sistema ESAR

Deseñar un programa para unha excursión de un día nun centro de educación infantil

Deseño dun proxecto lúdico.

Deseñar e elaborar diferentes actividades lúdicas: para a celebración de festividades como aniversarios, magosto, entroido, festas locais..

Elaborar instrumentos de avaliación

Aplicar os instrumentos de avaliación

Función do xogo nos nenos e nenas con discapacidades.

Deseñar xoguets para nenos ou nenas con diferentes discapacidades

Adaptar diferentes xogos para nenos e nenas con diferentes discapacidades

CRITERIOS DE AVALIACIÓN:

Contidos conceptuais: probas escritas e/ou orais . No caso de ter varias probas será a media aritmética das notas obtidas a que nos dará a cualificación final neste apartado. Suporán un 40 % da cualificación final do módulo.

Procedementos: as actividades, traballos, casos prácticos e actividades individuais e/ou en grupo. Suporán un 40 % da cualificación do módulo.

Actitudes: valorarase a puntualidade, a asistencia as clases, unha actitude de respecto tanto de cara ao profesorado coma aos compañeiros e compañeiras, participación, autonomía, solidariedade, así como a iniciativa, o interese, a presentación de traballos, e o traballo en equipo dos alumnos e alumnas, a uniformidade e coidado da imaxe persoal, e todos aqueles aspectos actitudinais que se consideren. Suporán un 20 % da cualificación final do módulo.

Os alumnos e as alumnas terán que alcanzar unha nota mínima de 5 en todos os criterios de avaliación para superar as avaliacións parciais e finais.

6. Procedemento para a recuperación das partes non superadas

6.a) Procedemento para definir as actividades de recuperación

No suposto de que se pase de curso con este módulo pendente, o alumnado será informado das actividades programadas para a súa recuperación, así como do período da súa realización, temporalización e data en que serán avaliados, que coincidirá coa sesión de avaliación

parcial previa á realización da FCT en período ordinario.

O alumnado de segundo curso que non poida acceder á FCT no período ordinario por ter este módulo pendente poderá recuperalo neste mesmo período. Para este fin, seránlle asignadas unha serie de actividades de recuperación, con indicación expresa da data final en que serán avaliados.

En ambos casos realizarase un informe de avaliación individualizado. (MD.75.AVA.01 do procedemento de Avaliación PR.75.AVA.01)

6.b) Procedemento para definir a proba de avaliación extraordinaria para o alumnado con perda de dereito a avaliación continua

O sistema extraordinario de avaliación para o alumnado que teña perda do dereito á avaliación continua consistirá:

Nunha proba teórica conceptual de todo o módulo. E nunha proba de carácter prácticas similares as realizadas ao longo do curso na aula/taller/obradoiro.

Para aprobar o módulo é condición imprescindible obter como mínimo un 5 tanto na parte práctica como na proba teórica, non existindo a posibilidade de facer media entre as probas, nin de gardar parte aprobada se fose o caso.

7. Procedemento sobre o seguimento da programación e a avaliación da propia práctica docente

A orde de avaliación (Orde do 12 de xullo de 2011) no seu artigo 23.5 sinala que cada departamento de familia profesional realizará cunha frecuencia mínima mensual o seguimento das programacións de cada módulo, indicando grado de cumprimento e xustificación razoada no caso de desviacións, ademais a programación será revisada ao inicio de curso e se entregará unha memoria final de curso.

Para o seguimento mensual utilizaráse o modelo MD.75.PRO.03 do procedemento de Programación PR.75.PRO.01 que se entregará a xefatura de departamento, xa que dito seguimento e revisión deberá constar nas correspondentes actas de departamento.

Para a memoria final utilizaremos o modelo proporcionado pola xefatura de estudos ao final de curso. MD.75.PRO.04 do procedemento de Programación PR.75.PRO.01

8. Medidas de atención á diversidade

8.a) Procedemento para a realización da avaliación inicial

Tal e como se establece na lexislación vixente, Orde do 12 de xullo de 2011, no seu artigo 28:

Ao comezo das actividades do curso académico, o equipo docente realizará unha sesión de avaliación inicial do alumnado, que terá por obxecto coñecer as características e a formación previa de cada alumno e de cada alumna, así como as súas capacidades. Así mesmo, deberá servir para orientar e situar o alumnado en relación co perfil profesional correspondente

8.b) Medidas de reforzo educativo para o alumnado que non responda globalmente aos obxectivos programados

O carácter continuo da avaliación debe permitir, a detección precoz das posibles dificultades na adquisición dos contidos por parte do alumnado e, en consecuencia, promover a identificación dos aspectos do proceso que provocan estas dificultades e a adopción das medidas oportunas. Cando a análise da marcha dun estudante determine dificultades para o seguimento, darase un apoio educativo personalizado determinando

aqueles contidos nos que ten máis dificultades propoñendo traballos e actividades de reforzo que lle permitan acadar as capacidades terminais asociados aos contidos mínimos propostos nesta programación didáctica.

No caso en que non sexa posible que garantir a consecución efectiva os resultados da aprendizaxe, o equipo docente poderá propoñer a través do departamento de Orientación, a solicitude de flexibilidade horaria, tal e como establece a Orde do 12 de xullo de 2011 no seu artigo 15 "De acordo co artigo 61 do Decreto 114/2010, do 1 de xullo, o alumnado con necesidades educativas especiais, consonte o establecido no artigo 73 da Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación, poderá ser autorizado, cando as necesidades de apoio específico así o xustifiquen, para cursar os ciclos formativos en réxime ordinario de xeito fragmentado por módulos, cunha temporalización distinta á establecida con carácter xeral".

9. Aspectos transversais

9.a) Programación da educación en valores

Ao longo do módulo traballaremos coa educación en valores non só a través do traballo con actitudes recollidas no currículo do módulo, senón a través de distintos contidos inherentes ao noso traballo de aula-taller-obradoiro, para este módulo podemos destacar:

Educación para a igualdade: reparto equitativo de roles organizativos, reflexión sobre os valores do "mercado" do xogo

Educación ambiental: reutilización de materiais, respecto pola natureza,

Educación para a saúde: Seguridade e hixiene postural e hixiene mental nas relacións

Educación para a convivencia: resolución de conflitos fomentando o diálogo baseado no respecto,

Educación do consumidor: Fomentando entre o alumnado dun consumo responsable, tanto dos seus propios materiais como os do centro e o ciclo

Interculturalidade: Traballando dende o principio de respecto as distintas culturas e xeitos de entender o mundo; entendendo isto como un enriquecemento; sinalar a este respecto, a cada vez máis frecuente presenza nas nosas aulas de alumnos de outras culturas que nos axudan a interpretar que non todas as realidades son iguais.

Consideraremos tamén de xeito transversal e como valor importante na Formación Profesional a orientación profesional polo carácter teórico-práctico que posúe o módulo e o ciclo, contextualizándoas, sempre que sexa posible, no noso contorno sociocultural

9.b) Actividades complementarias e extraescolares

Visita a Escolas infantís El de San Roque, El A Madalena

Charla Loczy

Danzas do mundo

Charla con representante do Departamento de Servizos Sociais do Concello de Santiago

Charla coa Responsable da Escola Hospitalaria do CHUS

Celebración de Samaín, Magosto, Entroido, e os días Internacionais e Mundais.

1. Identificación da programación

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
15016000	Compostela	Santiago de Compostela	2016/2017

Ciclo formativo

Código da familia profesional	Familia profesional	Código do ciclo formativo	Ciclo formativo	Grao	Réxime
SSC	Servizos socioculturais e á comunidade	CSSSC01	Educación infantil	Ciclos formativos de grao superior	Réxime de adultos

Módulo profesional e unidades formativas de menor duración (*)

Código MP/UF	Nome	Curso	Sesións semanais	Horas anuais	Sesións anuais
MP0011	Didáctica da educación infantil	2016/2017	7	240	240

(*) No caso de que o módulo profesional estea organizado en unidades formativas de menor duración

Profesorado responsable

Profesorado asignado ao módulo	ANA BARBEITO FERNÁNDEZ, MARÍA PENELA RAÑÓN (Subst.)
Outro profesorado	

Estado: Pendente de supervisión inspector

2. Concreción do currículo en relación coa súa adecuación ás características do ámbito produtivo

A competencia xeral do título de Técnico Superior en Educación infantil consiste en deseñar, pór en práctica e avaliar programas educativos de atención á infancia no primeiro ciclo de educación infantil no ámbito formal, consonte a proposta pedagóxica elaborada por un mestre ou unha mestra coa especialización en educación infantil ou título de grao equivalente, e en toda a etapa no ámbito non formal, xerando contornos seguros e en colaboración con profesionais e coas familias.

Os educadores/as infantís exercerán a súa actividade no sector da educación formal e non formal e no sector dos servizos sociais de atención á infancia.

As ocupación ou os postos de traballo máis salientables son os seguintes:

- Educador ou educadora infantil en primeiro ciclo de educación infantil, sempre baixo a supervisión dun mestre ou dunha mestra, en institucións públicas e privadas.
- Educador ou educadora en institucións ou en programas específicos de traballo con menores (de cero a seis anos) en situación de risco social, ou en medios de apoio familiar, seguindo as directrices doutros profesionais.
- Educador ou educadora en programas ou actividades de lecer e tempo libre infantil con menores de cero a seis anos: ludotecas, casas de cultura, bibliotecas, centros educativos, centros de lecer, granxas escola, etc.

Cabe destacar que no cnotorno produtivo do centro as entidades mais salientables (en canto a número se refire) son ecolas infantís tanto públicas (da rede de escolas Galiña Azul) como privadas.A maioría das ACFs e as FCT do alumnado realízanse neste tipo de entidades. É menor a presenza de técnicos de educación infantil que desenvolven o seu labor profesional dentro de programas ou actividades de lecer e de tempo libre, e máis escasa a presenza de institucións ou programas específicos de traballo con menores en situación de risco social ou medios de apoio familiar, que traballen con estas idades.

Sexa cal sexa o ámbito no que desenvolva o seu labor profesional o/a técnico/a (formal ou non formal) unha das tarefas básicas que terá que desenvolver será a programación e avaliación de actuacións para desenvolver cos/as usuarios/as, neste caso nenos e nenas dos 0 aos 6 anos.Así o módulo de didáctica da educación infantil está pensado para que o alumnado adquiera as competencias que lle permitan desenvolver o seu labor dun xeito planificado: fundamentado na lexislación e normativa actual, marcando uns obxectivos, contidos, metodoloxía, recursos e avaliación.

Isto leva a que o módulo de didáctica é un dos de maior carga horaria do ciclo de educación infantil e precisa traballar cos contidos que se van desenvolvendo no resto dos módulos do ciclo.

3. Relación de unidades didácticas que a integran, que contribuirán ao desenvolvemento do módulo profesional, xunto coa secuencia e o tempo asignado para o desenvolvemento de cada unha

U.D.	Título	Descrición	Duración (sesións)	Peso (%)
1	A educación infantil	Nesta unidade faremos un achegamento ao campo da educación infantil. Partiremos dunha pequena visión histórica sobre a mesma	28	10
2	A escola infantil: a realidade galega.	Na presente unidade Analízase o contexto específico da educación formal en escolas infantís 0-3 como principal ámbito de traballo, centrándonos na realidade galega.	35	10
3	Educación infantil: que facer?	O que facer na educación infantil presenta claras diferenzas en función do ámbito no que se desenvolva. Descríbese nesta unidade o marco curricular na educación formal e a planificación do traballo na educación non formal	30	15
4	Educación infantil: como facer?	Son diferentes e variados os diferentes métodos de traballo cos que contamos para desenvolver a nosa práctica dentro da educación infantil. Xeitos de facer que foron mudando ao longo do tempo e que nos permiten establecer unha serie de principios que rexen a nosa intervención.	42	20
5	Espazo e tempo na educación infantil	Espazo e tempo son dous elementos fundamentais dentro da educación infantil nos seus diferentes ámbitos. Requírese un bo coñecemento e manexo dos mesmos para un óptimo desenvolvemento da planificación educativa.	27	10
6	Recursos na educación infantil	Seleccionar e organizar os recursos necesarios para a posta en práctica de actividades de educación infantil será o que vexamos ao longo do desenvolvemento desta unidade didáctica	21	10
7	Practicando	Veremos nesta unidade a necesidade de organizar a implementación das actividades de educación formal e non formal	17	5
8	Avaliando	A avaliación desenvólvese ao longo dun proceso que debe ser planificado, feito para o que é necesario coñecer diferentes técnicas, instrumentos e recursos	40	20

4. Por cada unidade didáctica

4.1.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
1	A educación infantil	28

4.1.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Contextualiza a intervención educativa en relación co marco legislativo e os fins da institución.	NO
RA4 - Determina e organiza os recursos materiais e persoais, os espazos e os tempos, consonte a normativa legal e aplicando criterios pedagóxicos na intervención educativa na infancia.	NO

4.1.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.2 Analízase a lexislación autonómica, estatal e europea en relación aos servizos educativos de atención á infancia.
CA1.5 Comparáronse os tipos de centros e programas de educación formal e non formal.
CA1.7 Descríbense as características, os obxectivos, a organización e o tipo de funcionamento dunha institución de educación non formal.
CA1.9 Utilizáronse novas tecnoloxías como fonte de información e valorouse o seu uso.
0CA4.10 Actuouse desenvolvendo actitudes e comportamentos axeitados cara o medio físico:orde,limpeza,coidado dos recursos,....
CA4.11 Actuouse mantendo actitudes e comportamentos axeitados en relación coas persoas:verbal e non verbal.
CA4.12 Actuouse mantendo actitudes e comportamentos axeitados en relación ao traballo:participación.

4.1.e) Contidos

Contidos
<p>A infancia: historia e lexislación específica.</p> <p>A infancia: historia</p> <p>Lexislación específica sobre infancia</p> <p>Lexislación específica sobre educación infantil</p> <p>Institucións formais e non formais de atención á infancia: tipos, modelos, funcións e características.</p> <p>Institucións formais de atención á infancia: tipos, modelos, funcións e características.</p> <p>Institucións non formais de atención á infancia: tipos, modelos, funcións e características</p> <p>Análise da lexislación europea, estatal e autonómica de servizos de atención á infancia no ámbito formal e non formal.</p> <p>Análise da lexislación europea, estatal e autonómica de servizos de atención á infancia no ámbito non formal</p> <p>Análise da lexislación europea e estatal de servizos de atención á infancia no ámbito formal</p> <p>Valoración das novas tecnoloxías como fonte de información.</p>

4.2.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
2	A escola infantil: a realidade galega.	35

4.2.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Contextualiza a intervención educativa en relación co marco lexislativo e os fins da institución.	NO
RA4 - Determina e organiza os recursos materiais e persoais, os espazos e os tempos, consonte a normativa legal e aplicando criterios pedagóxicos na intervención educativa na infancia.	NO

4.2.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.1 Identifícase a información sobre o contorno social, económico e cultural que é útil para a intervención.
CA1.3 Analízase a lexislación sobre normalización lingüística.
CA1.4 Identifícanse propostas de educación infantil propias da realidade galega.
CA1.5 Comparáronse os tipos de centros e programas de educación formal e non formal.
CA1.6 Defínense as características, os obxectivos, a organización e o tipo de funcionamento dunha escola infantil.
CA1.8 Valorouse a actividade profesional das persoas coa titulación de técnico de educación infantil no contexto da intervención educativa.
CA1.8.1 Identifícase a ocupación ou os postos de traballo máis salientables do técnico/a en educación infantil
CA1.8.2 Xustifícase a necesidade da actividade profesional do/a técnico/a en educación infantil no contexto da intervención educativa
CA1.10 Amosouse iniciativa e disposición ante novas situacións da profesión.
0CA4.10 Actuouse desenvolvendo actitudes e comportamentos axeitados cara o medio físico: orde, limpeza, coidado dos recursos,....
CA4.11 Actuouse mantendo actitudes e comportamentos axeitados en relación coas persoas: verbal e non verbal.
CA4.12 Actuouse mantendo actitudes e comportamentos axeitados en relación ao traballo: participación.

4.2.e) Contidos

Contidos
Análise da lexislación europea, estatal e autonómica de servizos de atención á infancia no ámbito formal e non formal. Análise da lexislación autonómica no ámbito formal
Intervención educativa en contornos bilingües. Lexislación específica e situación sociolingüística de Galicia.
Papel do persoal coa titulación de técnico de educación infantil na intervención educativa.
Escola infantil: modelos, funcións e características. Historia e evolución da escola infantil

Contidos
Análise de propostas de educación infantil para o medio rural.

4.3.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
3	Educación infantil: que facer?	30

4.3.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA2 - Determina os obxectivos da intervención educativa en relación cos niveis de planificación, os elementos que a compoñen e os criterios de formulación, nos ámbitos formais e non formais.	SI
RA4 - Determina e organiza os recursos materiais e persoais, os espazos e os tempos, consonte a normativa legal e aplicando criterios pedagóxicos na intervención educativa na infancia.	NO

4.3.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA2.1 Identifícanse os elementos dun currículo.
CA2.2 Identifícanse os elementos dun proxecto de intervención educativa non formal.
CA2.3 Analízanse os elementos do currículo de educación infantil.
CA2.4 Descríbense as bases en que se apoia o currículo da educación Infantil.
CA2.5 Identifícanse os niveis de concreción curricular.
CA2.6 Identifícanse os niveis de planificación dunha actividade de educación non formal: plan, programa e proxecto.
CA2.7 Comparáronse documentos de planificación de tipos de institución nos ámbitos formal e non formal.
CA2.7.1 Comparáronse documentos de planificación de tipos de institucións no ámbito formal
CA2.7.2 Comparáronse documentos de planificación de tipos de institución no ámbito non formal
CA2.8 Seleccionáronse obxectivos e contidos partindo do marco curricular, do plan ou do programa, así como das características dos cativos e das cativas, para conseguir o desenvolvemento das súas capacidades individuais.
CA2.9 Valorouse a importancia da planificación no proceso de intervención educativa.
CA2.9.1 Descríbeuse o concepto de planificación e as súas fases
CA2.9.2 Xustifícase a necesidade de planificar o proceso de intervención educativa
0CA4.10 Actuouse desenvolvendo actitudes e comportamentos axeitados cara o medio físico: orde, limpeza, coidado dos recursos,....
CA4.11 Actuouse mantendo actitudes e comportamentos axeitados en relación coas persoas: verbal e non verbal.
CA4.12 Actuouse mantendo actitudes e comportamentos axeitados en relación ao traballo: participación.

4.3.e) Contidos

Contidos
Curriculo: tipos e elementos que o compoñen.
O currículo en educación infantil.

Contidos
Niveis de concreción curricular.
Análise e identificación dos elementos que compoñen un proxecto educativo e unha proposta pedagóxica.
Niveis de planificación dunha intervención no ámbito non formal: plan, programa e proxecto.
Comparación entre documentos de planificación de institucións formais e non formais.
Comparación entre documentos de planificación de institucións formais
Comparación entre documentos de planificación de institucións non formais
Atención á diversidade nas intervencións educativas.
Valoración da importancia da planificación na atención á infancia.

4.4.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
4	Educación infantil: como facer?	42

4.4.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA3 - Determina as estratexias metodolóxicas que se deben aplicar consonte os modelos psicopedagóxicos.	NO
RA4 - Determina e organiza os recursos materiais e persoais, os espazos e os tempos, consonte a normativa legal e aplicando criterios pedagóxicos na intervención educativa na infancia.	NO
RA5 - Planifica as actividades de educación formal e non formal en relación cos obxectivos da programación e coas características dos cativos e das cativas.	NO

4.4.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA3.1 Identifícaronse os modelos didácticos específicos da educación infantil.
CA3.2 Interpretáronse os fundamentos dos modelos de atención á infancia.
CA3.3 Analizáronse os principios psicopedagóxicos dos modelos máis recentes en relación coa educación formal de educación infantil.
CA3.4 Comparáronse experiencias educativas salientables para definir a propia intervención educativa.
CA3.5 Integráronse os temas transversais na elaboración de unidades didácticas.
CA3.6 Seleccionáronse criterios metodolóxicos conforme os obxectivos da institución, o marco curricular, e as necesidades e os intereses dos cativos e das cativas.
CA3.8 Valorouse a participación nas actividades en equipo, o contraste de opinións e o intercambio de experiencias.
CA3.9 Programáronse e elaboráronse actividades didácticas
CA4.4 Recoñeceuse e valorouse a necesidade de organizar as tarefas.
CA4.5 Analizáronse os modelos de agrupamento de acordo co número de participantes, a idade, a metodoloxía e a programación prevista.
CA4.7 Seleccionáronse materiais didácticos e didáctico-interactivos acaídos para os obxectivos, os contidos e os criterios metodolóxicos.
0CA4.10 Actuouse desenvolvendo actitudes e comportamentos axeitados cara o medio físico:orde,limpeza,coidado dos recursos,....
CA4.11 Actuouse mantendo actitudes e comportamentos axeitados en relación coas persoas:verbal e non verbal.
CA4.12 Actuouse mantendo actitudes e comportamentos axeitados en relación ao traballo:participación.
CA5.1 Relacionáronse as actividades cos obxectivos, os contidos, a metodoloxía e as necesidades individuais dos cativos e das cativas.
CA5.2 Integráronse os temas transversais nas actividades programadas.
CA5.3 Deseñáronse actividades para o tratamento da atención á diversidade e a compensación de desigualdades sociais.
CA5.7 Valorouse a coherencia da planificación das actividades de educación formal e non formal respecto aos obxectivos da programación.

4.4.e) Contidos

Contidos
Modelos didácticos específicos de educación infantil.
Achegas históricas que definen o proceso de ensino e aprendizaxe.
Análise dos principios psicopedagóxicos que sustentan os modelos máis recentes de educación infantil.
Programación e elaboración de unidades didácticas.
Análise das posibilidades na intervención con alumnado con necesidades específicas de apoio educativo.
Comparación de diversas experiencias educativas en nenos e nenas de cero a seis anos.
Valoración da participación no traballo en equipo.
Asignación de espazos, tempos e recursos (materiais e persoais), conforme a planificación da intervención educativa.
Transversalidade en educación infantil.

4.5.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
5	Espazo e tempo na educación infantil	27

4.5.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA4 - Determina e organiza os recursos materiais e persoais, os espazos e os tempos, consonte a normativa legal e aplicando criterios pedagóxicos na intervención educativa na infancia.	NO

4.5.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA4.1 Identifícanse os materiais didácticos, os espazos e os tempos de acordo coa intervención educativa.
CA4.1.1 Identifícanse os espazos de acordo coa intervención educativa
CA4.1.2 Identifícanse os tempos de acordo coa intervención educativa
CA4.2 Describiuse a normativa que regula o uso de espazos, recursos e tempos no ámbito formal e non formal, segundo o marco autonómico e estatal.
CA4.2.1 Describiuse a normativa que regula o uso de espazos no ámbito formal e non formal, segundo o marco autonómico e estatal
CA4.2.3 Describiuse a normativa que regula o uso de tempos no ámbito formal e non formal, segundo o marco autonómico e estatal
CA4.3 Defínese a organización do tempo e do espazo como recurso didáctico.
CA4.3.1 Defínese a organización do tempo como recurso didáctico
CA4.3.2 Defínese a organización do espazo como recurso didáctico
CA4.6 Analizáronse os espazos, os materiais didácticos e a moblaxe, e comprobouse o cumprimento das normas de seguridade e hixiene, así como as condicións de accesibilidade.
CA4.6.1 Analizáronse os espazos e comprobouse o cumprimento das normas de seguridade e hixiene, así como as condicións de accesibilidade.
CA4.8 Establecéronse os espazos, os materiais, os recursos humanos e os tempos tendo en conta a idade, o número de nenos e nenas e, de ser o caso, as necesidades educativas especiais.
CA4.8.1 Establecéronse os espazos tendo en conta a idade, o número de nenos e nenas e, de ser o caso, as necesidades educativas especiais.
CA4.8.3 Establecéronse os tempos tendo en conta a idade, o número de nenos e nenas e, de ser o caso, as necesidades educativas especiais.
CA4.9 Responsabilizouse da importancia de xerar contornos seguros.
OCA4.10 Actuouse desenvolvendo actitudes e comportamentos axeitados cara o medio físico: orde, limpeza, coidado dos recursos,....
CA4.11 Actuouse mantendo actitudes e comportamentos axeitados en relación coas persoas: verbal e non verbal.
CA4.12 Actuouse mantendo actitudes e comportamentos axeitados en relación ao traballo: participación.

4.5.e) Contidos

Contidos

Contidos
<p>Materiais didácticos, espazos e tempos.</p> <p>Espazos</p> <p>Tempos</p> <p>Normativa reguladora do uso de espazos, recursos e tempos na intervención formal e non formal.</p> <p>Normativa reguladora do uso de espazos na intervención formal e non formal.</p> <p>Normativa reguladora do uso de tempos na intervención formal e non formal.</p> <p>Normativa de seguridade nos espazos e nos recursos dedicados á atención á infancia.</p> <p>Normativa de seguridade nos espazos dedicados á atención á infancia.</p> <p>Recursos didácticos: organización espacial e temporal.</p> <p>Selección de materiais consonte a planificación da intervención educativa.</p> <p>Asignación de espazos, tempos e recursos (materiais e persoais), conforme a planificación da intervención educativa.</p> <p>Asignación de espazos conforme a planificación da intervención educativa.</p> <p>Asignación de tempos conforme a planificación da intervención educativa.</p> <p>Accesibilidade aos espazos.</p> <p>Sensibilización respecto á xeración de contornos seguros.</p>

4.6.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
6	Recursos na educación infantil	21

4.6.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA4 - Determina e organiza os recursos materiais e persoais, os espazos e os tempos, consonte a normativa legal e aplicando criterios pedagóxicos na intervención educativa na infancia.	NO

4.6.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA4.1 Identifícaronse os materiais didácticos, os espazos e os tempos de acordo coa intervención educativa.
CA4.1.3 Identifícaronse os materiais didácticos de acordo coa intervención educativa
CA4.2 Describiuse a normativa que regula o uso de espazos, recursos e tempos no ámbito formal e non formal, segundo o marco autonómico e estatal.
CA4.2.2 Describiuse a normativa que regula o uso de recursos no ámbito formal e non formal, segundo o marco autonómico e estatal
CA4.6 Analizáronse os espazos, os materiais didácticos e a moblaxe, e comprobouse o cumprimento das normas de seguridade e hixiene, así como as condicións de accesibilidade.
CA4.6.2 Analizáronse os materiais didácticos e a moblaxe, e comprobouse o cumprimento das normas de seguridade e hixiene, así como as condicións de accesibilidade.
CA4.7 Seleccionáronse materiais didácticos e didáctico-interactivos acaídos para os obxectivos, os contidos e os criterios metodolóxicos.
CA4.8 Establecéronse os espazos, os materiais, os recursos humanos e os tempos tendo en conta a idade, o número de nenos e nenas e, de ser o caso, as necesidades educativas especiais.
CA4.8.2 Establecéronse os materiais e os recursos humanos tendo en conta a idade, o número de nenos e nenas e, de ser o caso, as necesidades educativas especiais.
0CA4.10 Actuouse desenvolvendo actitudes e comportamentos axeitados cara o medio físico:orde,limpeza,coidado dos recursos,....
CA4.11 Actuouse mantendo actitudes e comportamentos axeitados en relación coas persoas:verbal e non verbal.
CA4.12 Actuouse mantendo actitudes e comportamentos axeitados en relación ao traballo:participación.

4.6.e) Contidos

Contidos
<p>Materiais didácticos, espazos e tempos.</p> <p>Materiais didácticos</p> <p>Normativa reguladora do uso de espazos, recursos e tempos na intervención formal e non formal.</p> <p>Normativa reguladora do uso de recursos na intervención formal e non formal.</p> <p>Normativa de seguridade nos espazos e nos recursos dedicados á atención á infancia.</p> <p>Normativa de seguridade nos recursos dedicados á atención á infancia.</p> <p>Asignación de espazos, tempos e recursos (materiais e persoais), conforme a planificación da intervención educativa.</p>

Contidos
Asignación de recursos (materiais e persoais), conforme a planificación da intervención educativa.

4.7.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
7	Practicando	17

4.7.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA3 - Determina as estratexias metodolóxicas que se deben aplicar consonte os modelos psicopedagóxicos.	NO
RA4 - Determina e organiza os recursos materiais e persoais, os espazos e os tempos, consonte a normativa legal e aplicando criterios pedagóxicos na intervención educativa na infancia.	NO
RA5 - Planifica as actividades de educación formal e non formal en relación cos obxectivos da programación e coas características dos cativos e das cativas.	NO

4.7.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA3.7 Deseñáronse as adaptacións curriculares tendo en conta as recomendacións das entidades e do persoal profesional implicado, así como a información obtida.
0CA4.10 Actuouse desenvolvendo actitudes e comportamentos axeitados cara o medio físico:orde,limpeza,coidado dos recursos,....
CA4.11 Actuouse mantendo actitudes e comportamentos axeitados en relación coas persoas:verbal e non verbal.
CA4.12 Actuouse mantendo actitudes e comportamentos axeitados en relación ao traballo:participación.
CA5.4 Identificáronse dificultades e propuxéronse solucións viables.
CA5.5 Elaboráronse adaptacións curriculares en función das características individuais e das necesidades específicas de apoio educativo aos grupos destinatarios.
CA5.6 Analizáronse adaptacións curriculares en relación a supostos de necesidades educativas especiais permanentes ou temporais.

4.7.e) Contidos

Contidos
Identificación do currículo oculto na práctica da educación infantil.
Deseño de actividades que traten a atención á diversidade e a compensación de desigualdades sociais.
Análise e deseño de adaptacións curriculares.
Posta en práctica das actividades formais e non formais.
Valoración da coherencia da posta en práctica de actividades formais e non formais.

4.8.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
8	Avaliando	40

4.8.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA4 - Determina e organiza os recursos materiais e persoais, os espazos e os tempos, consonte a normativa legal e aplicando criterios pedagóxicos na intervención educativa na infancia.	NO
RA6 - Deseña a avaliación dos procesos de intervención e argumenta a selección do modelo, as estratexias, as técnicas e os instrumentos utilizados.	SI

4.8.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
0CA4.10 Actuouse desenvolvendo actitudes e comportamentos axeitados cara o medio físico:orde,limpeza,coidado dos recursos,....
CA4.11 Actuouse mantendo actitudes e comportamentos axeitados en relación coas persoas:verbal e non verbal.
CA4.12 Actuouse mantendo actitudes e comportamentos axeitados en relación ao traballo:participación.
CA6.1 Identificáronse os modelos de avaliación.
CA6.2 Definíronse as estratexias e as técnicas de avaliación, tendo en conta a planificación e os momentos da intervención.
CA6.3 Seleccionáronse as estratexias e as técnicas de avaliación en varios momentos ao longo do proceso de intervención.
CA6.4 Deseñáronse as actividades de avaliación tendo en conta os criterios e os procedementos establecidos dentro do marco curricular, no caso da educación formal, e do plan ou programa, no caso da educación non formal.
CA6.5 Establecéronse indicadores de avaliación en varios momentos do proceso de intervención, para valorar a adecuación dos obxectivos e dos criterios metodolóxicos, a selección e a secuencia dos contidos e das actividades, así como a funcionalidade e a adecuac
CA6.6 Valorouse a importancia da avaliación en cada momento do proceso.
CA6.7 Valorouse a importancia de manter unha actitude permanente de mellora na eficacia e na calidade do servizo.
CA6.8 Identificáronse os recursos para a formación permanente do persoal educador.

4.8.e) Contidos

Contidos
Avaliación: modelos, técnicas e instrumentos.
0Actualización e formación permanente. Recursos.
Indicadores de avaliación.
Selección e elaboración de instrumentos.
Observación.
Elaboración de memorias e informes.
Interpretación da información obtida dos procesos de avaliación.
Xestión da calidade en centros educativos.

Contidos
Recoñecemento da necesidade de avaliar o proceso de intervención educativa.
Predisposición á autocrítica e á autoavaliación.

5. Mínimos exigibles para alcanzar a avaliación positiva e os criterios de cualificación

Os mínimos esixibles para alcanzar a avaliación positiva no módulo serán os seguintes:

UNIDADE 1

- CA1.2 - Analizouse a lexislación autonómica, estatal e europea en relación aos servizos educativos de atención á infancia.
- CA4.10 - Actuouse desenvolvendo actitudes e comportamentos axeitados cara o medio físico:orde,limpeza,coidado dos recursos,....
- CA4.11 - Actuouse mantendo actitudes e comportamentos axeitados en relación coas persoas:verbal e non verbal.
- CA4.12 - Actuouse mantendo actitudes e comportamentos axeitados en relación ao traballo:participación.

UNIDADE 2

- CA1.1 - Identificouse a información sobre o contorno social, económico e cultural que é útil para a intervención.
- CA1.3 - Analizouse a lexislación sobre normalización lingüística.
- CA1.4 - Identificáronse propostas de educación infantil propias da realidade galega.
- CA1.6 - Definíronse as características, os obxectivos, a organización e o tipo de funcionamento dunha escola infantil.
- CA1.10 - Amosouse iniciativa e disposición ante novas situacións da profesión.
- CA4.10 - Actuouse desenvolvendo actitudes e comportamentos axeitados cara o medio físico:orde,limpeza,coidado dos recursos,....
- CA4.11 - Actuouse mantendo actitudes e comportamentos axeitados en relación coas persoas:verbal e non verbal.
- CA4.12 - Actuouse mantendo actitudes e comportamentos axeitados en relación ao traballo:participación.

UNIDADE 3

- CA2.1 - Identificáronse os elementos dun currículo.
- CA2.2 - Identificáronse os elementos dun proxecto de intervención educativa non formal.
- CA2.3 - Analizáronse os elementos do currículo de educación infantil.
- CA2.5 - Identificáronse os niveis de concreción curricular.
- CA2.6 - Identificáronse os niveis de planificación dunha actividade de educación non formal: plan, programa e proxecto.
- CA2.7 - Comparáronse documentos de planificación de tipos de institución nos ámbitos formal e non formal.
- CA2.8 - Seleccionáronse obxectivos e contidos partindo do marco curricular, do plan ou do programa, así como das características dos cativos e das cativas, para conseguir o desenvolvemento das súas capacidades individuais.
- CA2.9 - Valorouse a importancia da planificación no proceso de intervención educativa.
- CA4.10 - Actuouse desenvolvendo actitudes e comportamentos axeitados cara o medio físico:orde,limpeza,coidado dos recursos,....
- CA4.11 - Actuouse mantendo actitudes e comportamentos axeitados en relación coas persoas:verbal e non verbal.
- CA4.12 - Actuouse mantendo actitudes e comportamentos axeitados en relación ao traballo:participación.

UNIDADE 4

- CA3.1 - Identificáronse os modelos didácticos específicos da educación infantil.
- CA3.2 - Interpretáronse os fundamentos dos modelos de atención á infancia.
- CA3.3 - Analizáronse os principios psicopedagóxicos dos modelos máis recentes en relación coa educación formal de educación infantil.
- CA3.6 - Seleccionáronse criterios metodolóxicos conforme os obxectivos da institución, o marco curricular, e as necesidades e os intereses dos cativos e das cativas.
- CA3.9 - Programáronse e elaboráronse actividades didácticas

CA4.4 - Recoñeceuse e valorouse a necesidade de organizar as tarefas.

CA4.5 - Analizáronse os modelos de agrupamento de acordo co número de participantes, a idade, a metodoloxía e a programación prevista.

CA4.7 - Seleccionáronse materiais didácticos e didáctico-interactivos acaídos para os obxectivos, os contidos e os criterios metodolóxicos.

CA4.10 - Actuouse desenvolvendo actitudes e comportamentos axeitados cara o medio físico:orde,limpeza,coidado dos recursos,....

CA4.11 - Actuouse mantendo actitudes e comportamentos axeitados en relación coas persoas:verbal e non verbal.

CA4.12 - Actuouse mantendo actitudes e comportamentos axeitados en relación ao traballo:participación.

CA5.1 - Relacionáronse as actividades cos obxectivos, os contidos, a metodoloxía e as necesidades individuais dos cativos e das cativas.

CA5.2 - Integráronse os temas transversais nas actividades programadas.

CA5.3 - Deseñáronse actividades para o tratamento da atención á diversidade e a compensación de desigualdades sociais.

UNIDADE 5

CA4.1 - Identificáronse os materiais didácticos, os espazos e os tempos de acordo coa intervención educativa.

CA4.1.1 - Identificáronse os espazos de acordo coa intervención educativa

CA4.1.2 - Identificáronse os tempos de acordo coa intervención educativa

CA4.2 - Describiuse a normativa que regula o uso de espazos, recursos e tempos no ámbito formal e non formal, segundo o marco autonómico e estatal.

CA4.3 - Definiuse a organización do tempo e do espazo como recurso didáctico.

CA4.3.1 - Defineuse a organización do tempo como recurso didáctico

CA4.3.2 - Defineuse a organización do espazo como recurso didáctico

CA4.6 - Analizáronse os espazos, os materiais didácticos e a moblaxe, e comprobouse o cumprimento das normas de seguridade e hixiene, así como as condicións de accesibilidade.

CA4.6.1 - Analizáronse os espazos e comprobouse o cumprimento das normas de seguridade e hixiene, así como as condicións de accesibilidade.

CA4.8 - Establecéronse os espazos, os materiais, os recursos humanos e os tempos tendo en conta a idade, o número de nenos e nenas e, de ser o caso, as necesidades educativas especiais.

CA4.8.1 - Establecéronse os espazos tendo en conta a idade, o número de nenos e nenas e, de ser o caso, as necesidades educativas especiais.

CA4.8.3 - Establecéronse os tempos tendo en conta a idade, o número de nenos e nenas e, de ser o caso, as necesidades educativas especiais.

CA4.10 - Actuouse desenvolvendo actitudes e comportamentos axeitados cara o medio físico:orde,limpeza,coidado dos recursos,....

CA4.11 - Actuouse mantendo actitudes e comportamentos axeitados en relación coas persoas:verbal e non verbal.

CA4.12 - Actuouse mantendo actitudes e comportamentos axeitados en relación ao traballo:participación.

UNIDADE 6

CA4.1 - Identificáronse os materiais didácticos, os espazos e os tempos de acordo coa intervención educativa.

CA4.1.3 - Identificáronse os materiais didácticos de acordo coa intervención educativa

CA4.2 - Describiuse a normativa que regula o uso de espazos, recursos e tempos no ámbito formal e non formal, segundo o marco autonómico e estatal.

CA4.2.2 - Describiuse a normativa que regula o uso de recursos no ámbito formal e non formal, segundo o marco autonómico e estatal

CA4.6 - Analizáronse os espazos, os materiais didácticos e a moblaxe, e comprobouse o cumprimento das normas de seguridade e hixiene, así como as condicións de accesibilidade.

CA4.6.2 - Analizáronse os materiais didácticos e a moblaxe, e comprobouse o cumprimento das normas de seguridade e hixiene, así como as condicións de accesibilidade.

CA4.7 - Seleccionáronse materiais didácticos e didáctico-interactivos acaídos para os obxectivos, os contidos e os criterios metodolóxicos.

CA4.8 - Establecéronse os espazos, os materiais, os recursos humanos e os tempos tendo en conta a idade, o número de nenos e nenas e, de ser o caso, as necesidades educativas especiais.

CA4.8.2 - Establecéronse os materiais e os recursos humanos tendo en conta a idade, o número de nenos e nenas e, de ser o caso, as necesidades educativas especiais.

CA4.10 - Actuouse desenvolvendo actitudes e comportamentos axeitados cara o medio físico:orde,limpeza,coidado dos recursos,....

CA4.11 - Actuouse mantendo actitudes e comportamentos axeitados en relación coas persoas:verbal e non verbal.

CA4.12 - Actuouse mantendo actitudes e comportamentos axeitados en relación ao traballo:participación.

UNIDADE 7

CA4.10 - Actuouse desenvolvendo actitudes e comportamentos axeitados cara o medio físico:orde,limpeza,coidado dos recursos,....

CA4.11 - Actuouse mantendo actitudes e comportamentos axeitados en relación coas persoas:verbal e non verbal.

CA4.12 - Actuouse mantendo actitudes e comportamentos axeitados en relación ao traballo:participación.

CA5.4 - Identifícanse dificultades e propúxéronse solucións viables.

UNIDADE 8

CA4.10 - Actuouse desenvolvendo actitudes e comportamentos axeitados cara o medio físico:orde,limpeza,coidado dos recursos,....

CA4.11 - Actuouse mantendo actitudes e comportamentos axeitados en relación coas persoas:verbal e non verbal.

CA4.12 - Actuouse mantendo actitudes e comportamentos axeitados en relación ao traballo:participación.

CA6.1 - Identifícanse os modelos de avaliación.

CA6.2 - Defíníronse as estratexias e as técnicas de avaliación, tendo en conta a planificación e os momentos da intervención.

CA6.4 - Deseñáronse as actividades de avaliación tendo en conta os criterios e os procedementos establecidos dentro do marco curricular, no caso da educación formal, e do plan ou programa, no caso da educación non formal.

CA6.5 - Establecéronse indicadores de avaliación en varios momentos do proceso de intervención, para valorar a adecuación dos obxectivos e dos criterios metodolóxicos, a selección e a secuencia dos contidos e das actividades, así como a funcionalidade e a adecuac

CA6.6 - Valorouse a importancia da avaliación en cada momento do proceso.

CA6.7 - Valorouse a importancia de manter unha actitude permanente de mellora na eficacia e na calidade do servizo.

A cualificación global do alumnado virá determinada por:

1.En canto aos procedementos: (a cualificación dos criterios que correspondan a parte máis procedimental do módulo terá un peso sobre a nota final do módulo dun 30%). Terase en conta, xunto cos indicadores establecidos para cada tarefa, o seguinte:

1.1 A calidade das tarefas e traballos individuais e grupais:

-Os traballos individuais realizados: a claridade de ideas na redacción, a capacidade de síntese, a creatividade e as reflexións persoais fundamentadas, o cumprimento dos prazos de entrega, redacción e coherencia, ortografía, contido, presentación e adecuación ao solicitado na tarefa. Nas exposicións valorarase a claridade expositiva dos traballos, a adecuación cos contidos traballados na aula e o contido fundamentado da mesma.

-Os traballos grupais realizados: valorarase a claridade de ideas na redacción, a capacidade de síntese, a creatividade e as reflexións grupais fundamentadas. Nas exposicións valorarase a claridade expositiva dos traballos, a adecuación cos contidos traballados na aula, a orixinalidade na elaboración e exposición, o contido fundamentado da mesma e a implicación de todos/as os/as membros do grupo. Se as tarefas se distribuíron

equitativamente, si cada un se responsabilizou activamente do seu traballo, si se fixeron postas en común para que o traballo resulte coherente, si se resolveron os problemas que puideran xurdir, etc. A nota poderá ser diferente para as distintas persoas que integren o grupo.

2. En canto aos conceptos (a cualificación dos criterios que correspondan a parte máis conceptual do módulo terá un peso sobre a nota final dun 60%). As probas escritas sobre contidos expostos na aula serán de dous tipos: exame con elaboración de diferentes tipos de resposta e supostos prácticos. Realizaranse ao final de cada unidade ou ao final do trimestre, dependendo de cada caso. No caso de haber varias probas o mesmo trimestre a nota da parte conceptual será a media entre as diferentes probas, sempre e cando en cada unha delas a nota sexa igual ou superior a 5.

A ausencia inxustificada a estas probas conlevará automaticamente un cero. Estas probas puntuaranse sobre dez.

3. En canto as actitudes (a cualificación dos criterios que correspondan a parte máis actitudinal do módulo terá un peso sobre a nota final dun 10%). A cualificación do traballo individual farase a partir das observacións recollidas polo profesor no rexistro anecdótico. Asemade teranse en conta as autoavaliacións realizadas polo alumnado.

As porcentaxes sobre a nota final quedan establecidas do seguinte xeito:

1. Conceptos : 60 %

2. Procedementos: 30 %

3. Actitudes relacionadas coa profesionalidade: 10 %

A cualificación final de cada avaliación será a suma das notas resultantes de cada un dos tres apartados anteriores.

Consideraranse positivas as puntuacións iguais ou superiores a cinco en cada un dos apartados. Para superar de xeito positivo as distintas avaliacións, será preciso superar de xeito positivo todos os apartados descritos anteriormente en cada unha delas (procedementos, conceptos e actitudes).

Para aprobar o módulo é necesario ter aprobadas cada unha das tres avaliacións.

A nota final do módulo será a media aritmética das cualificacións das tres avaliacións. A cualificación será numérica, entre un e dez, sen decimais. Consideraranse positivas as puntuacións iguais ou superiores a cinco redondeándose os decimais ao punto máis próximo.

6. Procedemento para a recuperación das partes non superadas

6.a) Procedemento para definir as actividades de recuperación

As actividades de recuperación para o alumnado que non aprobe este módulo, consistirán na presentación de traballos individuais onde se reflentan os coñecementos demandados, e na realización de varias probas escritas e orais, nas que se valorará se acadou os obxectivos do módulo. Así mesmo poderase realizar unha proba final onde se comprobará a adquisición dos resultados de aprendizaxe do módulo de Didáctica.

O alumnado que non supere algunha das unidades didácticas (bloques de contido) ou CA nun trimestre, poderá recuperalo/a no seguinte trimestre, a través dun exame ou da realización de traballos en función da natureza dos CA non adquiridos (conceptuais ou procedimentais). Para os contidos de tipo actitudinal non se fará recuperación dado a súa continuidade ao longo de todas as unidades didácticas e dos tres trimestres. Isto supón que o superar ese tipo de contidos nunha avaliación implica que se superan os anteriores (exemplo: se o alumnado non ten adquiridos os CA de tipo actitudinal no 1º trimestre, e os supera no 2º ou 3º danse por superados).

Para o cálculo da nota final terase en conta a cualificación máis alta das dúas: a de avaliación ou a de recuperación.

Realizarase un informe de avaliación individualizado que se entregará ó alumno.

6.b) Procedemento para definir a proba de avaliación extraordinaria para o alumnado con perda de dereito a avaliación continua

Tal e como se indica no NOF do centro:

Para a perda de avaliación continua teranse en conta tanto as faltas xustificadas como as non xustificadas. Ao alumnado de Ciclos Formativos de rado medio e superior, aplicaráselles o disposto no apartado 3 do artigo 25 da Orde do 12 de xullo de 2011 pola que se regulan o desenvolvemento, a avaliación e a acreditación académica do alumnado das ensinanzas de formación profesional inicial:

¿O número de faltas que implica a perda do dereito á avaliación continua nun determinado módulo será do 10 % respecto da súa duración total. Para os efectos de determinación da perda do dereito á avaliación continua, o profesorado valorará as circunstancias persoais e laborais do alumno ou a alumna na xustificación desas faltas.¿

Atendendo as circunstancias anteriormente mencionadas, e para acadar un criterio claro e homoxéneo á hora de proceder, establececese para todos os módulos un máximo dun 10 % para faltas sen xustificación, ampliando dita porcentaxe un máximo dun 5% con xustificación. En todo caso un alumno ou alumna para cada módulo que curse non poderá ter máis do 10% de faltas sen xustificar e un 5% xustificadas, podendo chegar cos dous conceptos ata o 15% no curso académico.

A proba de avaliación extraordinaria constará de dúas partes: a primeira consistirá nun exame con preguntas de diferente tipo de resposta, sobre aqueles aspectos máis teóricos do módulo. A segunda parte consistirá na elaboración dun susposto práctico relacionado coa programación de actividades e a elaboración de unidades didácticas. Será necesario obter unha puntuación mínima de 5 en cada unha das partes para poder superar o módulo. A nota final será a media entre as dúas partes da proba (sempre que estas esten as dúas superadas). A cualificación final será de 1 ao 10, sen decimais. Será obrigatorio desenvolver a dúas partes para superala.

7. Procedemento sobre o seguimento da programación e a avaliación da propia práctica docente

Seguimento da programación

O seguimento da programación levarase a cabo de xeito continuo a través do caderno de aula. As anotacións recollidas neste facilitaran a realización do seguimento da programación semanal a través da aplicación informática.

Avaliación da práctica docente

A avaliación da práctica docente levarase a cabo en varios momentos. De xeito continuo ao longo do proceso recollendo información daqueles aspectos que non funcionan ou sexa necesario mellorar, para facelo no momento se a situación o permite. Ao final de cada trimestre desenvolverase unha avaliación conxunta co alumnado sobre o desenvolvemento do módulo. Nesta, entre outros temas, recolleranse datos e contrastaranse co alumnado sobre a propia práctica docente. Teranse en conta os seguintes temas:

- metodoloxía utilizada.
- obxectivos específicos acadados en cada UD e nivel de asimilación dos contidos e procedementos que interveñen.
- nivel de adquisición dos resultados de aprendizaxe logrados realmente polo alumnado en relación aos programados/esperados.
- pertinencia dos criterios de avaliación programados.

- actividades de aprendizaxe e de avaliación empregadas.
- explicacións realizadas na aula/taller: idoneidade, adecuación, pertinencia, ¿
- materiais e recursos utilizados.

8. Medidas de atención á diversidade

8.a) Procedemento para a realización da avaliación inicial

Ao comezo do curso realizarase unha avaliación inicial para ter unha idea das características do alumnado e poder así axustar a proposta educativa, metodoloxía e actividades concretas, ao grupo. A avaliación inicial realizarase a través dunha serie de preguntas feitas pola docente e que as alumnas deberán responder en relación a unha situación educativa plantexada polo docente e sobre a que o alumnado terá que facer propostas.

Teranse tamén en conta os datos recollidos pola titora na enquisa que se lles pasa o primeiro día.

8.b) Medidas de reforzo educativo para o alumnado que non responda globalmente aos obxectivos programados

No referente á atención á diversidade, a flexibilización modular de ciclos formativos consiste na autorización para que o alumnado poida cursar o ciclo formativo de xeito fragmentado por módulo cunha temporalización distinta da habitual.

De forma xeral neste módulo implantaranse, conforme ás necesidades detectadas, medidas de reforzo educativo, tanto curriculares como organizativas:

- Tendo en conta a posible discapacidade física dun alumno/a (xordeira, cegueira, deficiencia motórica,...), será necesaria a adecuación no acceso o currículo.
- Tamén poderán adecuarse compoñentes básicos do currículo (contidos, metodoloxía, recursos), incidindo directamente na programación, en base ás problemáticas concretas:
- Adaptación no proceso de ensinanza-aprendizaxe aos ritmos e tempos tanto do grupo como individuais, axustando a temporalización das unidades didácticas.
- Planificación de actividades para determinar cales son os coñecementos previos do alumnado antes de iniciar o proceso de ensinanza-aprendizaxe.
- Tendo en conta os intereses do alumnado na programación e funcionalidade das aprendizaxes.
- Creación dun clima de respecto e tolerancia e valoración mutua.
- Creación dun ambiente de traballo cooperativo, de axuda mutua, un grupo de traballo que integre a alumnas/os con diversidade de intereses, motivacións e capacidades.
- Métodos alternativos de ensinanza-aprendizaxe.
- Maior tempo para a consecución dos obxectivos

- Actividades diversas diferenciadas en grao de dificultade e complexidade para traballar o mesmo contido.
- Deseñar diferentes actividades e situacións para avaliar o mesmo contido.
- Adaptando os instrumentos de avaliación ás necesidades e capacidades potenciais do alumnado.
- Materiais adaptados ás súas necesidades.
- Adecuación de espazos na aula que favorezan a mobilidade do alumnado e posibilite distintos tipos de traballo de forma simultánea e diferentes agrupamentos coa participación de todos os alumnos e alumnas

9. Aspectos transversais

9.a) Programación da educación en valores

Dentro do mundo profesional da educación infantil teñen entrada e cabida todos os temas transversais .Os/as futuros/as técnicos/as de educación infantil traballaran no eido educativo con nenos e nenas de entre 0 e 6 anos. Esta etapa educativa senta as bases para o futuro desenvolvemento, e que decir ten que a educación en valores é un dos seus piares fundamentais.Así son moitos os temas e os día D que se traballan dentro da educación infantil: os dereitos do neno e a nena, o día da paz,.....No módulo de didáctica traballamos con moitos deles,centrándonos fundamentalmente nos seguintes temas:

- Educación para a igualdade: loita contra os estereotipos de xénero, importancia do uso dunha linguaxe non sexista, feminización da profesión de educadora infantil .
- Educación medioambiental: importancia da reciclaxe e consumo responsable.
- Educación para a paz: resolución de conflitos.
- Educación cívica.

9.b) Actividades complementarias e extraescolares

Visita a varias escolas infantis (unha por trimestre).Preténdese que o alumnado desde o comezo da súa formación esté en contacto directo coa realidade laboral na que vai desenvolver o seu labor profesional, e esta lle facilite a aprendizaxe de varios dos contidos do módulo.Así as visitas non estarán valeiras de contido e existen ao longo do módulo actividades programadas para desenvolver nas mesmas.

Visita a Mupega e ludoteca. Son moi diferentes as entidades que traballan no edio da infancia dentro da educación non formal.Que o alumnado as coñeza de primeira man facilitaralle o poder planificar actividades dentro das mesmas.

Visita ao festival de títeres Galicreques. Desde o módulo de didáctica trabállanse a diferente tipoloxía de actividades que se desenvolven na educación infantil, así como as diferentes metodoloxía. O feito de poder participar nalgunha e coñecer o seu funcionamento fai que o alumnado adquira unha serie de coñecementos sobre a realidade que lle facilitan o traballo e a adquisición dos coñecementos.

Xornada de recursos sobre a educación infantil. Tanto na labor profesional como na formación é necesario actualizarse constantemente xa que as realidades son moi cambiantes. Así no mundo da educación infantil xorden novas experiencias, materiais, documentos,...que veñen a innovar o noso campo profesional. A través das xornadas téntase achegar ao alumnado esas experiencias e recursos, aos que tería dificultade en acceder se non fose a través do ciclo.

Salón do libro infantil e xuvenil de Pontevedra. A importancia da visita radica no coñecemento de novos recursos dentro da educación infantil.

Parladoiro con dous/duas técnicos/as en educación infantil: necesario achegar ao alumnado á realidade que vive un/unha técnico/a de educación infantil no seu día a día.

1. Identificación da programación

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
15016000	Compostela	Santiago de Compostela	2016/2017

Ciclo formativo

Código da familia profesional	Familia profesional	Código do ciclo formativo	Ciclo formativo	Grao	Réxime
SSC	Servizos socioculturais e á comunidade	CSSSC01	Educación infantil	Ciclos formativos de grao superior	Réxime de adultos

Módulo profesional e unidades formativas de menor duración (*)

Código MP/UF	Nome	Curso	Sesións semanais	Horas anuais	Sesións anuais
MP0014	Expresión e comunicación	2016/2017	7	213	213

(*) No caso de que o módulo profesional estea organizado en unidades formativas de menor duración

Profesorado responsable

Profesorado asignado ao módulo	MARÍA JOSÉ VILAR MAGÁN
Outro profesorado	

Estado: Pendente de supervisión inspector

2. Concreción do currículo en relación coa súa adecuación ás características do ámbito produtivo

Esta programación realízase para o módulo de EXPRESIÓN E COMUNICACIÓN, pertencente ao Ciclo Formativo de Grao Superior de Educación Infantil; tomado como referencia o Decreto 226/2008 polo que se establece o título de Técnico superior en educación infantil e introducindo as adaptacións necesarias para adecuar a docencia ás características do alumnado e as características do contorno sociocultural do centro.

Baseándonos para esta adecuación, ademais no perfil profesional do título, Competencia xeral e Competencias profesionais, persoais e sociais e que se concretan no Decreto do Currículo como segue:

Perfil profesional do título:

O perfil profesional do título de técnico superior en educación infantil determinase pola súa competencia xeral, polas súas copetencias profesionais, persoais e sociais, así como pola relación de cualificacións e de ser o caso Unidades de Competencia do Catálogo nacional de Cualificacións profesionais incluídas no título.

Competencia xeral:

A competencia xeral deste título consiste en deseñar, por en práctica e avaliar proxectos e programas educativos de atención á infancia no primeiro ciclo de educación infantil no ámbito formal consonte a proposta pedagóxica elaborada por un mestre ou unha mestra coa especialización en educación infantil ou título de grao equivalente, e en toda a etapa no ámbito non formal, xerando contornos seguros e en colaboración con profesionais e coas familias.

Competencias profesionais, persoais e sociais:

- As competencias profesionais, persoais e sociais deste título son as que se relacionan a seguir:
- Programar a intervención educativa e de atención social á infancia a partir das directrices do programa da institución e das características individuais, do grupo e do contexto.
- Organizar os recursos para o desenvolvemento da actividade respondendo ás necesidades e ás características dos nenos e das nenas.
- Desenvolver as actividades programadas empregando as estratexias metodolóxicas e os recursos apropiados, e creando un clima de confianza.
- Deseñar e aplicar estratexias de actuación coas familias, no marco das finalidades e os procedementos da institución, para mellorar o proceso de intervención.
- Responder ás necesidades dos cativos e das cativas, así como das familias que requiran a participación de profesionais ou servizos, utilizando os recursos e os procedementos axeitados.
- Actuar ante continxencias relativas ás persoas, aos recursos ou ao medio, transmitindo seguridade e confianza, e aplicando, de ser o caso, os protocolos de actuación establecidos.
- Avaliar o proceso de intervención e os resultados obtidos, elaborar e xestionar a documentación asociada ao proceso, e transmitir a información co fin de mellorar a calidade do servizo.
- Manter actualizados os coñecementos científicos e técnicos relativos á propia actividade profesional, utilizando os recursos existentes para a aprendizaxe ao longo da vida.
- Actuar con autonomía e iniciativa no deseño e na realización de actividades, con respecto polas liñas pedagóxicas e de actuación da institución en que se desenvolva a actividade.
- Manter relacións fluídas cos nenos e as nenas, coas súas familias, cos membros do seu grupo e con outro persoal profesional, amosando habilidades sociais e capacidade de xestión da diversidade cultural, e achegar solucións para os conflitos que se presenten.
- Xerar contornos seguros, respectando a normativa e os protocolos de seguridade na planificación e no desenvolvemento das actividades.
- Exercer os dereitos e cumprir as obrigas que deriven das relacións laborais, consonte o establecido na lexislación.
- Xestionar a propia carreira profesional, analizando oportunidades de emprego, autoemprego e aprendizaxe.
- Crear e xestionar unha pequena empresa, realizando o estudo da viabilidade de produtos, de planificación da produción e de comercialización.
- Participar na vida económica, social e cultural cunha actitude crítica e de responsabilidade.

Asociado á unidade de competencia:

UC1031_3: desenvolver os recursos expresivos e comunicativos do neno e da nena como medio de crecemento persoal e social.

XUNTA DE GALICIA

CONSELLERÍA DE CULTURA, EDUCACIÓN
E ORDENACIÓN UNIVERSITARIA

ANEXO XIII
MODELO DE PROGRAMACIÓN DE MÓDULOS
PROFESIONAIS

Isto nos permitirá traballar de cara a conseguir o rol do posto de traballo propio de este ciclo formativo que se traducirá en

3. Relación de unidades didácticas que a integran, que contribuirán ao desenvolvemento do módulo profesional, xunto coa secuencia e o tempo asignado para o desenvolvemento de cada unha

U.D.	Título	Descrición	Duración (sesións)	Peso (%)
1	Expresión comunicación e linguaxe		36	17
2	Literatura infantil		40	18
3	Expresión xestual e corporal		28	13
4	Expresión plástica		31	15
5	Expresión rítmico musical		31	15
6	Linguaxe lóxico matemático		27	13
7	A globalización da expresión na etapa infantil		20	9

4. Por cada unidade didáctica

4.1.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
1	Expresión comunicación e linguaxe	36

4.1.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Planifica estratexias e actividades favorecedoras do desenvolvemento da expresión e a comunicación en relación coas características individuais e do grupo a que se dirixan.	NO
RA3 - Pon en práctica estratexias e actividades favorecedoras do desenvolvemento da expresión oral en relación cos obxectivos previstos.	NO
RA5 - Avalía o proceso e o resultado da intervención realizada no ámbito da expresión e da comunicación, e argumenta as variables salientables e os instrumentos de avaliación	NO

4.1.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.2 Analizáronse as teorías sobre a relación entre a linguaxe e o pensamento en cativos e cativas de cero a seis anos.
CA1.3 Analizáronse as teorías da adquisición da linguaxe en nenos e nenas de cero a seis anos.
CA1.7 Valorouse a expresión como elemento esencial para a observación do desenvolvemento infantil.
CA3.2 Realizáronse as actividades de desenvolvemento da expresión oral axustándose á planificación temporal.
CA3.4 Elaboráronse materiais que potencien a adquisición e o desenvolvemento da expresión oral en cativos e cativas.
CA3.6 Identificáronse os principais trastornos e as alteracións máis salientables no desenvolvemento da expresión oral.
CA3.8 Valorouse a importancia de respectar a lingua materna dos pequenos e das pequenas.
CA5.3 Elaboráronse instrumentos de observación no seguimento da evolución expresiva e comunicativa dos pequenos e das pequenas.

4.1.e) Contidos

Contidos
Expresión e comunicación.
Enfoques teóricos da adquisición da linguaxe
Pautas para a análise de situacións comunicativas.
Bilingüismo e diglosia.
Desenvolvemento expresivo e comunicativo no cativo ou na cativa.
Análise das principais alteracións da expresión oral.
Valoración da importancia da comunicación no desenvolvemento dos pequenos e das pequenas.
Utilización e valoración das tecnoloxías da información e da comunicación (TIC) como recurso para o desenvolvemento da expresión e da comunicación infantil.
Observación do desenvolvemento lingüístico dos cativos e das cativas.

Contidos
Programas de intervención en situacións de bilingüismo e diglosia.
Principais estratexias para o desenvolvemento da expresión oral na infancia.
Elaboración de materiais favorecedores do desenvolvemento da expresión oral.
A lingua galega como medio de comunicación e expresión na educación infantil.
Respecto pola lingua materna dos cativos e das cativas.

4.2.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
2	Literatura infantil	40

4.2.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA2 - Selecciona recursos de expresión e comunicación dirixidos aos nenos e ás nenas, e relaciona as súas características co momento evolutivo das persoas destinatarias.	NO
RA3 - Pon en práctica estratexias e actividades favorecedoras do desenvolvemento da expresión oral en relación cos obxectivos previstos.	NO
RA4 - Pon en práctica actividades favorecedoras do desenvolvemento da expresión plástica, gráfica, rítmico-musical, lóxico-matemática e corporal en relación cos obxectivos previstos e coas estratexias e os recursos apropiados.	NO

4.2.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA2.1 Identifícanse os recursos das formas de expresión e de comunicación dirixidos á poboación infantil.
CA2.2 Identifícanse as características do recurso.
CA2.3 Xustifícanse as posibilidades didácticas e o valor educativo dos recursos seleccionados en galego e en castelán.
CA2.4 Descríbense as normas de seguridade aplicables a cada recuso.
CA2.5 Defínense os criterios salientables que en cada recurso permitan a selección.
CA2.7 Valorouse a importancia de adecuar os recursos ás características evolutivas dos cativos e das cativas.
CA2.8 Valorouse a necesidade da biblioteca infantil como recurso para o desenvolvemento da expresión e da comunicación dos nenos e das nenas de cero a seis anos.
CA3.4 Elaboráronse materiais que potencien a adquisición e o desenvolvemento da expresión oral en cativos e cativas.
CA4.2 Realizáronse as actividades axustándose á planificación temporal.
CA4.3 Preparáronse os recursos materiais propios da actividade.
CA4.4 Fíxéronse propostas creativas no deseño de actividades para o desenvolvemento da expresión oral, plástica, gráfica, rítmico-musical, lóxico-matemática e corporal na infancia.
CA4.6 Respectáronse os ritmos e as necesidades individuais.

4.2.e) Contidos

Contidos
Recursos didácticos e aplicacións características para o desenvolvemento da expresión oral, corporal, lóxico-matemática, plástica, gráfica e musical.
Criterios para a selección e a utilización de literatura infantil, recursos audiovisuais e materiais multimedia en galego e en castelán.
Biblioteca infantil e outros espazos de animación á lectura na educación formal e non formal.
Principais estratexias para o desenvolvemento da expresión oral na infancia.
Elaboración de materiais favorecedores do desenvolvemento da expresión oral.

Contidos
A lingua galega como medio de comunicación e expresión na educación infantil.
Utilización do folclore popular galego como vehículo de expresión oral na infancia.

4.3.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
3	Expresión xestual e corporal	28

4.3.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA2 - Selecciona recursos de expresión e comunicación dirixidos aos nenos e ás nenas, e relaciona as súas características co momento evolutivo das persoas destinatarias.	NO
RA4 - Pon en práctica actividades favorecedoras do desenvolvemento da expresión plástica, gráfica, rítmico-musical, lóxico-matemática e corporal en relación cos obxectivos previstos e coas estratexias e os recursos apropiados.	NO
RA5 - Avalía o proceso e o resultado da intervención realizada no ámbito da expresión e da comunicación, e argumenta as variables salientables e os instrumentos de avaliación	NO

4.3.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA2.1 Identifícaronse os recursos das formas de expresión e de comunicación dirixidos á poboación infantil.
CA2.2 Identifícaronse as características do recurso.
CA2.4 Descríbense as normas de seguridade aplicables a cada recuso.
CA2.5 Defínense os criterios salientables que en cada recurso permitan a selección.
CA2.7 Valorouse a importancia de adecuar os recursos ás características evolutivas dos cativos e das cativas.
CA4.2 Realizáronse as actividades axustándose á planificación temporal.
CA4.3 Preparáronse os recursos materiais propios da actividade.
CA4.4 Fíxéronse propostas creativas no deseño de actividades para o desenvolvemento da expresión oral, plástica, gráfica, rítmico-musical, lóxico-matemática e corporal na infancia.
CA4.5 Elaboráronse materiais que potencien a adquisición e o desenvolvemento da expresión plástica, gráfica, rítmico-musical e corporal na infancia.
CA4.6 Respectáronse os ritmos e as necesidades individuais.
CA5.1 Seleccionáronse os indicadores de avaliación.
CA5.2 Seleccionouse o instrumento de avaliación apropiado ás características individuais e á idade do neno ou da nena.
CA5.3 Elaboráronse instrumentos de observación no seguimento da evolución expresiva e comunicativa dos pequenos e das pequenas.

4.3.e) Contidos

Contidos
Creatividade infantil nas diferentes linguaxes.
Recursos didácticos e aplicacións características para o desenvolvemento da expresión oral, corporal, lóxico-matemática, plástica, gráfica e musical.
Observación da expresión oral, plástica, gráfica, rítmico-musical, lóxico-matemática e corporal nos nenos e nas nenas.
Instrumentos de observación da expresión e da comunicación nos cativos e nas cativas: deseño e selección.

4.4.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
4	Expresión plástica	31

4.4.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA2 - Selecciona recursos de expresión e comunicación dirixidos aos nenos e ás nenas, e relaciona as súas características co momento evolutivo das persoas destinatarias.	NO
RA4 - Pon en práctica actividades favorecedoras do desenvolvemento da expresión plástica, gráfica, rítmico-musical, lóxico-matemática e corporal en relación cos obxectivos previstos e coas estratexias e os recursos apropiados.	NO
RA5 - Avalía o proceso e o resultado da intervención realizada no ámbito da expresión e da comunicación, e argumenta as variables salientables e os instrumentos de avaliación	NO

4.4.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA2.1 Identifícanse os recursos das formas de expresión e de comunicación dirixidos á poboación infantil.
CA2.2 Identifícanse as características do recurso.
CA2.4 Descríbense as normas de seguridade aplicables a cada recuso.
CA2.5 Defínense os criterios salientables que en cada recurso permitan a selección.
CA2.7 Valorouse a importancia de adecuar os recursos ás características evolutivas dos cativos e das cativas.
CA4.2 Realizáronse as actividades axustándose á planificación temporal.
CA4.3 Preparáronse os recursos materiais propios da actividade.
CA4.4 Fíxéronse propostas creativas no deseño de actividades para o desenvolvemento da expresión oral, plástica, gráfica, rítmico-musical, lóxico-matemática e corporal na infancia.
CA4.5 Elaboráronse materiais que potencien a adquisición e o desenvolvemento da expresión plástica, gráfica, rítmico-musical e corporal na infancia.
CA4.6 Respectáronse os ritmos e as necesidades individuais.
CA4.11 Valoráronse as expresións de aproximación á linguaxe gráfica.
CA5.1 Seleccionáronse os indicadores de avaliación.
CA5.2 Seleccionouse o instrumento de avaliación apropiado ás características individuais e á idade do neno ou da nena.
CA5.3 Elaboráronse instrumentos de observación no seguimento da evolución expresiva e comunicativa dos pequenos e das pequenas.

4.4.e) Contidos

Contidos
Creatividade infantil nas diferentes linguaxes.
Recursos didácticos e aplicacións características para o desenvolvemento da expresión oral, corporal, lóxico-matemática, plástica, gráfica e musical.
Observación da expresión oral, plástica, gráfica, rítmico-musical, lóxico-matemática e corporal nos nenos e nas nenas.

Contidos
Instrumentos de observación da expresión e da comunicación nos cativos e nas cativas: deseño e selección.

4.5.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
5	Expresión rítmico musical	31

4.5.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA2 - Selecciona recursos de expresión e comunicación dirixidos aos nenos e ás nenas, e relaciona as súas características co momento evolutivo das persoas destinatarias.	NO
RA4 - Pon en práctica actividades favorecedoras do desenvolvemento da expresión plástica, gráfica, rítmico-musical, lóxico-matemática e corporal en relación cos obxectivos previstos e coas estratexias e os recursos apropiados.	NO
RA5 - Avalía o proceso e o resultado da intervención realizada no ámbito da expresión e da comunicación, e argumenta as variables salientables e os instrumentos de avaliación	NO

4.5.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA2.1 Identifícaronse os recursos das formas de expresión e de comunicación dirixidos á poboación infantil.
CA2.2 Identifícaronse as características do recurso.
CA2.4 Descríbense as normas de seguridade aplicables a cada recuso.
CA2.5 Defínense os criterios salientables que en cada recurso permitan a selección.
CA2.7 Valorouse a importancia de adecuar os recursos ás características evolutivas dos cativos e das cativas.
CA4.2 Realizáronse as actividades axustándose á planificación temporal.
CA4.3 Preparáronse os recursos materiais propios da actividade.
CA4.4 Fíxéronse propostas creativas no deseño de actividades para o desenvolvemento da expresión oral, plástica, gráfica, rítmico-musical, lóxico-matemática e corporal na infancia.
CA4.5 Elaboráronse materiais que potencien a adquisición e o desenvolvemento da expresión plástica, gráfica, rítmico-musical e corporal na infancia.
CA4.6 Respectáronse os ritmos e as necesidades individuais.
CA5.1 Seleccionáronse os indicadores de avaliación.
CA5.2 Seleccionouse o instrumento de avaliación apropiado ás características individuais e á idade do neno ou da nena.
CA5.3 Elaboráronse instrumentos de observación no seguimento da evolución expresiva e comunicativa dos pequenos e das pequenas.

4.5.e) Contidos

Contidos
Creatividade infantil nas diferentes linguaxes.
Recursos didácticos e aplicacións características para o desenvolvemento da expresión oral, corporal, lóxico-matemática, plástica, gráfica e musical.
Observación da expresión oral, plástica, gráfica, rítmico-musical, lóxico-matemática e corporal nos nenos e nas nenas.
Instrumentos de observación da expresión e da comunicación nos cativos e nas cativas: deseño e selección.

4.6.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
6	Linguaxe lóxico matemático	27

4.6.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA2 - Selecciona recursos de expresión e comunicación dirixidos aos nenos e ás nenas, e relaciona as súas características co momento evolutivo das persoas destinatarias.	NO
RA4 - Pon en práctica actividades favorecedoras do desenvolvemento da expresión plástica, gráfica, rítmico-musical, lóxico-matemática e corporal en relación cos obxectivos previstos e coas estratexias e os recursos apropiados.	NO
RA5 - Avalía o proceso e o resultado da intervención realizada no ámbito da expresión e da comunicación, e argumenta as variables salientables e os instrumentos de avaliación	NO

4.6.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA2.1 Identifícanse os recursos das formas de expresión e de comunicación dirixidos á poboación infantil.
CA2.2 Identifícanse as características do recurso.
CA2.4 Descríbense as normas de seguridade aplicables a cada recurso.
CA2.5 Defínense os criterios salientables que en cada recurso permitan a selección.
CA2.7 Valorouse a importancia de adecuar os recursos ás características evolutivas dos cativos e das cativas.
CA4.2 Realizáronse as actividades axustándose á planificación temporal.
CA4.3 Preparáronse os recursos materiais propios da actividade.
CA4.4 Fíxéronse propostas creativas no deseño de actividades para o desenvolvemento da expresión oral, plástica, gráfica, rítmico-musical, lóxico-matemática e corporal na infancia.
CA4.6 Respectáronse os ritmos e as necesidades individuais.
CA5.1 Seleccionáronse os indicadores de avaliación.
CA5.2 Seleccionouse o instrumento de avaliación apropiado ás características individuais e á idade do neno ou da nena.
CA5.3 Elaboráronse instrumentos de observación no seguimento da evolución expresiva e comunicativa dos pequenos e das pequenas.

4.6.e) Contidos

Contidos
Creatividade infantil nas diferentes linguaxes.
Recursos didácticos e aplicacións características para o desenvolvemento da expresión oral, corporal, lóxico-matemática, plástica, gráfica e musical.
Observación da expresión oral, plástica, gráfica, rítmico-musical, lóxico-matemática e corporal nos nenos e nas nenas.
Instrumentos de observación da expresión e da comunicación nos cativos e nas cativas: deseño e selección.

4.7.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
7	A globalización da expresión na etapa infantil	20

4.7.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Planifica estratexias e actividades favorecedoras do desenvolvemento da expresión e a comunicación en relación coas características individuais e do grupo a que se dirixan.	NO
RA2 - Selecciona recursos de expresión e comunicación dirixidos aos nenos e ás nenas, e relaciona as súas características co momento evolutivo das persoas destinatarias.	NO
RA3 - Pon en práctica estratexias e actividades favorecedoras do desenvolvemento da expresión oral en relación cos obxectivos previstos.	NO
RA4 - Pon en práctica actividades favorecedoras do desenvolvemento da expresión plástica, gráfica, rítmico-musical, lóxico-matemática e corporal en relación cos obxectivos previstos e coas estratexias e os recursos apropiados.	NO
RA5 - Avalía o proceso e o resultado da intervención realizada no ámbito da expresión e da comunicación, e argumenta as variables salientables e os instrumentos de avaliación	SI

4.7.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.1 Identifícanse as características dos tipos de expresión en función da idade das persoas destinatarias.
CA1.4 Formuláronse obxectivos, propuxéronse actividades e definíronse espazos favorecedores do desenvolvemento da expresión e a comunicación adecuados ás características evolutivas dos cativos e das cativas.
CA1.5 Estableceuse unha distribución temporal das actividades favorecedoras do desenvolvemento da expresión e a comunicación para se adaptar ás características evolutivas dos cativos e das cativas.
CA1.6 Fíxéronse propostas creativas no deseño de actividades para a expresión e a comunicación infantil.
CA2.1 Identifícanse os recursos das formas de expresión e de comunicación dirixidos á poboación infantil.
CA2.5 Definíronse os criterios salientables que en cada recurso permitan a selección.
CA2.6 Relacionouse o momento evolutivo do cativo ou da cativa coas características do recurso seleccionado.
CA2.7 Valorouse a importancia de adecuar os recursos ás características evolutivas dos cativos e das cativas.
CA3.1 Organizáronse os espazos en función da actividade e das características do grupo.
CA3.3 Preparáronse os recursos materiais propios da actividade.
CA3.5 Respectáronse os ritmos e as necesidades individuais no desenvolvemento da actividade.
CA3.7 Seleccionáronse estratexias de intervención promotoras dun clima de afecto e confianza.
CA3.9 Valorouse a coherencia da realización das actividades coa planificación.
CA3.10 Identifícanse os trastornos máis comúns e as alternativas de intervención.
CA4.1 Organizáronse os espazos en función da actividade e das características do grupo.
CA4.2 Realizáronse as actividades axustándose á planificación temporal.
CA4.3 Preparáronse os recursos materiais propios da actividade.

Criterios de avaliación
CA4.4 Fíxéronse propostas creativas no deseño de actividades para o desenvolvemento da expresión oral, plástica, gráfica, rítmico-musical, lóxico-matemática e corporal na infancia.
CA4.6 Respectáronse os ritmos e as necesidades individuais.
CA4.7 Seleccionáronse estratexias de intervención promotoras dun clima de afecto e confianza.
CA4.8 Valorouse a coherencia entre a realización das actividades e a planificación.
CA4.9 Respondeuse ante as continxencias.
CA4.10 Xeráronse contornos de intervención seguros.
CA5.1 Seleccionáronse os indicadores de avaliación.
CA5.2 Seleccionouse o instrumento de avaliación apropiado ás características individuais e á idade do neno ou da nena.
CA5.3 Elaboráronse instrumentos de observación no seguimento da evolución expresiva e comunicativa dos pequenos e das pequenas.
CA5.4 Aplicouse o instrumento de avaliación seguindo o procedemento correcto.
CA5.5 Rexistráronse os datos derivados da avaliación no soporte establecido.
CA5.6 Interpretouse a información recollida do proceso de avaliación.
CA5.7 Identificáronse as situacións en que cumpra a colaboración doutro persoal profesional.
CA5.8 Elaborouse a documentación dirixida ás familias e a outro persoal profesional.
CA5.9 Identificáronse as causas dunha intervención non adecuada.

4.7.e) Contidos

Contidos
Creatividade infantil nas diferentes linguaxes.
Recursos didácticos e aplicacións características para o desenvolvemento da expresión oral, corporal, lóxico-matemática, plástica, gráfica e musical.
Organización dos recursos para a expresión e a comunicación na aula.
Estratexias para o desenvolvemento da expresión a través da creatividade.
Elaboración de materiais favorecedores do desenvolvemento.
Valoración dos modos de expresión dos cativos e das cativas.
Avaliación de programas de intervención no ámbito da expresión e da comunicación con pequenos e pequenas.
Valoración da importancia da avaliación como recurso para a mellora da intervención.

5. Mínimos exixibles para alcanzar a avaliación positiva e os criterios de cualificación

MÍNIMOS EXIXIBLES:

RA.1. Planificación de estratexias e actividades favorecedoras do desenvolvemento da expresión e da comunicación.

- * Expresión e comunicación.
- * Enfoques teóricos da adquisición da linguaxe.
- * Pautas para a análise de situacións comunicativas.
- * Creatividade infantil nas diferentes linguaxes.
- * Bilingüismo e diglosia.
- * Desenvolvemento expresivo e comunicativo no cativo ou na cativa.
- * Análise das principais alteracións da expresión oral.
- * Valoración da importancia da comunicación no desenvolvemento dos pequenos e das pequenas.

RA.2. Selección de recursos de expresión e comunicación dirixidos aos nenos e ás nenas.

- * Recursos didácticos e aplicacións características para o desenvolvemento da expresión oral, corporal, lóxico-matemática, plástica, gráfica e musical.
- * Organización dos recursos para a expresión e a comunicación na aula.
- * Criterios para a selección e a utilización de literatura infantil, recursos audiovisuais e materiais multimedia en galego e en castelán.
- * Biblioteca infantil e outros espazos de animación á lectura na educación formal e non formal.
- * Utilización e valoración das tecnoloxías da información e da comunicación (TIC) como recurso para o desenvolvemento da expresión e da comunicación infantil.

RA.3. Posta en práctica de estratexias e actividades favorecedoras do desenvolvemento da expresión oral.

- * Observación do desenvolvemento lingüístico dos cativos e das cativas.
- * Programas de intervención en situacións de bilingüismo e diglosia.
- * Principais estratexias para o desenvolvemento da expresión oral na infancia.
- * Elaboración de materiais favorecedores do desenvolvemento da expresión oral.
- * A lingua galega como medio de comunicación e expresión na educación infantil.
- * Respecto pola lingua materna dos cativos e das cativas.

RA.4. Posta en práctica de actividades favorecedoras do desenvolvemento da expresión plástica, gráfica, rítmico-musical, lóxico-matemática e corporal.

- * Estratexias para o desenvolvemento da expresión a través da creatividade.
- * Elaboración de materiais favorecedores do desenvolvemento.
- * Valoración dos modos de expresión dos cativos e das cativas.

RA.5. Avaliación do proceso e do resultado da intervención realizada no ámbito da expresión e da comunicación.

- * Observación da expresión oral, plástica, gráfica, rítmico-musical, lóxico-matemática e corporal nos nenos e nas nenas.
- * Instrumentos de observación da expresión e da comunicación nos cativos e nas cativas: deseño e selección.
- * Avaliación de programas de intervención no ámbito da expresión e da comunicación con pequenos e pequenas.
- * Valoración da importancia da avaliación como recurso para a mellora da intervención.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN:

Ao longo de todo o módulo levarase a cabo un proceso de avaliación continua e integral do alumno a través da observación directa do traballo na aula, que proporcionará información sobre a marcha da aprendizaxe, este seguimento farase diariamente tanto de xeito individualizado como nas relacións interpersoais e traballo en grupo segundo os criterios de avaliación contidos nas distintas unidades didácticas, tendo en conta os seguintes criterios:

OS CONTIDOS MÍNIMOS para acadar-la avaliación positiva no presente módulo están representados na realización como mínimo do 70% das

actividades de ensino e aprendizaxe. O alumno evidenciará a consecución de todos os resultados de aprendizaxe do módulo dun xeito equilibrado e cun grao de participación activa nos traballos e actividades a desenvolver. Asemade dado que se trata de ensinanzas presenciais e coa excepción de que por experiencia laboral, sexa este módulo susceptible de exención, o alumno deberá asistir regularmente as actividades programadas. Para a perda de avaliación continua teranse en conta tanto as faltas xustificadas como as non xustificadas. Ao alumnado de Ciclos Formativos de grado medio e superior, aplicaráselles o disposto no apartado 3 do artigo 25 da Orde do 12 de xullo de 2011 pola que se regulan o desenvolvemento, a avaliación e a acreditación académica do alumnado das ensinanzas de formación profesional inicial: ¿O número de faltas que implica a perda do dereito á avaliación continua nun determinado módulo será do 10 % respecto da súa duración total. Para os efectos de determinación da perda do dereito á avaliación continua, o profesorado valorará as circunstancias persoais e laborais do alumno ou a alumna na xustificación desas faltas. ¿ Atendendo as circunstancias anteriormente mencionadas, e para acadar un criterio claro e homoxéneo á hora de proceder, establece para o módulo un máximo dun 10 % para faltas sen xustificación, ampliando dita porcentaxe un máximo dun 5% con xustificación. En todo caso un alumno ou alumna para cada módulo que curse non poderá ter máis do 10% de faltas sen xustificar e un 5% xustificado, podendo chegar cos dous conceptos ata o 15% no curso académico.

As actividades de avaliación serán elixidas entre as previstas como actividades de ensino aprendizaxe para cada unidade de traballo, e daranse indicacións precisas sobre aquelas que deba realizar, constituíndo o marco guía para a propia avaliación do alumno/a.

O proceso de avaliación concrétese en:

Avaliación inicial, que se desenvolverá mediante cuestionarios, debates, visionado de videos, lectura de artigos, etc. relacionados cos contidos de cada unidade didáctica, e que servirán para que os alumnos/as poñan de manifesto os coñecementos sobre os mesmos, establecendo deste xeito o punto de partida do proceso de ensino aprendizaxe de cada unidade.

Avaliación formativa, que se levará a cabo ao longo do desenvolvemento do proceso de ensino-aprendizaxe coa avaliación sistematizada tanto dos contidos das diferentes unidades didácticas mediante probas escritas como da avaliación das diferentes actividades desenvolvidas ao longo do proceso, empregando como instrumentos de avaliación diferentes listas de cotexo nos que se especifican os criterios de avaliación que se empregarán para a cualificación da actividade.

Avaliación sumativa (ó final do proceso de ensino e aprendizaxe do módulo). Que se levará a cabo tendo en conta a avaliación acadada nas diferentes probas escritas e actividades desenvolvidas ao longo do curso, así como a actitude demostrada no desenvolvemento das mesmas.

Para a valoración terase en conta aspectos como: contido, desenvolvemento da actividade, e presentación.

Na cualificación das actividades desenvolvidas polo alumnado teranse en conta criterios como:

Actuación do alumno no desenvolvemento dos talleres:

- Manexo de materiais e instrumentos (ordenación e observación das normas de uso), orientación no mesmo,
- Recollida de materiais e do taller.
- Observación das normas de seguridade e hixiene (limpeza do material).
- Puntualidade, aportación de material, disciplina no traballo, ritmo de elaboración e actitude no traballo.

Actuación do alumno nas actividades individuais: Para a súa valoración se terán en conta os criterios específicos indicados polo profesor en cada momento. Así mesmo valorarase:

- Dificultade do traballo, concordancia dos obxetivos do traballo,
- Adecuación do traballo o tempo previsto,
- Calidade no acabado, dominio da técnica,
- Orixinalidade e creatividade,
- Adaptación a educación infantil,
- Elección axeitada dos materiais.

Traballos de grupo: Valorarase:

- Elaboración do tema e organización (adecuación dos obxetivos ao traballo, relación entre as diferentes partes, nivel de comprensión no contido

desenvolvido, análise e síntese, exatidade dos datos e conceptos, expresión escrita e ritmo de elaboración),

-Análise crítico,

-Bibliografía consultada,

-Presentación e estilo,

-Actitude ante o traballo,

-Aplicación dos contidos teóricos,

-Coordinación na actuación dos membros do grupo e participación dos diferentes membros no desenvolvemento do traballo, así como na súa presentación ante os compañeiros, no caso de que o profesor así o requira.

Queda a criterio do profesor calificar aos distintos membros dun equipo de traballo cunha nota diferente, se estima que a súa participación e aproveitamento é diferente en algún caso.

Exposicións: Valorarase

-Nivel de comprensión (ordenación, claridade e corrección da exposición, síntesis e análise dos contidos expostos),

-Emprego de diferentes recursos e exemplos,

-Expresión dos contidos, presentación e realización do resumo da exposición e capacidade de resposta no turno de preguntas.

-Emprego e dominio de recursos TIC

Coloquios: Valorarase:

-Intervencións (grado de participación),

-Opinións (reflexionadas, e con datos exactos),

-Actitude de respecto fronte a opinión dos compañeiros,

-Capacidade de síntese e sentido crítico ante a información.

Probas escritas: Valorarase

-Nivel de comprensión,

-Exposición dos coñecementos,

-Corrección na aplicación da teoría aos exercicios prácticos,

-Emprego dun linguaxe claro e preciso, capacidade de valorar suízos (xustificando as afirmacións desenvolvendo unha actitude crítica),

-Capacidade de relacionar conceptos, técnicas e materiais (analizando semellanzas e diferencias), e capacidade de análise e síntese.

Se o profesor estima que en algún caso o aproveitamento e participación por parte de un alumno/a non é o axeitado, ou ben por non asistir a clase debidamente xustificada a asistencia, ou non levar a cabo determinadas actividades, este poderá pedir aos alumnos/ que o considere traballos complementarios.

Todo-os traballos e actividades programados teñen carácter obrigatorio, e deberán levarse a cabo na clase e baixo a supervisión do profesor.

Para superación positiva do módulo e necesaria a presentación e avaliación positiva, con unha cualificación mínima de 5, de todas as actividades e probas escritas plantexadas o longo do curso.

A avaliación das actividades propostas ao longo do curso levarase a cabo a través da observación do proceso de elaboración desenvolvido na aula, e mediante escalas de estimación numérica elaboradas para cada actividade ou taller nos que se valorarán, ademais dos requirimentos específicos para cada actividade os criterios xerais establecidos anteriormente.

A cualificación de cada avaliación obterase atendendo aos seguintes criterios

O 45% da cualificación corresponderá as probas escritas.

O 45% da cualificación corresponderá as actividades propostas nas diferentes unidades didácticas obtidas mediante escalas de estimación.

O 10% de cualificación restante obterase mediante una escala de avaliación, ANEXO I, coa que se cualificará a actitude do alumno no desenvolvemento do proceso de ensinanza aprendizaxe, e que se valorará trimestralmente.

ANEXO I

ESCALA DE AVALIACIÓN ACTITUDINAL

- Rendimento no desenvolvemento das actividades
- Aportación de materiais necesarios para o desenvolvemento das actividades
- Cumplimento dos prazos de entrega das actividades
- Participación activa nas actividades
- Interés polas actividades desenvolvidas
- Colaboración e participación co grupo de traballo
- Colaboración na recollida e limpeza dos materiais
- Axeitada posta en práctica e manexo das diferentes técnicas e recursos requeridas en cada taller
- Participación e escoita activa no desenvolvemento das clases
- Mostra de iniciativa na proposta e desenvolvemento de actividades
- Boa disposición ante o aprendizaxe
- Búsqueda e aportación ao grupo de información e recursos complementarios aos contidos do módulo

Cada un dos ítems da escala valoraránse segundo a cualificación seguinte:

- 1 . Non cumpre os requisitos mínimos
- 2 . Cumpre os requisitos mínimos con dificultade
- 3 . Cumpre os requisitos mínimos
- 4 . Cumpre os requisitos mínimos con éxito

Todos aqueles alumnos que non superen algunha das probas escritas ou actividades prácticas desenvolvidas ao longo do curso deberán desenvolver unha proba final extraordinaria ao final do módulo, na que deberán obter unha puntuación igual ou superior a 5. Coa cualificación obtida nesta proba obterase a nota final do módulo.

A cualificación final do módulo obterase do seguinte xeito:

A cualificación obtida na 1º avaliación suporá o 25% da nota final.

A cualificación obtida na 2º avaliación suporá o 35% da nota final.

A cualificación obtida na 3º avaliación suporá o 40% da nota final.

Aqueles alumnos, que de xeito voluntario, desexen obter unha puntuación superior a obtida na media, poderán desenvolver actividades complementarias que o profesor valorará e cualificará en función da complexidade da mesma, comunicando ao alumno previamente a puntuación máxima da mesma.

6. Procedemento para a recuperación das partes non superadas

6.a) Procedemento para definir as actividades de recuperación

No suposto de que o alumno/a acceda a segundo curso con este módulo pendente, o alumnado será informado das actividades programadas para a súa recuperación, así como do período da súa realización, temporalización e data en que serán avaliados, que coincidirá coa sesión de avaliación parcial previa á realización da FCT en período ordinario.

O alumnado de segundo curso que non poida acceder á FCT no período ordinario por ter este módulo pendente poderá recuperalo neste mesmo período. Para este fin, seránlle asignadas unha serie de actividades de recuperación, con indicación expresa da data final en que serán avaliados.

En ambos casos realizárase un informe de avaliación individualizado. (MD.75.AVA.01 do procedemento de Avaliación PR.75.AVA.01)

6.b) Procedemento para definir a proba de avaliación extraordinaria para o alumnado con perda de dereito a avaliación continua

O alumnado que perdesse o dereito á avaliación continua nun determinado módulo terá dereito a unha proba final extraordinaria previa á avaliación final de módulos correspondente, de acordo co establecido no artigo 25.5 da Orde do 12 de xullo de 2011. A cualificación obtida na devandita proba consignarase na avaliación final de módulos do curso correspondente. O devandito alumnado non terá dereito a realizar para eses módulos as correspondentes actividades de recuperación a que se refiren os artigos 29.3, 31.4 e 34.3 da Orde do 12 de xullo de 2011, e no caso do segundo curso do réxime ordinario non terá acceso ao módulo de Formación en centros de traballo no período ordinario.

O sistema extraordinario de avaliación para o alumnado que teña perda do dereito á avaliación continua consistirá nunha proba teórica práctica sobre os contidos do módulo, na que o alumno deberá acadar unha cualificación mínima de 5 puntos.

Sinalar que para o alumnado con perda do dereito á avaliación continua, terase en conta tal e como establece o artigo 25.3 da Orde do 12 de xullo de 2011:

- O número de faltas que implica a perda do dereito á avaliación continua nun determinado módulo será do 10 % respecto da súa duración total.

Para os efectos de determinación da perda do dereito á avaliación continua, o profesorado valorará as circunstancias persoais e laborais do alumno ou alumna na xustificación desas faltas, cuxa aceptación será acorde co establecido no correspondente regulamento de réxime interior do centro.

- O alumno/a poderá seguir asistindo a clase con carácter presencial salvo en actividades que impliquen riscos tal e como establece a normativa vixente no seu artigo 25.4

- O profesorado poderá non permitir a realización de determinadas actividades aos alumnos e ás alumnas que teñan perdido o dereito á avaliación continua, sempre que poidan implicar algún tipo de risco para si mesmos, o resto do grupo ou as instalacións.

A este respecto e para informar ao alumnado o centro enviará un apercibimento ao alumno ou á alumna cando as faltas de asistencia nun determinado módulo superen o 6% respecto da súa duración total. Nel indicárase que perderá o dereito á avaliación continua no módulo se acumúlase un 10% de non asistencias con respecto á súa duración total. Cando as faltas de asistencia alcancen a citada porcentaxe, comunicárase a perda do dereito á avaliación continua.

Na secretaría do centro deberá quedar constancia do apercibimento e da comunicación da perda do dereito á avaliación continua.

7. Procedemento sobre o seguimento da programación e a avaliación da propia práctica docente

A orde de avaliación no seu artigo 23.5 sinala que cada departamento de familia profesional realizará cunha frecuencia mínima mensual o seguimento das programacións de cada módulo, indicando grado de cumprimento e xustificación razoada no caso de desviacións, ademais a programación será revisada ao inicio de curso e se entregará unha memoria final de curso.

Para o seguimento mensual utilízase o modelo do procedemento de Programación establecido (utilizando, se é o caso a plataforma habilitada a tal efecto), que se entregará a xefatura de departamento, xa que dito seguimento e revisión deberá constar nas correspondentes actas de departamento.

Para a memoria final utilizaremos o modelo proporcionado pola xefatura de estudos ao final de curso.

8. Medidas de atención á diversidade

8.a) Procedemento para a realización da avaliación inicial

Tal e como se establece na lexislación vixente, Orde do 12 de xullo de 2011, no seu artigo 28: Ao comezo das actividades do curso académico, o equipo docente realizará unha sesión de avaliación inicial do alumnado, que terá por obxecto coñecer as características e a formación previa de cada alumno e de cada alumna, así como as súas capacidades. Así mesmo, deberá servir para orientar e situar o alumnado en relación co perfil profesional correspondente.

A avaliación inicial do alumnado farase coa información recollida no informe facilitado polo titor ou titora do grupo cos datos do Cuestionario inicial do alumnado (MD.75.ORI.04)

A avaliación inicial do módulo levarase a cabo con un cuestionario de contidos xerais específicos do módulo, incluído a continuación, que se complementará cos datos proporcionados polo titor/a e datos de información de matrícula.

CUESTIONARIO DE AVALIACIÓN INICIAL DO ALUMNADO MÓDULO DE EXPRESIÓN E COMUNICACIÓN

Nome e apelidos

Data

Curso:

B1.- Qué entendes por expresión e comunicación?

B2.- Qué formas de expresión e comunicación cres que se poden traballar na educación infantil?

B3.- Qué entendes por trastorno da comunicación?

B4.- Qué cres que abarca a literatura infantil?

B5.- Qué é para ti a animación á lectura?

B6.- Qué materiais cres que se poden empregar para traballar a expresión e comunicación con nenos/as?

B7.- Qué entendes por recursos e estratexias para á educación infantil?

B8.- Qué actividades cres que se levan a cabo en infantil para o desenvolvemento da Exp. e a C.

B9.- Qué entendes por actividades globalizadoras de expresión e comunicación?.

8.b) Medidas de reforzo educativo para o alumnado que non responda globalmente aos obxectivos programados

O carácter continuo da avaliación debe permitir, a detección precoz das posibles dificultades na adquisición dos contidos por parte do alumnado e, en consecuencia, promover a identificación dos aspectos do proceso que provocan estas dificultades e a adopción das medidas oportunas.

Cando a análise da marcha dun estudante determine dificultades para o seguimento, darase un apoio educativo personalizado determinando aqueles contidos nos que ten máis dificultades propoñendo traballos e actividades de reforzo que lle permitan acadar as capacidades terminais asociados aos contidos mínimos propostos nesta programación didáctica.

No caso en que non sexa posible que garantir a consecución efectiva os resultados da aprendizaxe, o equipo docente poderá propoñer a través do departamento de Orientación, a solicitude de flexibilidade horaria, tal e como establece a Orde do 12 de xullo de 2011 no seu artigo 15

De acordo co artigo 61 do Decreto 114/2010, do 1 de xullo, o alumnado con necesidades educativas especiais, consonte o establecido no artigo 73 da Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación, poderá ser autorizado, cando as necesidades de apoio específico así o xustifiquen, para cursar os ciclos formativos en réxime ordinario de xeito fragmentado por módulos, cunha temporalización distinta á establecida con carácter xeral.

9. Aspectos transversais

9.a) Programación da educación en valores

É importante sinalar que ao longo do módulo se traballará coa educación en valores non só a través do traballo con actitudes recollidas no currículo do módulo, senón a través de distintos contidos inherentes ao noso traballo de aula-taller-obradoiro, para este módulo podemos destacar:

- Educación para a igualdade: Estará sempre presente, xa que logo, en ningún momento se fará diferenza entre o noso alumnado por causa do seu sexo, raza, crenzas ou calquera outra característica de diferenciación entre as persoas.
- Educación ambiental: É fundamental fomentar o respecto ao medio ambiente e mesmo fomentar o correcto em-prego dos medios de que se dispón sen desperdiciar papel, consumo de auga, electricidade, etc., insistir na reciclaxe e na conservación.
- Educación para a saúde: É importante adquirir bos hábitos posturais no traballo, así como uns adecuados hábitos de saúde e limpeza ou unha adecuada hixiene ocular ou visual nun sistema educativo e laboral onde os ordenadores toman cada día un papel máis importante, sen esquecer que a nivel profesional (tendo en conta nas situacións en que exercerán o seu traballo) deben ter en conta a súa saúde persoal e a do usuario como elementos cotiás do seu em-prego.
- Educación para a convivencia: Procurarase a resolución de conflitos fomentando o diálogo baseado no respecto, e, procurando atopar solucións de consenso de xeito democrático. Por exemplo: achegas de propostas ou ideas á hora de fixar condicións de entrega de traballos, datas de probas, etc.
- Educación do consumidor: Fomentando entre os alumnos un consumo responsable, tanto dos seus propios materiais como os do centro e o ciclo (aula, material informático, talleres,...)
- Interculturalidade: Traballando dende o principio de respecto as distintas culturas e xeitos de entender o mundo; entendendo isto como un enriquecemento; sinalar a este respecto, a cada vez máis frecuente presenza nas nosas aulas de alumnos de outras culturas que nos axudan a interpretar que non todas as realidades son iguais.
- Consideraremos tamén de xeito transversal e como valor importante na Formación Profesional a orientación profesional polo carácter teórico - práctico que posúe o módulo e o ciclo, impregnando de funcionalidade cada unha das actividades que realicemos e contextualizándoas, sempre que sexa posible, no noso contorno socioeconómico.

9.b) Actividades complementarias e extraescolares

Visita a centros de atención á infancia: escolas infantís de diferente titularidade.

Charlas e exposicións con diferentes especialistas en ámbitos de interese para os contidos e desenvolvemento do ciclo formativo como:

Charla exposición sobre metodoloxía Loczy a cargo de Diana Giraldez

Charla exposición a cargo da Federación de sordos sobre Lingua de signos.

Asistencia a funcións de títeres para a etapa infantil organizadas na sede do ESGAE

Así mesmo ao longo do curso levaranse a cabo diferentes actividades en colaboración con outros centros do entorno como:

Sesións de contacontos en diferentes centros como: escolas infantís, CEIP Lamas de Abade, Biblioteca Anxel Casal.

Obradoiros da ciencia en colaboración coas unidades de educación infantil do CEIP Lamas de Abade.

Organización e posta en práctica de visitas teatralizadas as instalacións do centro por parte de diferentes centros de educación infantil.

Ademais das actividades complementarias e extraordinarias propostas, o grupo de alumnos participará activamente nas actividades que terán lugar no centro con motivo da celebración de diferentes celebracións ou eventos como: Samaín, entroido, xornadas de literatura infantil, día do libro, día das letras galegas.